# प्रकरण पाचवे

## संशोधन सामग्रीचे विश्लेषण व अर्थ निर्वचन

५.० प्रस्तावना

५.१ छात्राध्यापकाव्दारे प्रसार माध्यम प्रश्नावलीच्या साह्याने जमा झालेल्या माहितीचे विश्लेषण

५.२ छात्राध्यापकाव्दारे अध्ययन सवयी प्रश्नावलीच्या साह्याने जमा झालेल्या माहितीचे विश्लेषण

५.३ परिकल्पनांचे परिक्षण

५.४ समारोप

# प्रकरण पाचवे

# संशोधन सामग्रीचे विश्लेषण आणि अर्थनिर्वचन

## ५.० प्रस्तावना :

प्रकरण चार मध्ये संशोधनाच्या कार्यपध्दतीचे विवेचन केलेले आहे. संशोधन साधनाच्या आधारे जमा झालेल्या संशोधन सामग्रीचे विश्लेषण व अर्थनिर्वचन करणे हा या प्रकरणाचा मुख्य उद्देश आहे.

यासाठी संशोधकाने कोल्हापूर जिल्ह्यातील ग्रामीण भागातील दोन व शहरी भागातील तीन शिक्षणशास्त्र महाविद्यालयाची ( परिशिष्ट 'अ' ) निवड केलेली आहे. व छात्राध्यापकांचा प्रसार माध्यमाशी येणारा संपर्क व अभ्यास सवयी (परिशिष्ट 'आ' ) जाणून घेण्या करीता दोन प्रश्नावली संचाचा उपयोग केलेला आहे. व या प्रश्नावलीच्या साह्याने जमा झालेल्या सामग्रीचे विश्लेषण व अर्थनिर्वचन पुढील विभागातून केलेला आहे.

विभाग १ - छात्राध्यापकांव्दारे प्रसारमाध्यम प्रश्नावलीच्या साह्याने जमा झालेल्या माहितीचे विश्लेषण

विभाग २ - छात्राध्यापकांव्दारे अभ्यास सवयी प्रश्नावलीच्या साह्याने जमा झालेल्या माहितीचे विश्लेषण

## ५.१ विभाग १- छात्राध्यापकाव्दारे प्रसार माध्यम प्रश्नावलीच्या साहय्याने जमा झालेल्या माहितीचे विश्लेषण :

छात्राध्यापकांचा दूरचित्रवाणी, वृत्तपत्रे, मासिके या प्रसार माध्यामांशी असलेला संपर्क पाहण्याकरीता योग्य प्रसारमाध्यम प्रश्नावली संशोधकाने स्वत: तयार करून त्याची विश्वसनीयता पडताळून पाहिली व नंतर ती प्रश्नावली शिक्षणशास्त्र महाविद्यालयातील छात्राध्यापकांकडून भरून घेतली त्याचे विश्लेषण पुढीलप्रमाणे

**उदिष्ट क्रमांक १** - छात्राध्यापकांच्या शैक्षणिक संपादणूकी प्रमाणे वर्गवारी करणे.

वरील उदिष्ट साध्य करण्याकरीता छात्राध्यापकांना वार्षिक परीक्षे अंतर्गत मिळालेल्या गुणांचा विचार करून त्या गुणानुसार छात्राध्यापकांची वर्गवारी केली. त्याचे विश्लेषण सारणी क्रमांक ५.१ मध्ये केलेले आहे.

## सारणी क्रमांक ५.१

लिंगभेदानुसार छात्राध्यापकांच्या शैक्षणिक संपादणूकीनुसार वर्गवारीचे विश्लेषण

| शैक्षणिक संपादणूक | उच्च | % | मध्यम | % | निम्न | % | कनिष्ठ | % | एकूण | एकूण % |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| छात्राध्यापक मुले | ४ | १ | १२० | ३० | १३७ | ३४.२५ | १० | २.५ | २७१ | ६७.७५ |
| छात्राध्यापक मुली | २ | ०.५० | ६७ | १६.७५ | ५४ | १३.५ | ६ | १.५ | १२९ | ३२.२५ |
| एकूण | ६ | १.५ | १८७ | ४६.७५ | १९१ | ४७.७५ | १६ | ४ | ४०० | १०० |

**निरीक्षण :–** सारणी क्रमांक ५.१ हे छात्राध्यापकांच्या शैक्षणिक संपादणूकी संबंधी आहे. शिक्षणशास्त्र महाविद्यालयातील एकूण ४०० छात्राध्यापकांपैकी ४ छात्राध्यापक मुले म्हणजे शेकडा १% व २ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शेकडा ०.५० % हे उच्च संपादणूक क्षमता असणारे आहेत. मध्यम शैक्षणिक संपादणूक धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकांपैकी एकूण १२० छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शेकडा ३० % व ६७ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शेकडा १६.७५% हे मध्यम संपादणूक क्षमता असणारे आहेत.

निम्न शैक्षणिक संपादणूक धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकां पैकी १३७ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शेकडा ३४.२५% व ५४ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शेकडा १३.५% हे निम्न शैक्षणिक संपादणूक क्षमता असणारे आहेत.

कनिष्ठ शैक्षणिक संपादणूक धारण कराणाऱ्या छात्राध्यापकां पैकी एकूण १० छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शेकडा २.५% व ६ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शेकडा १.५% हे कनिष्ठ शैक्षणिक संपादणूक क्षमता असणारे आहेत.

**उद्दिष्ट क्रमांक २ :**-छात्राध्यापकांनी दूरचित्रवाणी या प्रसार माध्यमांना दिलेल्या वेळेचा आणि छात्राध्यापकांच्या शैक्षणिक संपादणूकीचा शोध घेणे

परिकल्पना क्रमांक १- प्रसारमाध्यमांचा संपर्क छात्राध्यापकांच्या शैक्षणिक संपादणूकीशी संबंध असतो. वरील उद्दिष्ट साध्य करण्याकरीता प्रसार माध्यम प्रश्नावलीच्या साह्याने मिळालेल्या माहितीचे सारणी क्रमांक ५.२ मध्ये विश्लेषण केलेले आहे.

**निरीक्षण:–** सारणी क्रमांक ५.२ हे छात्राध्यापकांच्या शैक्षणिक संपादणूकी नुसार दूरचित्रवाणी पाहण्याकरीता दिलेल्या वेळे संबंधी आहे.

**सारणी क्रमांक ५.२**

छात्राध्यापकांनी दूरचित्रवाणी या प्रसार माध्यमांना दिलेल्या वेळेसंबंधीचे विश्लेषण

| छात्राध्यापकांनी दूरचित्रवाणी करीता दिलेला वेळ | छात्राध्यापकांचे शैक्षणिक संपादन | | | | | | | | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | उच्च शैक्षणिक संपादन ७० % च्या पुढे | | | | मध्यम शै.संपादन ६०% ते ६९ | | | | निम्न शै. संपादन ५०% ते ५९% | | | | कनिष्ठ शै. संपादन नापास | | | |
| | मुले एकूण | टक्के | मुली एकूण | टक्के | मुले एकूण | टक्के | मुली एकूण | टक्के | मुले एकूण | टक्के | मुली एकूण | टक्के | मुले एकूण | टक्के | मुली एकूण | टक्के |
| जास्त (३ तासापेक्षा) | ४ | १०० | १ | ५० | ६८ | ५६.६६ | २९ | ५३.२० | ७१ | ५१.८२ | ३६ | ६२.०२ | | | | |
| मध्यम २ तास ते ३ तास | | | १ | ५० | ३५ | २९.१६ | २१ | ३१.३४ | ५० | ३६.४९ | १२ | २२.२२ | २ | २० | २ | ३३.३३ |
| कमी १ तास ते २ तास | | | | | १७ | ५.८३ | १७ | ५.८३ | १६ | ११.६७ | ६ | ११.११ | ६ | ६० | ३ | ५० |
| क्वचित ३० मि. | | | | | | | | | | | | | २ | २० | १ | १६.६६ |

शिक्षणशास्त्र महाविद्यालयातील एकूण ४०० छात्राध्यापकांपैकी उच्च शैक्षणिक संपादणूक मिळवणारे ६ छात्राध्यापक आहेत या पैकी ४ छात्राध्यापक मूले आहेत. दूरचित्रवाणी पाहण्यासाठी जास्त वेळ देणारे ४ छात्राध्यापक मुले आहेत त्यांनी उच्च शैक्षणिक संपादन प्राप्त केले हे प्रमाण शेकडा १००% आहे. २ छात्राध्यापक मुली पैकी १ छात्राध्यापक मुलगी दूरचित्रवाणीसाठी जास्त वेळ देते हे प्रमाण शेकडा ५०% आहे आणि १ छात्राध्यापक मुलगी दूरचित्रवाणी साठी मध्यम वेळ देते हे प्रमाण शेकडा ५०% आहे.

मध्यम शैक्षणिक संपादन प्राप्त करणारे एकूण १८७ छात्राध्यापक आहे त्या पैकी १२० छात्राध्यापक मूले आहे. १२० छात्राध्यापक मूलांना मध्यम शैक्षणिक संपादन प्राप्त झाले या पैकी ६८ मुले म्हणजे शेकडा ५६.६६% मुले दूरचित्रवाणीसाठी जास्त वेळ देतात. तसेच ३५ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शेकडा २९.१६% दूरचित्रवाणीसाठी मध्यम वेळ देतात. तसेच १७ छात्राध्यापक मुले म्हणजे शेकडा ५.८३ % मुले दूरचित्रवाणीसाठी कमी वेळ देतात.

मध्यम शैक्षणिक संपादन करणाऱ्या ६७ छात्राध्यापक मुली आहे. यापैकी २९ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शेकडा ५३.२०% दूरचित्रवाणीसाठी जास्त वेळ देतात. २१ छात्राध्यापक मुली म्हणजे शेकडा ३१.३४% मुली मध्यम वेळ दूरचित्रवाणी पाहण्यासाठी देतात तर १७ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शेकडा ५.८३% मुली दूरचित्रवाणी पाहण्यासाठी कमी वेळ देतात.

निम्न शैक्षणिक संपादन प्राप्त करणाऱ्या छात्राध्यापकांपैकी १९१ छात्राध्यापक आहेत यापैकी १३७ छात्राध्यापकमुले आणि ५४ छात्राध्यापक मुली आहेत.१३७ छात्राध्यापक मुलांनी निम्न शैक्षणिक संपादन प्राप्त केले या पैकी ७१ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शेकडा ५१.८२% मुले दूरचित्रवाणी पाहण्यासाठी जास्त वेळ देतात.तसेच ५० छात्राध्यापक मुले

म्हणजेच शेकडा ३६.४९ % मुले दूरचित्रवाणी पाहण्यासाठी मध्यम वेळ देतात.तसेच १६ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शेकडा ११.६७% मुले दूरचित्रवाणी पाहण्यासाठी कमी वेळ देतात.

५४ छात्राध्यापकमुली पैकी ३६ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शेकडा ६२.९६% दूरचित्रवाणी पाहण्यासाठी जास्त वेळ देतात. १२ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शेकडा २२.२२% मध्यम वेळ दूरचित्रवाणी पाहण्यासाठी देतात तर ६ छात्राध्यापकमुली म्हणजेच शेकडा ११.११% मुली दूरचित्रवाणी पाहण्यासाठी कमी वेळ देतात.

कनिष्ठ शैक्षणिक संपादणूक प्राप्त करणारे एकूण १६ छात्राध्यापकमुले आहेत. यापैकी दूरचित्रवाणी पाहण्यासाठी जास्त वेळ देणारे एक ही छात्राध्यापकमुले नाहीत. २ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शेकडा २०% मुले मध्यम वेळ दूरचित्रवाणी पाहण्यासाठी वेळ देतात ६ छात्राध्यापकमुले म्हणजेच शेकडा ६०% मुले कमी वेळ दूरचित्रवाणी पाहण्यासाठी देतात २ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शेकडा २०% मुले क्वचित दूरचित्रवाणी पाहण्यासाठी वेळ देतात.

एकूण ६ छात्राध्यापक मुली पैकी जास्त वेळ दूरचित्रवाणी पाहण्यासाठी कोणीही वेळ देत नाही २ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शेकडा ३३.३३% मध्यम वेळ दूरचित्रवाणी पाहण्यासाठी देतात ३ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शेकडा ५०% कमी वेळ दूरचित्रवाणी पाहण्यासाठी वेळ देतात १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजेच शेकडा १६.६६% मुली दूरचित्रवाणी पाहण्यासाठी क्वचित वेळ देते.

**निष्कर्ष :-**

वरील विवेचनावरून असा निष्कर्ष काढता येईल की दूरचित्रवाणी पाहणाऱ्या छात्राध्यापकाची शैक्षणिक गुणवत्ता जास्त आहे आणि दूरचित्रवाणी कमी पाहणाऱ्या छात्राध्यापक

ाची शैक्षणिक गुणवत्ता कमी आहे. जास्त वेळ दूरचित्रवाणी पहाणारे छात्राध्यापक आणि उच्च शैक्षणिक गुणवत्ता हे प्रमाण १००% व १००% च्या जवळ जात आहे यावरून दूरचित्रवाणीसाठी जास्त वेळ देणे याचा संबंध उच्च शैक्षणिक संपादन प्राप्त करण्याशी आहे.

प्रसार माध्यम प्रश्नावली व्दारे प्राप्त झालेल्या माहितीच्या आधारे तयार केलेल्या सारणीच्या साह्याने केलेल्या निरीक्षण व काढण्यात आलेल्या निष्कर्षावरून असे दिसून येते की उद्दिष्ट क्रमांक २ हे साध्य झालेले आहे.

**उद्दिष्ट क्रमांक ३ :** छात्राध्यापकांनी दूरचित्रवाणी या प्रसार माध्यामावरील प्रसारीत कार्यक्रमांना प्रसार दिलेल्या वेळेचा आणि छात्राध्यापकांच्या शैक्षणिक संपादणूकीचा शोध घेणे.

वरील उद्दिष्ट साध्य करण्याकरीता प्रसार माध्यम प्रश्नावलीच्या साह्याने मिळालेल्या माहितीचे विश्लेषण ५.३ मध्ये केलेले आहे.

## आलेख ५.१ : छात्राध्यापकांनी दूरचित्रवाणी या प्रसारमाध्यमांना दिलेला वेळ आणि शैक्षणिक संपादणाशी संबंधीत आलेख

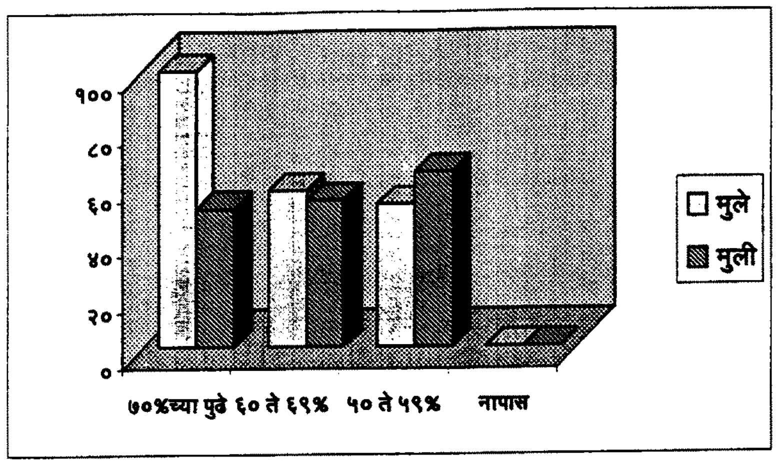


जास्त वेळ (तीन तासापेक्षा जास्त)

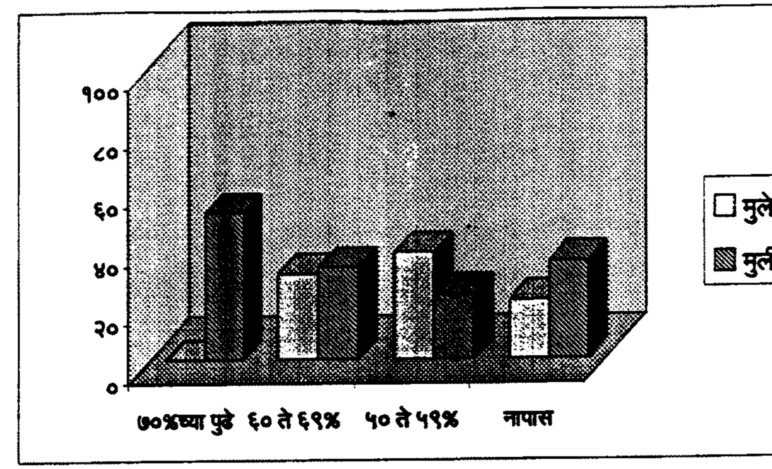


मध्यम वेळ (दोन तास ते तीन तास)

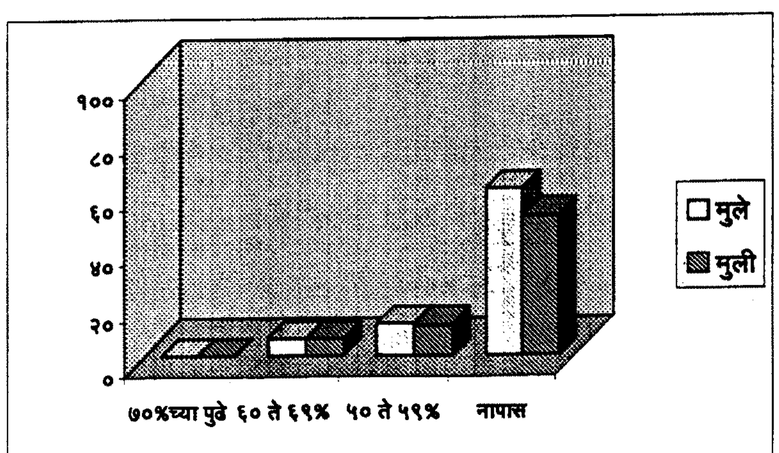


क्वचित वेळ (एक तास ते दोन तास)

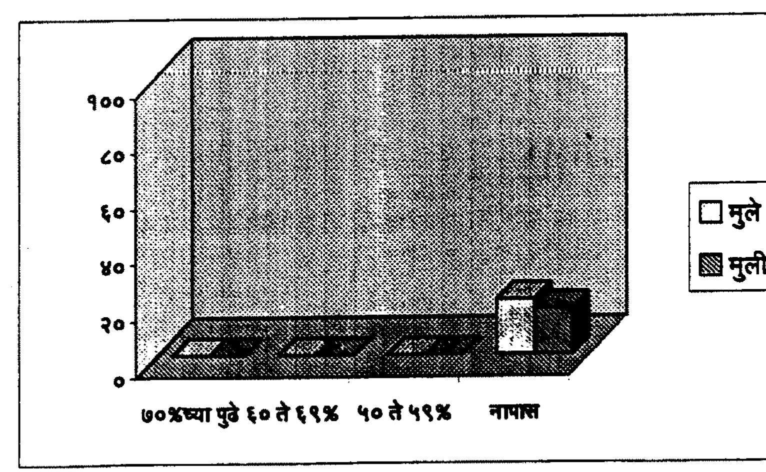


कमी वेळ (३० मिनिटे)

## सारणी क्रमांक ५.३

### छात्राध्यापकाव्दारा शैक्षणिक संपादणूकीनुसार दूरचित्रवाणीवरील कार्यक्रमांचे दिलेल्या वेळेचे विश्लेषण

| दूरचित्रवाणीवरील कार्यक्रम → | | चित्रपट व चित्रपटाशी संबंधित कार्यक्रम | | | | मालिका | | | | जाहिराती | | | | माहितीपट | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| छा. मुले | छात्राध्यापक दूरचित्रवाणी करीता दिलेला वेळ | मुले | टक्के | मुली | टक्के | मुले | टक्के | मुली | टक्के | मुले | टक्के | मुली | टक्के | मुले | टक्के | मुली | टक्के |
| उच्च | जा | | | | | २ | ५० | | | | | | | २ | ५० | १ | ५० |
| | म | | | | | १ | २५ | १ | ५० | | | | | २ | ५० | १ | ५० |
| | क | ३ | ७५ | १ | ५० | १ | २५ | १ | ५० | १ | २५ | | | | | | |
| | क्ष | १ | २५ | १ | ५० | | | | | ३ | ७५ | २ | १०० | | | | |
| | | ४ | | २ | | ४ | | २ | | ४ | | २ | | ४ | | २ | |
| मध्यम | जा | १६ | १३.३३ | १८ | २६.८६ | ३ | २.५ | १२ | १७.९१ | १६ | १३.३३ | ७ | १०.४४ | ३८ | ३१.६६ | २१ | ३१.३४ |
| | म | २७ | २२.५ | १६ | २३.८८ | ४६ | ३८.३३ | ३२ | ४७.७६ | ४० | ३३.३३ | २७ | ४०.२९ | ३७ | ३०.८३ | १५ | २२.३८ |
| | क | १७ | १४.१६ | १३ | १९.४० | ६५ | ५४.१६ | २२ | ३२.८३ | ६१ | ५०.८३ | ३३ | ४९.२५ | ४५ | ३७.५ | ३१ | ४६.२६ |
| | क्ष | ६० | ५० | २० | २९.८५ | ६ | ५ | १ | १.४९ | ३ | २.५ | | | | | | |
| | | १२० | | ६७ | | १२० | | ६७ | | १२० | | ६७ | | १२० | | ६७ | |
| निम्न | जा | ३८ | २७.७३ | १६ | २९.६२ | १८ | १३.१३ | १२ | २२.२२ | २८ | २०.४३ | १३ | २४.०७ | ३२ | २३.३५ | १४ | २५.९२ |
| | म | ४० | २९.१९ | १५ | २७.७७ | ९४ | ६८.६१ | ३५ | ६४.८१ | ४६ | ३३५७ | १८ | ३३.३३ | ४५ | ३२.८४ | १८ | ३३.३३ |
| | क | १६ | ११.६७ | ६ | ११.११ | २० | १४.५९ | ६ | ११.११ | ५० | ३६.४९ | २७ | ४०.७४ | ६० | ४३.७९ | २१ | ३८.८८ |
| | क्ष | ४३ | ३१.३८ | १७ | ३१.४८ | ०५ | ३.६४ | १ | ०.८५ | १३ | ९.४८ | १ | १.८५ | | | ०१ | १.८५ |
| | | १३७ | | ५४ | | १३७ | | ५४ | १०० | १३७ | १०० | ५३ | | १३७ | | ५४ | |
| कनिष्ठ | जा | ८ | ८० | ३ | ५० | ४ | ४० | २ | ३३.३३ | ३ | ३० | | | | | | |
| | म | २ | २० | ३ | ५० | ३ | ३० | ४ | ६६.६६ | ५ | ५० | १ | १६.६६ | ३ | ३० | २ | ३३.३३ |
| | क | | | | | २ | १० | | | २ | २० | ४ | ६६.६६ | ५ | ५० | २ | ३३.३३ |
| | क्ष | | | | | १ | २० | | | | | १ | ६६.६६ | २ | २० | २ | ३३.३३ |
| | | १० | | ६ | | १० | | ६ | | १० | | ६ | | १० | | ६ | |

| दूरचित्रवाणीवरील कार्यक्रम → | | बातम्या व बातम्यांशी संबंधित कार्यक्रम | | | | खेळांशी संबंधित घटना | | | | प्रसारित मनोरंजनात्मक खेळ व स्पर्धा | | | | अन्य कार्यक्रम | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| छा. मुले | छात्राध्यापक दूरचित्रवाणी करीता दिलेला वेळ | मुले | टक्के | मुली | टक्के | मुले | टक्के | मुली | टक्के | मुले | टक्के | मुली | टक्के | मुले | टक्के | मुली | टक्के |
| उच्च | जा | ४ | १०० | १ | ५० | २ | ५० | १ | ५० | १ | २५ | १ | ५० | २ | ५० | | |
| | म | | | १ | ५० | २ | ५० | १ | ५० | १ | २५ | १ | ५० | १ | २५ | २ | १०० |
| | क | | | | | | | | | २ | ५० | | | १ | २५ | | |
| | क्ष | | | | | | | | | | | | | | | | |
| | | ४ | | २ | | ४ | | २ | | ४ | | २ | | ४ | | २ | |
| मध्यम | जा | ४९ | ४०.८३ | २१ | ३१.३४ | २१ | १७.५ | १३ | १९.४० | २३ | १९.१६ | १९ | २८.३५ | ७८ | ६५ | ५७ | ८५.०७ |
| | म | ६६ | ५५ | १८ | २६.८६ | ८३ | ६९.१६ | ३८ | ५६.७१ | ४४ | ३६.६६ | १७ | २५.३७ | २५ | २०.८३ | १० | १४.९२ |
| | क | ५ | ४.१६ | २८ | २३.३३ | १६ | १३.३३ | १६ | २३.८८ | २६ | २१.६६ | २४ | ३५.८ | २९ | ७.५ | | |
| | क्ष | | | | | | | | | २७ | २२.५ | ७ | १०.४ | ४८ | ६.६६ | | |
| | | १२० | | ६७ | | १२० | | ६७ | | १२० | | ६७ | | १२० | | ६७ | |
| निम्न | जा | २६ | १८.९७ | १७ | ३१.४८ | १३ | ९.४८ | ८ | १४.८१ | ४१ | २९.९२ | १४ | २५.९२ | ९५ | ६९.३४ | ४४ | ७७.७७ |
| | म | ३३ | २४.८ | ३१ | ५७.४० | ५५ | ४०.१४ | २९ | ५३.७० | ४१ | २९.४२ | २४ | ४४.४४ | ११ | ८.०२ | ९ | १६.६६ |
| | क | ६० | ४३.७९ | ६ | ११.११ | ४८ | ३५.०३ | १५ | २७.७७ | ४१ | २९.९२ | १० | १८.५१ | १७ | १२.४० | ३ | ५.५५ |
| | क्ष | १८ | १३.१३ | | | २१ | १५.३२ | २ | ३.७० | १४ | १०.२१ | ६ | ११.११ | १४ | १०.२१ | | |
| | | १३७ | | ५४ | | १३७ | | ५४ | | १३७ | | ५४ | | १३७ | | ५४ | |
| कनिष्ठ | जा | २ | २० | १ | १६.६६ | ४ | ४० | | | | | | | | | | |
| | म | ४ | ४० | ३ | ५० | १ | १० | | | | | १ | १६.६६ | ७ | ७० | | |
| | क | ४ | ४० | २ | ३३.३३ | ३ | ३० | २ | ३३.३३ | ४ | ४० | २ | ३३.३३ | ३ | ३० | ५ | ८३.९३ |
| | क्ष | | | | | २ | २० | ४ | ६६.६६ | ६ | ६० | ३ | ५० | | | १ | १६.६६ |
| | | १० | | ६ | | १० | | ६ | | १० | | ६ | | १० | | ६ | |

**निरीक्षण:-**

सारणी क्रमांक ५.३ हे छात्राध्यापक च्या दूरचित्रवाणीवरील कार्यक्रमाशी आणि त्याच्या शैक्षणिक संपादनाशी संबंधित आहे.

छात्राध्यापक शिक्षणशास्त्र महाविद्यालयातील ४०० छात्राध्यापकापैकी २७१ मुले आणि १२९ मुलीचा दूरचित्रवाणीवरील कार्यक्रम आणि शैक्षणिक संपादन यांचा अभ्यास केला. उच्च शैक्षणिक गुणवत्ता प्राप्त करणारे ६ छात्राध्यापक आहेत. या पैकी ४ छात्राध्यापक मुले आणि २ छात्राध्यापक मुली आहेत. मध्यम शैक्षणिक संपादन करणारे एकूण १८७ छात्राध्यापक आहेत. या पैकी १२० छात्राध्यापक मुले आणि ६७ छात्राध्यापक मुली आहेत. निम्न शैक्षणिक संपादन प्राप्त करणारे एकूण १९१ छात्राध्यापक आहेत. यापैकी १३७ मुले आणि ५४ मुली आहेत. कनिष्ठ शैक्षणिक संपादन करणारे एकूण १६ छात्राध्यापक आहेत यापैकी १० छात्राध्यापक मुले आणि ६ मुली आहेत.

प्रश्नावलीतील दूरचित्रवाणी या प्रसार माध्यमातील पहिला कार्यक्रम सिनेमा आणि सिनेमा संबंधित कार्यक्रम आहे. उच शैक्षणिक गुणवत्ता प्राप्त करणाऱ्या ४ छात्राध्यापक मुलांपैकी सिनेमा आणि सिनेमाशी संबंधित कार्यक्रम ३ छात्राध्यापक मुले म्हणजे शेकडा ७५% कमी पहातात. १ छात्राध्यापक मुलगा म्हणजे शेकडा २५% क्वचित पहातो छात्राध्यापक १ मुलगी म्हणजे शेकडा ५०% कमी हा कार्यक्रम पहाते १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजे शेकडा ५०% हा कार्यक्रम क्वचित पहाते.

मध्यम शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करण्याऱ्या छात्राध्यापकांपैकी १६ छात्राध्यापक म्हणजे शेकडा १३.३३% व १८ छात्राध्यापक मुली म्हणजे शेकडा २६.८६ % हा सिनेमा व सिनेमाशी संबंधित कार्यक्रम जास्त पहातात.

२७ छात्राध्यापकाकडे म्हणजे शे. २२.५ आणि १६ छात्राध्यापक मुली म्हणजे शेकडा २३.८८% हा कार्यक्रम मध्यम पहातात. १७ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे.

१४.१६% आणि १३ छात्राध्यापक मुली म्हणजे शेकडा १९.४०% हा कार्यक्रम कमी पहातात. ६० छात्राध्यापक मुले म्हणजे शे. ५०% आणि २० छात्राध्यापक मुली म्हणजे शे. २९.८५% सिनेमा व सिनेमाशी संबंधित कार्यक्रम क्वचित पहातात.

निम्म शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकां पैकी ३८ छात्राध्यापक मुले म्हणजे शे. २७.७३% आणि १६ छात्राध्यापक मुली म्हणजे शेकडा २९.६२% हा कार्यक्रम जास्त वेळ पहातात.आणि ४० छात्राध्यापक मुले म्हणजे शेकडा २९.१९% हा कार्यक्रम जास्त वेळ पहातात.आणि १५ छात्राध्यापक मुली म्हणजे २७.७७% हा कार्यक्रम मध्यम पहातात. १६ छात्राध्यापक मुले म्हणजे शे. ११.६७ % आणि ६ छात्राध्यापक मुली म्हणजे शे. ११.११% हा कार्यक्रम कमी वेळा पहातात. ४३ छात्राध्यापक मुले म्हणजे शे. ३१.३८ मुले आणि १७ छात्राध्यापक मुली म्हणजे ३१.४८% सिनेमा व सिनेमाशी संबंधित कार्यक्रम क्वचित पहातात.

कनिष्ठ शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकापैकी ८ छात्राध्यापक मुले म्हणजे ८०% आणि ३ छात्राध्यापक मुली म्हणजे शे. ५०% हा कार्यक्रम जास्त वेळ पहातात. २ छात्राध्यापक मुले म्हणजे शे. २०% आणि ३ छात्राध्यापक मुली म्हणजे शे. ५०% सिनेमा व सिनेमाशी संबंधित कार्यक्रम मध्यम वेळ पहातात.

**निष्कर्ष :**

वरील विवेचनावरून असा निष्कर्ष काढता येईल की सिनेमा आणि सिनेमा संबंधित कार्यक्रम जास्त पहाणाऱ्या आणि मध्यम पहाणाऱ्या छात्राध्यापक मुले आणि मुली यांची शैक्षणिक गुणवत्ता कनिष्ठ किंवा निम्म आहे तर हा कार्यक्रम कमी किंवा क्वचित पहाणाऱ्या छात्राध्यापकाची शैक्षणिक गुणवत्ता उच्च किंवा मध्यम आहे.

छात्राध्यापक मुले आणि छात्राध्यापक मुली यांच्यात दूरचित्रवाणीवरील सिनेमा व सिनेमा संबंधित कार्यक्रम पहाण्याच्या प्रमाणात विशेष फरक नाही.

**निरीक्षण:-**

दूरचित्रवाणीवरील मालिका या कार्यक्रमासाठी आणि छात्राध्यापाकांची शैक्षणिक संपादणूक याचा संबंध पहाताना उच्च शैक्षणिक गुणवत्ता असणाऱ्या छात्राध्यापकांपैकी २ छात्राध्यापक मुले म्हणजे शे. ५०% हा कार्यक्रम जास्त वेळा पहातात. १ छात्राध्यापक मुलगा म्हणजे शे.२५% आणि १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजे शे. ५०% मालिका कमी वेळा पहाते.

मध्यम शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकांपैकी ३ छात्राध्यापक मुले म्हणजे शे. २५% आणि १२ छात्राध्यापक मुली म्हणजे शेकडा.१७.११% मुली कार्यक्रम जास्त वेळा पहातात. ४६ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शेकडा. ३८.३३ % आणि ३२ छात्राध्यापक मुली म्हणजे ४७.७६% मुली हा कार्यक्रम मध्यम वेळा पहातात. ६५ छात्राध्यापक मुले म्हणजे शे. ५४.१६% आणि २२ छात्राध्यापक मुली म्हणजे शे.३२.८३% मुली हा कार्यक्रम कमी वेळा पहातात. ६ छात्राध्यापक मुले म्हणजे शे. ५.००% व १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजे शे. १.४९% मालिका क्वचित पहातात.

निम्म शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकापैकी १८ छात्राध्यापक मुले म्हणजे शे. १३.१३% आणि १२ छात्राध्यापक मुली म्हणजे शे. २२.२२% मुली हा कार्यक्रम जास्त वेळा पहातात. ३५ छात्राध्यापक मुले म्हणजे शे. ६४.८४% व ४६ छात्राध्यापक मुली म्हणजे शे. ३३.५७% हा कार्यक्रम मध्यम वेळा पहातात. ५० छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ३६.४९% आणि २२ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ४०.७४% मालिका हा कार्यक्रम कमी वेळा पहातात. १३ छात्राध्यापक मुले म्हणजे शे. ९.४४% आणि १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजेच १.८५ % मालिका क्वचित पहातात.

कनिष्ठ शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापका पैकी ४ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच ४०% मुले आणि २ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ३३.३३% हा कार्यक्रम

जास्त वेळ पहातात. ३ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ३०% आणि ४ मुली म्हणजेच शे. ६६.६६% मालिका मध्यम वेळा पहातात.२ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शेकडा १०% मुले मालिका कमी वेळा पहातात.

१ छात्राध्यापक मुलगी शे.१०% हा कार्यक्रम कमी वेळा पहातो. २ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. २०% मालिका क्वचित पहातात.

**निष्कर्ष:**

या वरून असे म्हणता येईल की उच्च शैक्षणिक संपादन धारण करणारे आणि मध्यम शैक्षणिक संपादन धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकांचा मालिका या कार्यक्रमाशी संपर्काचे प्रमाण उच्च आहे. तुलनेत निम्न आणि कनिष्ठ शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकाचे प्रमाण कमी आहे.

छात्राध्यापक मुले आणि छात्राध्यापक मुली यांची तुलना केल्यास जास्त वेळ दूरचित्रवाणी वरील मालिका पाहण्यात विशेष फरक नाही. मध्यमवेळ दूरचित्रवाणी वरील मालिका पाहण्याचे प्रमाण मुलीचे जास्त आहे.क्वचित वेळ मुले मालिका पहातात.

**निरीक्षण:**

उच्च शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकापैकी १ छात्राध्यापक मुलगा म्हणजेच शे २५% जाहिराती कमी वेळा पहातात. ३ छात्राध्यापक मुले म्हणजे शे ७५% आणि २ छात्राध्यापक मुली म्हणजे शे १००% जाहिराती क्वचित पहातात.

मध्यम शैक्षणिक गुणवता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकांपैकी १६ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. १३.३३% आणि ७ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे.१०.४५% जाहिराती जास्त वेळा पहातात. ४० छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ३३.३३% आणि २७ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे.४०.२९% जाहिराती मध्यम वेळा पहातात. ६१ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ५०.८३% आणि ३३ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ४९.२५% जाहिराती

कमी वेळा पहातात. ३ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. २.५% जाहिराती क्वचित पहातात.

निम्न शैक्षणिक गुणवता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकापैकी २८छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. २०.४३% आणि १३ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. २४.०७% जाहिराती जास्त वेळ पहातात. ४६ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ३३.५७% आणि १८ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच ३३.३३% जाहिराती मध्यम वेळ पहातात. ५० छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ३६.४९% आणि २२ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच ४०.७४% जाहिराती कमी वेळा पहातात. १ छात्राध्यापक मुलगा म्हणजेच १.८५% जाहिराती क्वचित वेळा पहातात.

कनिष्ठ शैक्षणिक गुणवता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकां पैकी ३छात्राध्यापक मुले म्हणजेच ३०% जाहिराती जास्त वेळ पहातात. ५ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ५०% आणि १ छात्राध्यापक मुलगा म्हणजेच शे. १६.६६% जाहिराती मध्यम वेळ पहातात. २ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच २०% आणि ४ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ६६.६६% जाहिराती कमी वेळा पहातात. १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजेच शे. १६.६६% जाहिराती क्वचित वेळ पहाते.

**निष्कर्ष:**

वरील विवेचनावरून असा निष्कर्ष काढता येईल की उच्च शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणारे छात्राध्यापक आणि मध्यम शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणारे छात्राध्यापक हे निम्न व कनिष्ठ शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकाच्या तुलनेत जाहिराती कमी वेळा किंवा क्वचित वेळा पहातात. एकूण छात्राध्यापकांचे जाहिराती पहाण्याचे प्रमाण कमी किंवा क्वचित आहे.

छात्राध्यापक मुलेआणि मुलीची तुलना करताना दूरचित्रवाणीतील जाहिराती पहाण्याच्या प्रमाणात विशेष फरक नाही.

**निरीक्षण :**

उच्च गुणवत्ता धारण करण्याचा छात्राध्यापका पैकी २ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ५०% १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजे शे.५०% दूरचित्रवाणी वरील माहितीपट पहाण्याचे प्रमाण जास्त आहे. २ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ५०% आणि १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजेच शे.५०% माहितीपट पहाण्याचे प्रमाण मध्यम आहे.

मध्यम शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापका पैकी ३८ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे.३१.६६% आणि २१ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ३१.३४% माहितीपट जास्त वेळा पहातात. ३७ छात्राध्यापकु मुले म्हणजेच शे.३०.८३% आणि १५ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच२२.३८% माहितीपट मध्यम वेळा पहातात. ४५ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ३७.३१% व ३१ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ४६.२६% माहितीपट कमी वेळा पहातात.

निम्न शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापका पैकी ३२ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. २३.३५ %आणि १४ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच २५.९२ % माहितीपट जास्त वेळ पहातात. ४५ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच ३२.८४ % आणि १८ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे.३३.३३ माहितीपट मध्यम वेळ पहातात. ६० छात्राध्यापक म्हणजेच शेकडा ४३.४९% आणि २१ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ३८.८८ % माहिती कार्यक्रम हा कमी वेळा पहातात. १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजेच शे. १.८५% मुलगी क्वचित माहितीपट पहातात.

कनिष्ठ शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकापैकी ३ छात्राध्यापक मुले म्हणजे शे. ३० % मुले आणि २ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ३३.३३ % माहितीपट मध्यमवेळ पहातात. ५ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ५०% मुले आणि २ छात्राध्यापक मुली म्हणजे शे. ३३.३३ % मुली माहितीपट कमी वेळा पहातात. २ छात्राध्यापक मुले

म्हणजेच शे. २०% आणि २ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ३३.३३ % मुली माहितीपट क्वचित पहातात.

**निष्कर्ष:**

वरील विवेचनावरून असा निष्कर्ष काढता येईल की उच्च शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणारे विद्यार्थी माहितीपट हा दूरचित्रवाणी वरील कार्यक्रम जास्त प्रमाणात पहातात. तुलनेत कनिष्ठ शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणारे छात्राध्यापकांचे मीहतीपट पहाण्याचे प्रमाण कमी आहे . मध्यम शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणारे छात्राध्यापकांचे माहिती पहाण्याचे प्रमाण जास्त आहे. छात्राध्यापक मुले आणि छात्राध्यापक मुली यांची तुलना केल्यास दूरचित्रवाणीतील माहितीपट पहाण्याच्या प्रमाणात विशेष फरक नाही.

**निरीक्षण:-**

दूरचित्रवाणी वरील बातमी व बातम्याशी संबंधित कार्यक्रम आणि छात्राध्यापकांची शैक्षणिक संपादणूक यांचा संबंध पहाताना उच्च शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकां पैकी ४ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. १००% मुले आणि १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजे शे. ५० % मुली जास्त वेळ बातमी व बातमीशी संबंधित कार्यक्रम पहातात. १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजेच शे. ५०% मुली बातमी व बातमीशी संबंधित कार्यक्रम पहातात.

मध्यम शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करण्याच्या छात्राध्यापकां पैकी ४९ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ४०.८३% मुले व २१ मुली म्हणजेच शे. ३१.३४% मुली जास्त वेळा बातमी व बातम्याशी संबंधित कार्यक्रम पहातात.६६ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ५५ % आणि १८ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. २६.८६ % मुली मध्यम वेळा बातमी व बातम्याशी संबंधित कार्यक्रम पहातात. ५ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. १६ मुले व २८ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच २३.३३ % मुली कमी वेळा बातमी व बातमीशी संबंधित कार्यक्रम पहातात.

निम्न शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापका पैकी २६ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. १८.९७ % मुले व १७ मुली म्हणजेच शे. ३१.४८% मुली जास्त वेळा बातमी व बातम्याशी संबंधित कार्यक्रम पहातात.३३ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. २४.८% मुले व ३१ मुली म्हणजेच शे. ५७.४०% मुली मध्यम वेळा बातमी व बातमीशी संबंधित कार्यक्रम पहातात. ६० छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ४३.७९% मुले व ६ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच ११.११ % मुली कमी वेळ बातमी व बातमीशी संबंधित कार्यक्रम पहातात.१८ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. १३.१३ % मुले बातमी व बातम्याशी संबंधित कार्यक्रम पहातात.

कनिष्ठ शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकांपैकी २ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे.२०% मुले व छात्राध्यापक मुलगी म्हणजेच शे. १६.६६ % मुली बातमी व बातम्याशी संबंधित कार्यक्रम पहातात. ४ छात्राध्यापक मुले म्हणजे शे. ४०% मुले व ३ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ५०% मुली मध्यम वेळा बातमी व बातम्यांशी संबंधित कार्यक्रम पहातात. ४ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ४० % मुले व २ मुली म्हणजेच ३३.३३% मुली बातमी व बातम्याशी संबंधित कार्यक्रम कमी वेळा पहातात.

**निष्कर्ष :**

वरील विवेचंनावरून असा निष्कर्ष काढता येईल की उच्च शैक्षणिक संपादन करणारे छात्राध्यापक मुले आणि मुली बातमी व बातम्याशी संबंधित कार्यक्रम पहाण्यासाठी जास्त वेळ देतात मध्यम शैक्षणिक संपादन करगारे मुले आणि मुली हा कार्यक्रम पाहण्यासाठी मध्यम वेळ देतात. निम्न आणि कनिष्ठ शैक्षणिक संपादन करणारे छात्राध्यापक मुले आणि यांच्या तुलनेत छात्राध्यापक मुले, मुलीच्या तुलनेत जास्त वेळ बातमी व बातमीशी संबंधित कार्यक्रम पहातात.

**निरीक्षण :**

दूरचित्रवाणी वरील खेळाशी संबंधित घटना आणि छात्राध्यापकांची शैक्षणिक संपादणूक यांचा संबंध पहाताना उच्च शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकांपैकी २ मुले म्हणजेच शे. ५०% मुले व १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजेच शे. ५०% मुली जास्त वेळा खेळाशी संबंधित घटना पाहतात.२ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ५० % मुले १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजेच शे. ५०% मुले कमी वेळा खेळाशी संबंधित घटना पहातात.

मध्यम शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकांपैकी २१ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. १७.५% मुले व १३ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. १९.४०% मुली जास्त वेळा खेळाशी संबंधित घटना पहातात.

निम्न शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापका पैकी १३ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ९.४८% मुले व ८ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. १४.८१% मुली जास्त वेळा खेळाशी संबंधित घटना पहातात. ५५ छात्राध्यापक मुले म्हणजे शे.४०.१४% मुले व २९ मुली म्हणजे शे. ५३.७०% मुली मध्यम वेळा खेळाशी संबंधित घटना पाहतात. ४८ छात्राध्यापकमुले म्हणजेच शे.३५.०३% मुले व १५ छात्राध्यापकमुली म्हणजेच शे.२७.७७% मुली कमी स्तरावर खेळाशी संबंधित घटना पहातात. २१छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. १५.३२% मुले व २ छात्राध्यापकमुली म्हणजंच शे. ३.७० % मुली खेळाशी संबंधित घटना क्वचित पहातात.

कनिष्ठ शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकमुलांपैकी ४ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ४०% मुले जास्त वेळा खेळाशी संबंधित घटना जास्त वेळ पहातात. १ छात्राध्यापकमुलगा म्हणजेच शे.१०% मुले मध्यम वेळा खेळाशी संबंधित घटना पहातात. ३ छात्राध्यापकमुले म्हणजेच शे. ३०% मुले व २छात्राध्यापकमुली म्हणजेच शे.३३.३३% मुली कमी वेळा खेळाशी संबंधित घटना पहातात. २ छात्राध्यापकमुले म्हणजेच शे. २०

मुले व ४ छात्राध्यापकमुली म्हणजेच शे. ६६.६६ % मुली खेळाशी संबंधित घटना क्वचित वेळा पहातात.

**निष्कर्ष :**

वरील विवेचना वरून असा निष्कर्ष काढता येईल की उच्च शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणारे छात्राध्यापकांचे खेळाशी संबंधित कार्यक्रम पहाण्याचे प्रमाण जास्त आहे. मध्यम शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाचा छात्राध्यापकात खेळाशी संबंधित घटना पहाण्याचे प्रमाण मध्यम आहे. कनिष्ठ शैक्षणिक संपादणूक धारण करणारे छात्राध्यापक क्वचित वेळा खेळाशी संबंधित घटना पहातात. कनिष्ठ शैक्षणिक संपादणूक धारण करणारे छात्राध्यापक जास्त मुली क्वचित वेळा हा कार्यक्रम पहातात. छात्राध्यापक मुले छात्राध्यापक मुलीच्या तुलनेत खेळाशी संबंधित घटना जास्त वेळा पहातात.

**निरीक्षण :**

दूरचित्रवाणी वरील प्रस्तुत मनोरंजनात्मक खेळ व स्पर्धात्मक कार्यक्रम आणि शैक्षणिक संपादणूक यांचा संबंध पहाताना उच्च शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकापैकी १ छात्राध्यापक मुलगा म्हणजेच शे. २५% मुले व १ छात्राध्यापक मुलगा म्हणजेच शे. ५०% छात्राध्यापक मुली जास्त वेळा प्रस्तुत मनोरंजनात्मक खेळ व स्पर्धात्मक कार्यक्रम जास्त वेळा पहातात. १ छात्राध्यापक मुलगा म्हणजेच शे. २५ % मुले १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजेच शे. ५० % हा कार्यक्रम मध्यम वेळा पहातात. २ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ५०% हा कार्यक्रम कमी वेळा पहातात.

मध्यम शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकापैकी २३ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. १९.१६% आणि १९ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. २८.३५% मनोरंजनात्मक खेळ व स्पर्धात्मक कार्यक्रम जास्त वेळ पहातात. ४४ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ३६.६६% आणि १७ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे.२५.३७%मुली मनोरंजनात्मक खेळ

व स्पर्धात्मक कार्यक्रम वेळ पहातात.२६ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच २९.६६% मुले आणि २४ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच ३५.८२% हा कार्यक्रम कमी वेळा पहातात. २७ छात्राध्यापक मुल म्हणजेच शे.२५.५ % आणि ७ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. १०.४४% खेळ व स्पर्धात्मक कार्यक्रम क्वचित वेळा पहातात.

निम्म शैक्षणिक गुणवत्ताधारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकांपैकी ४१ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच २९.९२% आणि १४ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. २५.९२% हा कार्यक्रम जास्त वेळा पहातात. ४१ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. २९.९२% आणि २४ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ४४.४४% हा कार्यक्रम मध्यम वेळा पहातात. ४१ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. २९.९२% व १० छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. १८.५१% हा कार्यक्रम कमी वेळा पहातात. १४ छात्रध्यापक मुले म्हणजेच शे.१०.२१% आणि ६ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ११.११% खेळ व स्पर्धात्मक हा कार्यक्रम क्वचित पहातात.

कनिष्ठ शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकांपैकी १ छात्राध्यापक मुलगी शे. १६.६६% मनोरंजनात्मक खेळ आणि स्पर्धात्मक कार्यक्रम मध्यम वेळ पहातात. ४ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ४०% आणि २ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ३३.३३% हा कार्यक्रम कमी वेळा पहातात. ६ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ६०% आणि ३ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ५०% मनोरंजनात्मक खेळ व स्पर्धात्मक कार्यक्रम क्वचित वेळा पहातात.

**निष्कर्ष :**

वरील विवेचनावरून असा निष्कर्ष काढता येईल की जे छात्राध्यापक मनोरंजनात्मक खेळ आणि स्पर्धात्मक कार्यक्रम जास्त वेळा पहातात, त्यांनी शैक्षणिक संपादन उच्च प्रतिचे मिळवले आहे. उच्च शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करण्याऱ्या छात्राध्यापक हा कार्यक्रम क्वचित पहाण्याचे प्रमाण जास्त आहे. मध्यम शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणारे छात्राध्यापक आणि निम्म शैक्षणिक गुणवत्ता धारेण करणारे छात्राध्यापक हा कार्यक्रम मध्यम वेळा पहाण्याचे

प्रमाण जास्त आहे.

छात्राध्यापक मुले छात्राध्यापक मुलीच्या तुलनेत जास्त वेळ मनोरंजनात्मक खेळ व स्पर्धात्मक कार्यक्रम पहाण्यासाठी देतात.

**निरीक्षण :**

दूरचित्रवाणीवरील प्रस्तूत अन्य कार्यक्रम आणि छात्राध्यापकांची शैक्षणिक संपादणूक यांचा संबंध पहाता उच्च शैक्षणिक गुणवत्ता धारण केलेल्या एकूण छात्राध्यापकांपैकी २ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ५०% अन्य दूरचित्रवाणीवरील कार्यक्रम जास्त वेळा पहातात. १ छात्राध्यापक मुलगा म्हणजेच शे.२५% व २ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे.१००% हे अन्य कार्यक्रम मध्यम वेळ पहातात. १छात्राध्यापक मुलगा म्हणजेच शे. २५% अन्य कार्यक्रम कमी वेळ पहातात.

निम्न शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या एकूण ९५ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच ६३.३४ % व ४२ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शेकडा ७७.७७ % अन्य कार्यक्रम जास्त वेळ पहातात. ११ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ८.०२ आणि ९ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. १६.१६ % दूर चित्रवाणीवरील अन्य कार्यक्रम मध्यम वेळा पहातात. १७ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. १२.४०% आणि ३ छात्राध्यापक मुली म्हणजे ५.५५% अन्य कार्यक्रम कमी वेळा पहातात. १४ छगात्राध्यापक मुले म्हणजेच शेकडा १०.२१% हा कार्यक्रम क्वचित वेळ पहातात.

कनिष्ठ शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकापैकी ७ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ७०% अन्य कार्यक्रम जास्त वेळा पहातात. ३ छात्राध्यापकमुले म्हणजेच शे. ३०% आणि ५ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ८३.३३% अन्य कार्यक्रम मध्यम वेळ पहातात. छात्राध्यापक मुलगा म्हणजेच शे. ६.६६% अन्य कार्यक्रम क्वचित वेळा पहाते.

मध्यम शैक्षणिक गुणवत्ता धारणा करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकापैकी ७८ छात्राध्यापक

म्हणजेच शे. ६५% आणि ५७ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ८५.०१% अन्य कार्यक्रम जास्त वेळा पहातात. २५ छात्राध्यापक मुले म्हणजे शे. २०.८३% आणि १० छात्राध्यापक मुले म्हणजे शे. १४.९२% अन्य कार्यक्रम मध्यम वेळा पहातात. ९ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ७.५ % हा कार्यक्रम कमी वेळा पहातात. ८ छात्राध्यापक म्हणजेच शे. ६.६६% अन्य कार्यक्रम क्वचित पहातात.

निम्म शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यपकापैकी ९५ छात्राध्यापक म्हणजेच शे. ६९.३४% आणि ४२ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ७७.७३% अन्य कार्यक्रम जास्त वेळा पहातात. ११ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ८.०२% आणि ९ छात्राध्यापक १७ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. १२.४०% आणि ३ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच ५.५५% अन्य कार्यक्रम क्वचित पहातात.

कनिष्ठ शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकापैकी छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ७०% अन्य कार्यक्रम जास्त वेळा पहातात. छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ३०% आणि ५ छात्राध्यापक मुली म्हणजे शे. ८३.३३% अन्य कार्यक्रम मध्यमवेळा पहातात. १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजेच शे. ६.६६% अन्य कार्यक्रम क्वचित वेळा पहाते.

**निष्कर्ष :**

वरील विवेचनावरून असा निष्कर्ष काढता येईल की दूरचित्रवाणीवरील अन्य कार्यक्रम जास्त वेळा पहाण्याचे प्रमाण उच्च आहे. कनिष्ठ शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणारे छात्राध्यापक इतर शैक्षणिक संपादणूक धारण करणाऱ्या छात्राध्यापका तुलनेत जास्त वेळा अन्य कार्यक्रम पहातात. छात्राध्यापक मुले आणि छात्राध्यापक मुली यांच्या तुलनेत छात्राध्यापक मुले दूरचित्रवाणीवरील अन्य कार्यक्रम जास्त वेळा पहाण्याचे प्रमाण जास्त आहे.

छात्राध्यापक मुले आणि छात्राध्यापक मुली यांच्या अन्य कार्यक्रम पहाण्याच्या प्रमाणात विशेष फरक नाही.

प्रसार माध्यम प्रश्नावलीव्दारे प्राप्त झालेल्या माहितीच्या आधारे तयार केलेल्या सारणीच्या साह्याने केलेल्या निरीक्षण व काढण्यात आलेल्या निष्कर्षावरून असे दिसून येते की उद्दिष्ट क्रमांक ३ हे साध्य झाले.

**उद्दिष्ट क्रमांक ४** :छात्राध्यापकांनी वृत्तपत्रे या प्रसार माध्यमांना दिलेल्या वेळेचा आणि छात्राध्यापकांच्या शैक्षणिक संपादणूकीचा शोध घेणे.

**निरीक्षण :**

सारणी क्रमांक ५.४ हे छात्राध्यापकाच्या वर्तमान पत्रासाठी दिलेल्या वेळेचा शैक्षणिक संपादणूकाशी संबंधीत आहे.

शिक्षणशास्त्र महाविद्यालयातील ४०० छात्राध्यापकापैकी वर्तमान का वाचण्यासाठी जास्त वेळ देण्यारे २ छात्राध्यापक मुले आहे. म्हणजेच शे. ५०% मुले आहे. ज्यांना उच्च शैक्षणिक संपादन प्राप्त झाले २ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच ५०% वर्तमान पत्र वाचण्यासाठी मध्यम वेळ देतात. उच्च शैक्षणिक संपादन करणारे मुले वर्तमान पत्र वाचण्यासाठी कमी वेळ किंवा क्वचित वेळ देण्याचे प्रमाण नाही. म्हणजेच ०.००% हे प्रमाण आहे. २ छात्राध्यापक मुली ज्यांना उच्च शैक्षणिक संपादणूक प्राप्त झाली व वर्तमान पत्रासाठी ह्या जास्त वेळ देतात हे शे. प्रमाण १००% आहे.

७३ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ६०.८३% मुले वर्तमान पत्रवाचण्यासाठी जास्त वेळ देतात व त्यांची शैक्षणिक संपादणूक मध्यम आहे. ३६ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ३०.००% मुले वर्तमान पत्र ११ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ९.१६% मुले वर्तमान पत्र वाचण्यासाठी कमी वेळ देतात व त्यांची शैक्षणिक संपादणूक मध्यम आहे.

६७ छात्राध्यापक मुली की ज्यांची शैक्षणिक संपादणूक मध्यम आहे. यापैकी ३१ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ४६.२६% मुली वर्तमान पत्र वाचण्यासाठी जास्त वेळ देतात व त्यांची शैक्षणिक संपादणूक मध्यम आहे. २३ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे.

३४.३३% मुली वर्तमान पत्र वाचण्यासाठी मध्यम वेळ देतात व त्यांची शैक्षणिक संपादणूक मध्यम आहे. १३ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. १०.४०% मुली वर्तमान पत्र वाचण्यासाठी कमी वेळ देतात व त्यांची शैक्षणिक संपादणूक मध्यम आहे.

निम्न शैक्षणिक संपादणूक क्षमतेचे १९१छात्राध्यापक आहे. या पैकी ५४ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे.३९.४१% मुले वर्तमान पत्र वाचण्यासाठी जास्त वेळ देतात व त्यांची शैक्षणिक संपादणूक निम्न आहे. ६७ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ४८.९०% मुले वर्तमान पत्र वाचण्यासाठी मध्यम वेळ देतात व त्यांची निम्न शैक्षणिक संपादणूक आहे. १५ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. १०.९४% मुले वर्तमान पत्र वाचण्यासाठी कमी वेळ देतात.व त्यांची शैक्षणिक संपादणूक क्षमता निम्न आहे. १ छात्राध्यापक मुलगा म्हणजेच शे. ०.७२ % वर्तमान पत्र क्वचित वाचतो व त्याची निम्न शैक्षणिक संपादणूक आहे.

५४ छात्राध्यापक मुली पैकी २९ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ५३.७०% मुली वर्तमान पत्र वाचण्यासाठी जास्त वेळ देतात व त्यांची शैक्षणिक संपादणूक क्षमता निम्न आहे. १८ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ३३.३३ % मुली वर्तमान पत्र वाचण्यासाठी मध्यम वेळ देतात. व त्याची शैक्षणिक संपादणूक क्षमता निम्न आहे. ७ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. १२.९६% मुली वर्तमान पत्र वाचण्यासाठी कमी वेळ देतात व त्यांची शैक्षणिक संपादणूक क्षमता निम्न आहे.

एकूण १६ छात्राध्यापकांची शैक्षणिक संपादणूक क्षमता कनिष्ठ आहे. या पैकी वर्तमान पत्र वाचण्यासाठी जास्त वेळ द्यायचा छात्राध्यापक कनिष्ठ शैक्षणिक संपादणूकी मध्ये नाही. ३ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ३०% मुले वर्तमान पत्र वाचण्यासाठी मध्यम वेळ देतात व त्यांची शैक्षणिक संपादणूक क्षमता कनिष्ठ आहे. ५ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ५० मुले कमी वेळ वर्तमान पत्र वाचतात व त्यांची शैक्षणिक संपादणूक कनिष्ठ आहे. २ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. २० क्वचित वर्तमान पत्र वाचतात त्यांची शैक्षणिक संपादणूक कनिष्ठ आहे.

शैक्षणिक संपादणूकीचा शोध घेणे. प्रसार माध्यम वरील उद्दिष्ट साध्य करण्याकरिता प्रश्नावलीच्या साह्याने मिळालेल्या माहितीचे सारणी क्रमांक ५.४ मध्ये विश्लेषण केलेले आहे.

## सारणी क्रमांक ५.४

छात्राध्यापकांनी वृत्तपत्रे या प्रसार माध्यमाकरीता दिलेल्या वेळेचे विश्लेषण

| छात्राध्यापकांनी वृत्तपत्र करीता दिलेला वेळ | छात्राध्यापकांचे शैक्षणिक संपादन | | | | | | | | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | उच्च शैक्षणिक संपादन | | | | माध्यम शैक्षणिक संपादन | | | | निम्न शैक्षणिक संपादन | | | | कनिष्ठ शैक्षणिक संपादन | | | |
| | मुले | टक्के | मुली | टक्के | मुले | टक्के | मुली | टक्के | मुले | टक्के | मुली | टक्के | मुले | टक्के | मुली | टक्के |
| जास्त (३ तास पेक्षा) | २ | ५० | २ | १०० | ५३ | ६०.८३ | ३१ | ४६.२६ | ५४ | ३९.४१ | २९ | ५३.७० | | | | |
| मध्यम (२ तास ते ३तास) | २ | ५० | | | ३६ | ३०.०३ | २३ | ३४.३२ | ६७ | ४८.९० | १८ | ३३.३३ | ३ | ३० | २ | ३३.३३ |
| कमी (१ तास ते २तास) | | | | | ११ | ९.१६ | १३ | १०.४० | १५ | १०.९४ | ७ | १२.९६ | ५ | ३० | ३ | ३८.१२ |
| क्वचित (३० मि.) | | | | | | | | | १ | ०.७२ | | | २ | २० | १ | १६.६६ |

६ पैकी २ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ३३.३३% मुली वर्तमान पत्र वाचण्यासाठी मध्यम वेळ देतात. ३ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ५०% मुली वर्तमान पत्र वाचण्यासाठी कमी वेळ देतात व १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजेच १६.६६% मुलगी क्वचित वर्तमान पत्र वाचते यांची शैक्षणिक संपादणूक कनिष्ठ आहे.

**निष्कर्ष :**

वरील विवेचनावरून असा निष्कर्ष काढता येईल की वर्तमान पत्र वाचणाऱ्या छात्राध्यापकांची शैक्षणिक संपादणूक क्षमता जास्त असलेली दिसून येते. जास्त वेळ वर्तमान पत्र वाचणारे छात्राध्यापक उच्च शैक्षणिक गुणवत्ता प्राप्त करतात. याचा अर्थ वर्तमान पत्राच्या माध्यमाचा उच्च शैक्षणिक संपादणूक प्राप्त करण्यासाठी उपयोग होतो. तो छात्राध्यापक कनिष्ठ शैक्षणिक संपादणूकीत आहे. ते जास्त वेळ वर्तमान पत्र वाचण्यासाठी देत नाही किंवा क्वचित प्रसंगी ते वर्तमान पत्र वाचतात या वरून वर्तमान पत्राच्या संपर्कात छात्राध्यापक न आल्याने शैक्षणिक गुणवत्ता कनिष्ठ शैक्षणिक संपादन मिळाले. तर जास्त वर्तमान पत्राच्या संपर्कात येणाऱ्या छात्राध्यापकांना उच्च शैक्षणिक संपादणूक प्राप्त करता आली.

प्रसार माध्यम प्रश्नावली व्दारे झालेल्या माहितीच्या आधारे तयार केलेल्या सारणीच्या साटवाने केलेल्या निरीक्षणातून व काढण्यात आलेल्या निष्कर्ष वरून असे दिसून येते की उद्दिष्ट क्रमांक ४ हे साध्य झालेले आहे.

**उद्दिष्ट क्रमांक ५ :** छात्राध्यापकांनी वृत्तपत्रे या प्रसार माध्यमातील विशेष बातमी वाचण्याकरीता दिलेल्या वेळेचे आणि छात्राध्यापकांच्या शैक्षणिक संपादणूकीचा शोध घेणे.

वरील उद्दिष्ट साध्य करण्याकरीता प्रसार माध्यम प्रश्नावलीच्या साह्याने मिळालेल्या माहितीचे विश्लेषण सारणी क्रमांक ५.५ मध्ये केलेले आहे.

**निरीक्षण :**

सारणी क्रमांक ५.५ हे छात्राध्यापकांच्या वर्तमान पत्रातील लेख आणि त्यांच्या

## सारणी क्रमांक ५.५

### छात्राध्यापकांच्या शैक्षणिक संपादणूकीनुसार वर्तमान पत्रातील विशेष बातमी विषयी दिलेल्या वेळेचे विश्लेषण

| वर्तमान पत्रातील लेख | | कलर शिर्षक | | | | मुख्य बातम्या | | | | प्रादेशिक बातम्या | | | | जागतिक बातम्या | | | | खेलविषयक बातम्या | | | | जाहिराती | | | | विक्री, परिक्षण | | | | संपादकीय अग्रलेख | | | | अन्य लेख | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| छा. मुले शैक्षणिक संपादन | छा.कांनी वर्तमान पत्रातील लेखांना दिलेला वेळ | मुले एकूण | टक्के एकूण | मुली एकूण | टक्के एकूण | मुले एकूण | टक्के एकूण | मुली एकूण | टक्के एकूण | मुले एकूण | टक्के एकूण | मुली एकूण | टक्के एकूण | मुले एकूण | टक्के एकूण | मुली एकूण | टक्के एकूण | मुले एकूण | टक्के एकूण | मुली एकूण | टक्के एकूण | मुले एकूण | टक्के एकूण | मुली एकूण | टक्के एकूण | मुले एकूण | टक्के एकूण | मुली एकूण | टक्के एकूण | मुले एकूण | टक्के एकूण | मुली एकूण | टक्के एकूण | मुले एकूण | टक्के एकूण | मुली एकूण | टक्के एकूण |
| उच्च | जा | २ | ५० | | | १ | २५ | १ | ५० | २ | ५० | | | २ | ५० | १ | ५० | | | | | | | | | १ | २५ | | | २ | ५० | १ | ५० | १ | २५ | | |
| | म | १ | २५ | १ | ५० | २ | ५० | १ | ५० | २ | ५० | २ | १०० | १ | २५ | | | २ | ५० | २ | १०० | २ | ५० | | | २ | ५० | १ | ५० | २ | ५० | १ | ५० | २ | ५० | २ | १०० |
| | क | १ | २५ | १ | ५० | १ | २५ | | | | | | | १ | २५ | १ | ५० | २ | ५० | | | | | १ | ५० | १ | २५ | १ | ५० | | | | | १ | २५ | | |
| | छ | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | २ | ५० | १ | ५० | | | | | | | | | | | | |
| एकूण | | ४ | | २ | | ४ | | २ | | ४ | | २ | | ४ | | २ | | ४ | | २ | | ४ | | २ | | ४ | | २ | | ४ | | २ | | ४ | | २ | |
| मध्यम | जा | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| | म | १४ | ११.६६ | ८ | ११.९४ | १४ | ११.६६ | १७ | २५.३७ | ११८ | ९८.३३ | ५९ | ८८.०५ | २३ | १९.१६ | ८ | ११.९४ | ४१ | ३४.१६ | १७ | २५.३७ | १४ | ११.६६ | ०९ | १३.४३ | १९ | १५.८३ | ९ | १३.४३ | ७ | ५.८३ | ७ | १०.४४ | ३३ | २७.५ | २१ | ३१.३४ |
| | क | ४२ | ३५ | १२ | १७.९१ | ४२ | ३५ | ३७ | ५५.२२ | २ | १.६६ | ८ | ११.९४ | ५१ | ४२.५ | २९ | ४३.२८ | ५३ | ४४.१६ | १७ | २५.३७ | ७७ | ६४.१६ | २९ | ४३.२८ | ५२ | ४३.३३ | ३६ | ५३.७३ | ९ | ६५.८३ | ३१ | ४६.२६ | ६६ | ५५ | २३ | ३४.३२ |
| | छ | ४५ | ३७.५ | ३३ | ४९.२५ | ४५ | ३७.५ | १२ | १७.९१ | | | | | ३५ | २९.१६ | २३ | ३४.३२ | १७ | १४.१६ | २५ | ३७.४६ | २७ | २२.५ | २९ | ४३.२८ | ३४ | २८.३९ | २० | २९.८५ | ३३ | २७.५ | २९ | ४३.२८ | १९ | १५.८३ | २३ | ३४.३२ |
| | | १९ | १५.८३ | १४ | २०.८९ | १९ | १५.८३ | १ | १.४९ | | | | | ५ | ४.१६ | ७ | १०.४४ | ९ | ७.५ | ८ | १०.४४ | २ | १.६६ | | | १५ | १२.५ | २ | २.९८ | १ | ०.८३ | | | २ | १.६६ | | |
| एकूण | | १२० | | ६७ | | १२० | १०० | ६७ | | १२० | | ६७ | | १२० | | ६७ | | १२० | | ६७ | | १२० | | ६७ | | १२० | | ६७ | | १२० | | ६७ | | १२० | | ६७ | |
| निम्न | जा | १८ | १३.१३ | १७ | ३१.४८ | २६ | १८.९७ | ९ | १६.६६ | १०५ | ७६.६४ | ३७ | ६८.५१ | १७ | १२.४० | ६ | ११.१ | २५ | १८.२४ | १० | १८.५१ | ३६ | २६.२७ | १४ | २५.९२ | १३ | ९.४८ | ७ | १२.९६ | ४ | २.९१ | ५ | ९.२५ | १२ | ८.७५ | १३ | २४.०७ |
| | म | २१ | १५.३२ | १३ | २४.०७ | ३ | ४५.९४ | २१ | ३८.८८ | ३० | २१.८९ | १६ | २९.६२ | ३८ | २७.७३ | १२ | २२.२२ | १७ | १२.४० | १५ | २७.७७ | ४२ | ३०.६५ | १३ | २४.०७ | ४६ | ३३.५७ | २८ | ५१.८५ | ६९ | ५०.३६ | ३६ | ६६.६४ | ४२ | ३०.६५ | १६ | २९.६२ |
| | क | ६८ | ४९.६३ | २१ | ३८.८८ | ३७ | २७ | २१ | ३८.८८ | २ | १.४५ | | | ७५ | ५४.७४ | ३२ | ५९.२५ | ६२ | ४५.२५ | १३ | २४.०७ | ४५ | ३२.८४ | २५ | ४६.२९ | ५० | ३६.४९ | २ | ३.७० | ६१ | ४४.५२ | १३ | २४.०७ | ७२ | ५२.५५ | २३ | ४२.५९ |
| | छ | ३० | २१.८९ | ३ | ५.५५ | ११ | ८.०२ | ३ | ५.५५ | | | १ | १.८५ | ७ | ५.१० | ४ | ७.४० | ३३ | २४.०८ | १६ | २९.६२ | ४ | २.९१ | २ | ३.७० | २८ | २०.४३ | १७ | ३१.४८ | ३ | २.१८ | | | ११ | ८.०२ | २ | ३.७० |
| एकूण | | १३७ | | ५४ | | १३७ | | ५४ | | १३७ | | ५४ | | १३७ | | ५४ | | १३७ | | ५४ | | १३७ | | ५४ | | १३७ | | ५४ | | १३७ | | ५४ | | १३७ | | ५४ | |

## आलेख ५.२ : छात्राध्यापकांनी वृत्तपत्रे या प्रसारमाध्यमांना दिलेला वेळ आणि शैक्षणिक संपादणाशी संबंधीत आलेख

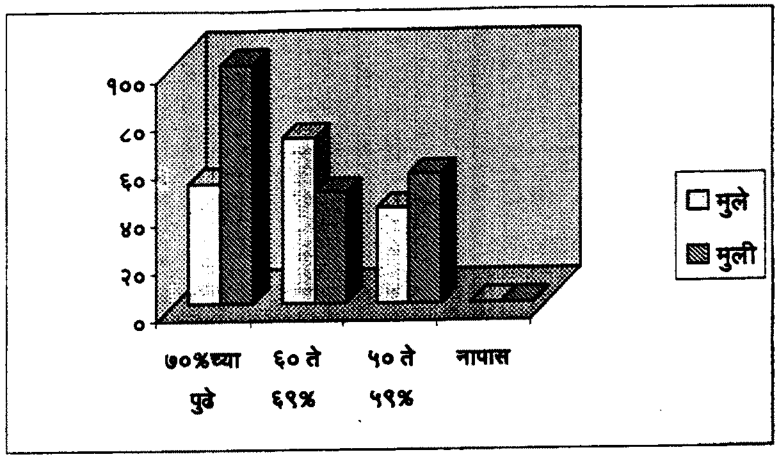


जास्त वेळ (तीन तासापेक्षा जास्त)

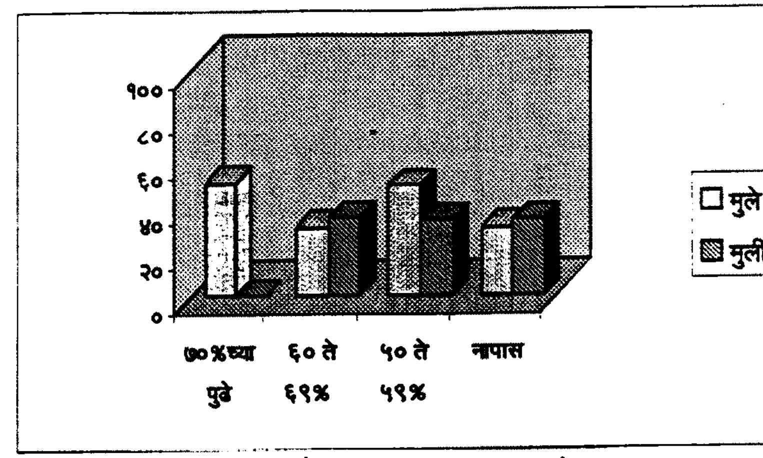


मध्यम वेळ (दोन तास ते तीन तास)

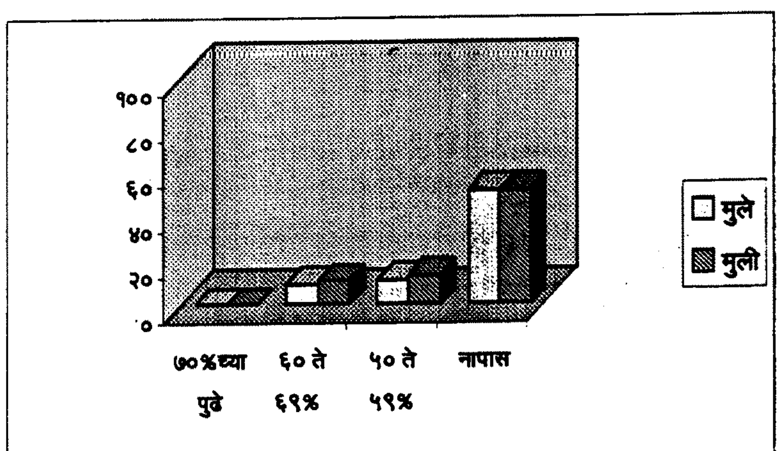


क्वचित वेळ (एक तास ते दोन तास)

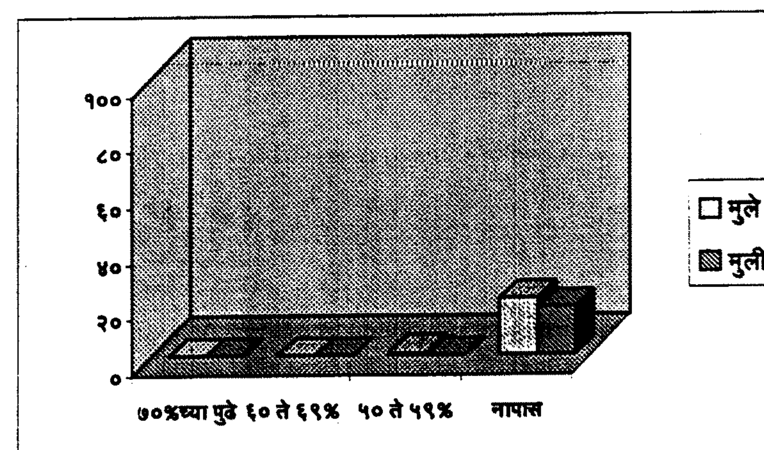


कमी वेळ (३० मिनिटे)

# सारणी क्रमांक ५.५

| वर्तमान पत्रातील लेख | | कलर शिर्षक | | | | मुख्य बातम्या | | | | प्रादेशिक बातम्या | | | | जागतिक बातम्या | | | | खेलविषयक बातम्या | | | | जाहिराती | | | | विक्री, परिक्षण | | | | संपादकीय अग्रलेख | | | | अन्य लेख | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| म. मुले ...णिक ...दन | छा.कांनी वर्तमान पत्रातील लेखांना दिलेला वेळ | मुले एकूण | टक्के एकूण | मुली एकूण | टक्के एकूण | मुले एकूण | टक्के एकूण | मुली एकूण | टक्के एकूण | मुले एकूण | टक्के एकूण | मुली एकूण | टक्के एकूण | मुले एकूण | टक्के एकूण | मुली एकूण | टक्के एकूण | मुले एकूण | टक्के एकूण | मुली एकूण | टक्के एकूण | मुले एकूण | टक्के एकूण | मुली एकूण | टक्के एकूण | मुले एकूण | टक्के एकूण | मुली एकूण | टक्के एकूण | मुले एकूण | टक्के एकूण | मुली एकूण | टक्के एकूण | मुले एकूण | टक्के एकूण | मुली एकूण | टक्के एकूण |
| | जा | १ | १० | | | | | १ | १६.६६ | ३ | ३० | १ | १६.६६ | | | | | | | | | २ | २० | | | | | | | | | | | | | | |
| | म | २ | २० | २ | ६६.६६ | ६ | ६० | २ | ३३.३३ | ६ | ६० | ३ | ५० | | | २ | ३३.३३ | ३ | ३० | ३ | ५० | ४ | ४० | २ | ३३.३३ | | | १ | १६.५० | १ | १० | १ | १६.६६ | १ | १० | | |
| ...निष्ठ | क | ४ | ४० | ३ | ५० | ३ | ३० | ३ | ५० | | | २ | ३३.३३ | ५ | ५० | ३ | ५० | २ | २० | २ | ३३.३३ | ३ | ३० | ४ | ६६.६६ | ३ | ३० | ३ | ५० | २ | २० | २ | ३३.३३ | ३ | ३० | २ | ३३.३३ |
| | ज्ञ | ३ | ३० | १ | १६.६६ | १ | १० | | | १ | १० | | | ५ | ५० | १ | ६.६६ | ५ | ५० | १ | १६.६६ | १ | १० | | | ७ | ७० | २ | ३३.३३ | ७ | ७० | ३ | ५०.८ | ६ | ६२ | ४ | ६६.६६ |
| ...कूण | | १० | | ६ | | १० | | ६ | | १० | | ६ | | १० | | ६ | | १० | | ६ | | १० | | ६ | | १० | | ६ | | १० | | ६ | | १० | | ६ | |

शैक्षणिक संपादणूकीशी संबंधित आहे.

एकूण ४०० छात्राध्यापकापैकी २७१ छात्राध्यापक मुले आणि १२९ छात्राध्यापक मुलीचा वर्तमान पत्रातील लेख्र आणि शैक्षणिकसंपादणूकीशी असणारा संबंध यांचा अभ्यास केला. उच्च शैक्षणिक संपादणूक प्राप्त करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापका पैकी २ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ५० % वर्तमान पत्रातील फक्त शिर्षक जास्त वेळा वाचतात. १ छात्राध्यापक मुलगा म्हणजेच शे. २५ % आणि एक छात्राध्यापक मुलगा म्हणजेच शे. ५०% मध्यम वेळा शिर्षक वाचते. १ छात्राध्यापक मुलगा म्हणजेच २५ आणि १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजेच शे. ५०% फक्त शिर्षक कमी वेळा वाचते.

मध्यम शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकापैकी १४ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ११.६६% आणि ८ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ११.९४% मुली वर्तमान पत्रातील फक्त शिर्षक जास्त वेळ वाचतो. ४२ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ३५ % आणि १२ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. १७.१९ % वर्तमान पत्रातील शिर्षक मध्यम वेळा वाचतात. ४५ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ३७.५% ३३ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे.४९.२५% वर्तमान पत्रातील फक्त शिर्षक कमी वेळा वाचतात. १९ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. १५.८३% आणि १४ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच २०.८९% वर्तमान पत्रातील फक्त शिर्षक क्वचित वेळा वाचतात.

निम्न शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकापैकी १८ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. १३.१३ आणि १७ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच ३१ वर्तमान पत्रातील शिर्षक जास्त वेळा वाचतात. २१ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. १५.३२% आणि १३ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे.२४.७६% वर्तमान पत्रातील शिर्षक मध्यम वेळा वाचतात. ६८ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ४९.६३% आणि २१ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ३८.८८ वर्तमान पत्रातील फक्त शिर्षक कमी वेळा वाचतात. ३० छात्राध्यापक मुले

म्हणजेच शे. २१.८९%  ३ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ५.५५%  वर्तमान पत्रातील फक्त शिर्षक क्वचित वेळा वाचतात.

कनिष्ठ शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापक २ पैकी १ छात्राध्यापक मुलगा म्हणजेच शे.१०% वर्तमान पत्रातील फक्त छात्राध्यापक शिर्षक जास्त वेळा वाचतो. २ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे.२०% आणि २ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ६६.६६% वर्तमान पत्रातील फक्त शिर्षक मध्यम वेळा वाचतात. ४ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे.४० % आणि ३ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे.५० % वर्तमान पत्रातील फक्त शिर्षक कमी वेळा वाचतात. ३ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ३०% १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजेच शे. ६.६६% वर्तमान पत्रातील फक्त शिर्षक क्वचित वाचतात.

**निष्कर्ष :**

वरील विवेचनावरून असा निष्कर्ष काढता येईल की जे छात्राध्यापक जास्त आणि मध्यम वेळा वर्तमान पत्रातील फक्त शिर्षक वाचतात. त्यांची शैक्षणिक गुणवत्ता उच्च आणि मध्यम आहे. जे छात्राध्यापक कमी वेळा आणि क्वचित वेळा वर्तमान पत्रातील फक्त शिर्षक वाचतात. त्यांची शैक्षणिक गुणवत्ता प्रमाण निम्न कनिष्ठ श्रेणीची आहे.

छात्राध्यापक मुलांच्या तुलनेत छात्राध्यापक मुलींचे वर्तमान पत्रातील शिर्षक वाचण्याचे प्रमाण कमी आहे.

**निरीक्षण:**

वर्तमान पत्रातील मुख्य बातम्या आणि छात्राध्यापकांची शैक्षणिक संपादणूक क्षमता यांचा संबंध पहाताना उच्च शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकापैकी १ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. २५%आणि १ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे.५०% वर्तमान पत्रातील मुख्य बातमी वाचण्याचे प्रमाण जास्त आहे. २ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ५० % आणि १ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ५०% यांचे वर्तमान पत्रातील मुख्य बातमी

वाचण्याचे प्रमाण मध्यम आहे.१ छात्राध्यापक मुलगा म्हणजेच शे.२५% वर्तमान पत्रातील मुख्य बातमी वाचण्याचे प्रमाण कमी आहे.

मध्यम शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकापैकी १४ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ११.६६% आणि १७ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. २५.३७% वर्तमान पत्रातील मुख्य बातमी वाचण्याचे प्रमाण जास्त आहे. ४२ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ३५ % आणि ३७ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ५५.२२% यांचे वर्तमान पत्रातील मुख्य बातमी वाचण्याचे प्रमाण मध्यम आहे. ४५ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ३७.५०% आणि १२ छात्राध्यापकमुली म्हणजेच शे. १७.९१% यांचे वर्तमान पत्रातील मुख्य बातमी वाचण्याचे प्रमाण कमी आहे. १९ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. १५.८३% आणि १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजेच शे. १.४९% यांचे वर्तमान पत्रातील मुख्य बातमी वाचकाचे प्रमाण क्वचित आहे.

निम्न शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकापैकी २६ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. १८.९७% आणि ९ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. १६.६६% वर्तमान पत्रातील मुख्य बातमी वाचनाचे प्रमाण जास्त आहे. ६३ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ४५.९८% आणि २१ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ३८.८८% वर्तमान पत्रातील मुख्य बातम्या मध्यम वेळा वाचतात. ११ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ८.०२% आणि ३ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ५.५५% वर्तमान पत्रातील मुख्य बातमी क्वचित वेळा वाचतात.

कनिष्ठ शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करण्याचा एकूण छात्राध्यापकां पैकी १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजेच शे. १६.६६% वर्तमान पत्रातील मुख्य बातमी जास्त वेळा वाचतात. ६ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ६० % आणि २ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ३३.३३% वर्तमान पत्रातील मुख्य बातम्या मध्यम वेळा वाचतात.३ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे.

३० आणि ३ मुली म्हणजेच शे. ५०% वर्तमान पत्रातील मुख्य बातमी कमी वेळा वाचतात. १ छात्राध्यापक मुलगा म्हणजेच १० वर्तमान पत्रातील मुख्य बातमी क्वचित वेळा वाचतो.

**निष्कर्ष :**

वरील विवेचनावरून असा निष्कर्ष काढता येईल की ज्या छात्राध्यापकांचे मालिकातील मुख्य बातम्या वाचण्याचे प्रमाण जास्त आहे. त्यांना उच्च व मध्यम शैक्षणिक गुणवत्ता प्राप्त झाली. निम्न आणि कनिष्ठ शैक्षणिक गुणवत्ता असणारे छात्राध्यापक मालिकातील मुख्य बातम्या वाचण्याचे प्रमाण कमी आणि क्वचित आहे. जास्त मुख्य बातमी वाचण्याचे प्रमाण मुलींचे आहे.मध्यम वेळा मुख्य बातमी वाचण्याचे प्रमाण मुलांच्या तुलनेत मुलीत कमी आहे.

**निरीक्षण :**

वर्तमान पत्रातील प्रादेशिक बातमी आणि छात्राध्यापकांची शैक्षणिक संपादणूक क्षमता यांचा संबंध पहाताना उच्च शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापका पैकी २ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे.५०% वर्तमान पत्रातील प्रादेशिक बातमी वाचण्याचे प्रमाण जास्त आहे. २ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे.५०% आणि २ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. १००% यांचे वर्तमान पत्रातील प्रादेशिक बातमी वाचण्याचे प्रमाण मध्यम आहे.

मध्यम शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकापैकी ११८ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ९८.३३% आणि ५९ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ८८.०५% वर्तमान पत्रातील प्रादेशिक बातमी वाचण्याचे प्रमाण जास्त आहे.२ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. १.६६% आणि ८ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ११.९४% यांचे वर्तमान पत्रातील प्रादेशिक बातमी वाचण्याचे प्रमाण मध्यम आहे.

निम्न शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापका पैकी १०५ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ७६.६४% आणि ३७ मुली म्हणजेच ६८.५१% वर्तमान पत्रातील प्रादेशिक बातमी जास्त वेळा वाचतात. ३० छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. २१.८९%

आणि१६ मुले म्हणजेच शे.२९.६२% वर्तमान पत्रातील प्रादेशिक बातमी मध्यम वेळा वाचतात. २ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. १.४५% वर्तमान पत्रातील प्रादेशिक बातमी कमी वेळा वाचते.१ छात्राध्यापक मुलगा म्हणजेच शे. १.८५% क्वचित वेळा प्रादेशिक बातमी वाचते.

कनिष्ठ शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकापैकी ३ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे.३०% १ छात्राध्यापक मुलगा म्हणजेच शे. १६.६६% वर्तमान पत्रातील प्रादेशिक बातमी जास्त वेळा वाचतात. ६ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच ६०% आणि ३ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच ५०% प्रादेशिक बातमी मध्यम वेळा वाचतात. २ छात्राध्यापक मुली म्हणजे शे. ३३.३३% प्रादेशिक बातमी कमी वेळा वाचतात. १ छात्राध्यापक मुलगा म्हणजेच १०% वर्तमान पत्रातील प्रादेशिक बातमी क्वचित वेळा वाचतो.

**निष्कर्ष :**

वरील विवेचनावरून असा निष्कर्ष काढता येईल की उच्च आणि मध्यम शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणारे छात्राध्यपक निम्म आणि कनिष्ठ शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकाच्या तुलनेत वर्तमानपत्रातील प्रादेशिक बातम्या वाचण्याचे प्रमाण जास्त आहे. कमी वेळा आणि क्वचित वेळा प्रादेशिक बातम्या वाचण्याचे प्रमाण उच्च शैक्षणिक गुणवत्ता आणि मध्यम शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकामध्ये नाही. छात्राध्यापक मुलींच्या तुलनेत छात्राध्यापक मुले जास्त वेळा प्रादेशिक बातमी वाचतात. कमी किंवा क्वचित वाचण्याचे प्रमाण मुलांच्या तुलनेत मुलीमध्ये आहे.

वर्तमान पत्रतील जागतिक बातम्या आणि छात्राध्यापकांची शैक्षणिक संपादणूक क्षमता यांचा संबंध पहाताना उच्च शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकांपैकी २ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ५०% मुले व १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजेच एकूण

५०% वर्तमान पत्रातील जागतिक बातम्या जास्त वेळा वाचतात. १ छात्राध्यापक मुलगा म्हणजेच २५ % वर्तमान पत्रातील जागतिक बातम्या मध्यम वेळा वाचतात. छात्राध्यापक मुलगा म्हणजेच २५% व १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजेच ५०% वर्तमानपत्रातील जागतिक बातम्या कमी वेळा वाचतात.

मध्यम शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकांपैकी ५३ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. १९.१६% व ८ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ११.९४% वर्तमान पत्रातील जागतिक बातम्या जास्त वेळा वाचतात. ५७ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ४७.५% व २९ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ४३.२८% वर्तमान पत्रातील जागतिक बातम्या वाचतात. ३५ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. २९.१६% व २३ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ३४.३२ वर्तमान पत्रातील जागतिक बातम्या कमी वेळा वाचतात. ५ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. १०. ४४% वर्तमान पत्रातील जागतिक बातम्या क्वचित वेळा वाचतात.

निम्न शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकांपैकी १७ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. १२.४०% व ६ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ११.११% वर्तमान पत्रातील जागतिक बातम्या जास्त वेळा वाचतात. ३८ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. २७.७३% व १२ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. २२.२२% वर्तमान पत्रातील जागतिक बातम्या मध्यम वेळा वाचतात. ७५ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ५४.७४% व ३२ मुली म्हणजेच शे. ५९.२५% वर्तमान पत्रातील जागतिक बातम्या कमी वेळा वाचतात ७ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ५.१०% व ४ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ७ .४०% वर्तमान पत्रातील जागतिक बातम्या क्वचित वेळा वाचतात.

कनिष्ठ शैक्षणिक संपादणूक धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकांपैकी २ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ३३.३३% मुले वर्तमान पत्रातील जागतिक बातम्या मध्यम वेळा वाचतात. ५ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ५०% वर्तमान पत्रातील जागतिक बातम्या कमी वेळा वाचतात.

५ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. १६.१६% वर्तमान पत्रातील जागतिक बातम्या क्वचित वेळा वाचतात.

**निष्कर्ष :**

वरील विवेचनावरून असा निष्कर्ष काढता येईल की जे छात्राध्यापक वर्तमान पत्रातील जागतिक बातम्या जास्त प्रमाणात वाचतात त्यांची शैक्षणिक गुणवत्ता उच्च आणि मध्यम आहे. जे छात्राध्यापक वर्तमान पत्रातील जागतिक बातम्या कमी किंवा क्वचित वाचतात त्यांची शैक्षणिक गुणवत्ता निम्म कनिष्ठ आहे.

छात्राध्यापक मुलींच्या तुलनेत छात्राध्यापक मुलींचे जागतिक बातमी वाचण्याचे प्रमाण जास्त आहे.

छात्राध्यापक मुले जागतिक बातम्या छात्राध्यापक मुलींच्या तुलनेत जास्त वेळा वाचन करतात. छात्राध्यापक मुलांच्या तुलनेत छात्राध्यापक मुली कमी प्रमाणात जागतिक बातमी वाचतात.

वर्तमान पत्रातील खेळविषयक बातम्या आणि छात्राध्यापकांची गुणवत्ता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकांपैकी २ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच ५०% व २ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. १००% वर्तमान पत्रातील खेळविषयक बातम्या कमी वेळ वाचतात.

मध्यम शैक्षणिक संपादणूक धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकांपैकी ४१ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शेकडा ३४.१६% व १७ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच २५.३७% वर्तमान पत्रातील खेळविषयक बातम्या जास्त वाचतात. ५३ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शेकडा ४४.१६% व १७ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. २५.३७% वर्तमान पत्रातील खेळविषयक बातम्या मध्यम वेळा वाचतात. १७ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच १४.१६% व २५ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ७.४६% वर्तमान पत्रातील खेळविषयक बातम्या कमी वेळा वाचतात. ९

छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ७.५% व ८ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. १०.४४% वर्तमान पत्रातील खेळविषयक बातम्या क्वचित वेळा वाचतात.

निम्म शैक्षणिक संपादणूक धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकांपैकी २५ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शेकडा १८.२४% व १० छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. १८.५१% वर्तमान पत्रातील खेळविषयक बातम्या जास्त वेळा वाचतात. १७ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. १२.४० ल १५ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. २७.७७% वर्तमान पत्रातील खेळविषयक बातम्या मध्यम वेळा वाचतात. ६२ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ४५.२५% व १३ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. २४.०७ वर्तमान पत्रातील खेळविषयक बातम्या कमी वेळा वाचतात. ३३ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. २४.०८ % व १६ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. २९.६२ % वर्तमान पत्रातील खेळविषयक बातम्या कमी वेळा वाचतात.

कनिष्ठ शैक्षणिक संपादणूक धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकांपैकी ३ छात्राध्यपक मुले म्हणजेच शेकडा ३०% व ३ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ५०% वर्तमान पत्रातील खेळविषयक बातम्या मध्यम वेळा वाचतात. २ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. २०% व २ छात्राध्यापक मुली शे. ३३.३३% वर्तमान पत्रातील खेळविषयक बातम्या कमी वेळा वाचतात. ५ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ५०% मुले व १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजेच शेकडा १६.६६% वर्तमान पत्रातील खेळ विषयक बातम्या क्वचित वेळा पहातात

## निष्कर्ष :

वरील विवेचनावरून असा निष्कर्ष काढता येईल की उच्च शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणारे तसेच मध्यम आणि निम्म शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणारे छात्राध्यापकाचे वर्तमान पत्रातील खेळविषयक लेख वाचण्याचे प्रमाण कनिष्ठ शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकाच्या तुलनेत अधिक आहे.

छात्राध्यापक मुलींच्या तुलनेत छात्राध्यापक मुले वर्तमान पत्रातील खेळविषयक लेख जास्त प्रमाणात वाचतात.

वर्तमान पत्रातील जाहिरातील आणि छात्राध्यापकांची शैक्षणिक संपादणूक क्षमता यांचा संबंध पहाताना उच्च शैक्षणिक संपादणूक क्षमता यांचा संबंध पहाताना उच्च शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकांपैकी २ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ५०% वर्तमान पत्रातील जाहिराती मध्यम वेळा पहातात. १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजेच शेकडा ५०% वर्तमान पत्रातील जाहिराती कमी वेळा वाचतात. २ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शेकडा ५०% व १छात्राध्यापक मुलगी म्हणजेच शेकडा ५०% वर्तमान पत्रातील जाहिराती क्वचित वाचतात.

मध्यम शैक्षणिक संपादणूक धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकांपैकी १४ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच ११.६६% व ० छात्राध्यापक मुली शे. १३.४३% वर्तमान पत्रातील जाहिराती जास्त वेळा वाचतात. ७७ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ६४.१६% व २९ मुली म्हणजेच शे. ४३.२८% वर्तमान पत्रातील जाहिराती मध्यम वेळा वाचतात. २ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. १.६६% वर्तमान पत्रातील जाहिराती क्वचित वेळा वाचतात.

निम्म शैक्षणिक संपादणूक क्षमता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकांपैकी ३६ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. २६.२७% व १४ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. २५.९२% वर्तमान पत्रातील जाहिराती जास्त वाचतात. ५२ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे.३७.९५% व ३ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. २४.०७% वर्तमान पत्रातील जाहिराती वाचतात. ४५ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच ३२.८४% व २५ छात्राध्यापक मुली ४६.२९% वर्तमान पत्रातील जाहिराती कमी वेळा वाचतात. ४ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. २.९१% वर्तमान पत्रातील जाहिराती क्वचित वेळा वाचतात.

कनिष्ठ शैक्षणिक संपादणूक धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकांपैकी २ छात्राध्यापक मुले

म्हणजेच शेकडा २०% वर्तमान पत्रातील जाहिराती जास्त वेळा वाचतात. ४ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शेकडा ३३.३३% मुली वर्तमान पत्रातील जाहिराती मध्यम वेळा वाचतात. ३ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ३०% व ४ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ६६.६६% वर्तमान पत्रातील जाहिराती कमी वेळा वाचतात. १ छात्राध्यापक मुलगा म्हणजेच शे. १०% मुले वर्तमान पत्रातील जाहिराती क्वचित वेळा वाचतात.

**निष्कर्ष :**

वरील विवेचनावरून असा निष्कर्ष काढता येईल की उच्च आणि मध्यम शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणारे छात्राध्यापक कनिष्ठ शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकाच्या तुलनेत कमी वेळा वर्तमान पत्रातील जाहिराती वाचतात. हे निम्म आणि कनिष्ठ शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकाचे जाहिरात वाचण्याचे प्रमाण जास्त आहे.

छात्राध्यापक मुले आणि छात्राध्यापक मुली यांच्यात जाहिराती वाचण्याच्या प्रमाणात विशेष फरक नाही.

वर्तमान पत्रातील विक्री ,परीक्षण, गमतीदार मालिका, मृत्यूविषयक लेख आणि छात्राध्यापकाची शैक्षणिक संपादणूक क्षमता आणि छात्राध्यापकाची शैक्षणिक संपादणूक क्षमता यांचा संबंध पहाताना उच्च शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकापैकी १ छात्राध्यापक मुलगा म्हणजेच शे. २५ % वर्तमान पत्रातील विक्री, परीक्षण, गमतीदार मालिका, मृत्यूविषयक लेख जास्त वेळा वाचतात. २छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ५०% व १ छात्राध्यापक मुलगा म्हणजेच शे.५०% वर्तमान पत्रातील विक्री,परीक्षण, गमतीदार मालिका, मृत्यूविषयक लेख मध्यम वेळा वाचतात.१छात्राध्यापक मुलगा म्हणजेच २५ व १ छात्राध्यापक मुलगा म्हणजेच ५० वर्तमान पत्रातील विक्री, परीक्षण, गमतीदार मालिका, मृत्यूविषयक लेख कमी वेळा वाचतात.

मध्यम शैक्षणिक संपादणूक क्षमता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकांपैकी १९ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे.१५.८३% व ९ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. १३.४३% वर्तमान पत्रातील विक्री, परीक्षण, गमतीदार मालिका जास्त वेळा वाचतात. ५२ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच ४३.३३% व ३६ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ५३.७३% वर्तमान पत्रातील विक्री, परीक्षण, गमतीदार मालिका, मृत्यूविषयक लेख, मध्यम वेळा वाचतात. ३४ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. २८.३३% व २०छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. २९.८५% वर्तमान पत्रातील विक्री, परीक्षण, गमतीदार मालिका, मृत्यूविषयक लेख कमी वेळा वाचतात. १५ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. १२.५% २ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. २.९८ वर्तमान पत्रातील विक्री,परीक्षण, गमतीदार मालिका, मृत्यूविषयक लेख कमी वेळा वाचतात.

निम्न शैक्षणिक संपादणूक क्षमता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकांपैकी १३ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ९.४८ व ७ मुली म्हणजेच शे. १२.९६% वर्तमान पत्रातील विक्रि,परीक्षण, गमतीदार मालिका, मृत्यूविषयक लेख कमी वेळा वाचतात. ४६ छात्राध्यापक म्हणजेच शे. ३३.५७% व २८ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ५१.८५% वर्तमान पत्रातील विक्री,परीक्षण, गमतीदार मालिका, मृत्यूविषयक लेख मध्यम वेळा वाचतात.५० छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ३६.४९% व २ छात्रघध्यापक मुले म्हणजेच शे. ३.७०% वर्तमान पत्रातील विक्री,परीक्षण, गमतीदार मालिका, मृत्यूविषयक लेख कमी वेळा वाचतात. २८ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. २०.४३% व १७ छात्रघध्यापक मुली म्हणजेच शे. ३१.४८% वर्तमान पत्रातील विक्री,परीक्षण, गमतीदार मालिका, मृत्यूविषयक लेख क्वचित वेळा वाचतात.

कनिष्ठ शैक्षणिक संपादणूक क्षमता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकांपैकी १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजेच शे. १६.६६% वर्तमान पत्रातील विक्री,परीक्षण, गमतीदार मालिका, मृत्यूविषयक लेख मध्यम वेळा वाचतात.३ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ३०% व ३ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ५०% वर्तमान पत्रातील विक्री,परीक्षण, गमतीदार मालिका,

मृत्यूविषयक लेख कमी वेळा वाचतात. ७ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ७० व २ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ३३.३३ वर्तमान पत्रातील विक्री,परीक्षण, गमतीदार मालिका, मृत्यूविषयक लेख क्वचित वेळा वाचतात.

**निष्कर्ष :**

वरील विवेचनावरून असा निष्कर्ष काढता येईल की वर्तमान पत्रातील विक्री,परीक्षण, गमतीदार मालिका वाचण्याचे प्रमाण उच्च आणि मध्यम शैक्षणिक संपादणूक प्राप्त करण्याचा छात्राध्यापकांचे जास्त आहे. छात्राध्यापक मुलांचे प्रमाण छात्राध्यापक मुलींच्या तुलनेत विक्री,परीक्षण, गमतीदार मालिका वाचण्याचे प्रमाण जास्त आहे.

वर्तमान पत्रातील संपादकीय लेख आणि छात्राध्यापकांची शैक्षणिक संपादणूक क्षमता यांचा संबंध पहाताना उच्च शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकांपैकी २ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ५०% व १ छात्राध्यापक मुलगा म्हणजेच शे. ५० मुली वर्तमान पत्रातील संपादकीय अग्रलेख जास्त वेळा वाचतात. २ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ५० व १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजेच शे. ५० वर्तमान पत्रातील संपादकीय अग्रलेख वाचतात.

मध्यम शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापका पैकी ७ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ५.८३% व ७ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. १०.४४ वर्तमान पत्रातील संपादकीय अग्रलेख जास्त वेळा वाचतात. ७९ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ६५.८३ व ३१ छात्रघध्यापक मुली म्हणजेच शे.४६.२६ वर्तमान पत्रातील संपादकीय अग्रलेख मध्यम वेळा वाचतात. ३३ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. २७.५ २९ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ४३.२८ वर्तमान पत्रातील संपादकीय अग्रलेख कमी वेळा वाचतात. १ छात्राध्यापक मुलका म्हणजेच शे.०.८३ वर्तमान पत्रातील संपादकीय अग्रलेख वाचतात.

निम्न शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापका पैकी ४ छात्राध्यापक मुले

म्हणजेच शे.२.९१% व २ छात्रघध्यापक मुली म्हणजेच शे.९.२५% वर्तमान पत्रातील संपादकीय अग्रलेख जास्त वेळा वाचतात. ६९ छात्रघध्यापक मुली म्हणजेच शे.५०.३६% व ३६ छात्रघध्यापक मुली म्हणजेच शे.६६.६६% वर्तमान पत्रातील संपादकीय अग्रलेख मध्यम वेळा वाचतात. ६१ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे.४४.५२ % व १३ छात्रघध्यापक मुली म्हणजेच शे.२४.०७% वर्तमान पत्रातील संपादकीय अग्रलेख वाचतात. ३ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे.२.१८% वर्तमान पत्रातील संपादकीय अग्रलेख वाचतात.

कनिष्ठ शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापका पैकी १ छात्राध्यापक मुलगह म्हणजेच शे.१०% वर्तमान पत्रातील संपादकीय अग्रलेख मध्यम वेळा वाचतात. २ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे.२०% व २ छात्रघध्यापक मुली म्हणजेच शे.३३.३३% वर्तमान पत्रातील संपादकीय अग्रलेख कमी वेळा वाचतात. ७ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे.७०% व ३ छात्रघध्यापक मुली म्हणजेच शे.५०% वर्तमान पत्रातील संपादकीय अग्रलेखाचे वाचन करतात.

**निष्कर्ष:**

वरील विवेचनावरून असा निष्कर्ष काढता येईल की वर्तमान पत्रातील संपादकीय लेख वाचण्याचे प्रमाण उच्च शैक्षणिक संपादणूक प्राप्त करणाऱ्या छात्राध्यापकाचे जास्त आहे. उच्च शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकाच्या तुलनेत निम्म शैक्षणिक गुणवत्ता आणि कनिष्ठ शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकांचे प्रमाण कमी आणि क्वचित आहे.

छात्राध्यापक मुले आणि छात्राध्यापक मुली यांच्यात वर्तमान पत्रातील संपादकीय लेख वाचण्याच्या प्रमाणात विशेष फरक नाही.

वर्तमान पत्रातील अन्य लेख आणि छात्राध्यापकांची शैक्षणिक संपादणूक क्षमता यांचा संबंध पहाताना उच्च शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकांपैकी १

छात्राध्यापक मुलगा म्हणजेच शे.२५ मुले वर्तमान पत्रातील अन्य लेखांचे जास्त वेळा वाचन करतात. २ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ५० व २ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे.१०० वर्तमान पत्रातील अन्य लेखाचे वाचन मध्यम वेळा करतात. १छात्राध्यापक मुलगा म्हणजेच शे २५ वर्तमान पत्रातील अन्य लेखांचे वाचन कमी वेळा करतात.

मध्यम शैक्षणिक संपादणूक क्षमता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकांपैकी ३३ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. २७.५ व २१ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे.३१.३४ वर्तमान पत्रातील अन्य लेखाचे जास्त वाचन वेळा करतात. ६६ छात्राध्यापकामुळे म्हणजेच शेकडा ५५% व २३ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ३४.३२% वर्तमान पत्रातील अन्य लेखांचे मध्यम वाचन करतात व छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. १५.८३% व २३ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ३४.३२% वर्तमान पत्रातील अन्य लेखांचे वाचन कमी वेळा करतात २ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. १.६६% वर्तमान पत्रातील अन्य लेखांचे वाचन करतात.

निम्म शैक्षणिक संपादणूक क्षमता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकांपैकी १२ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच ८.७५% व १३ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. २४.०७% मुली वर्तमान पत्रातील अन्य लेखांचे वाचन जास्त वेळा करतात. ४२ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ३०.६५% व १६ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. २९.६२% वर्तमान पत्रातील अन्य लेखांचे वाचन मध्यम वेळा करतात. ७२ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच ४२.५९% वर्तमान पत्रातील अन्य लेखांचे वाचन कमी वेळा करतात. ११ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच ८.०२% व २ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ३.७०% वर्तमान पत्रातील अन्य लेखांचे क्वचित वेळा वाचन करतात.

कनिष्ठ शैक्षणिक संपादणूक क्षमता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकांपैकी १ छात्राध्यापक

मुलगा म्हणजेच शे. १०% मुले वर्तमान पत्रातील अन्य लेखांचे वाचन मध्यम वेळा करतात. ३ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ३०% व २ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ३३.३३ वर्तमान पत्रातील अन्य लेखांचे वाचन कमी वेळा करतात. ६ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ६०% व ४ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ६६.६६% वर्तमान पत्रातील अन्य लेखांचे वाचन क्वचित वेळा करतात.

**निष्कर्ष :**

वरील विवेचनावरून असा निष्कर्ष काढता येईल की वर्तमान पत्रातील अन्य लेख वाचण्याचे प्रमाण उच्च शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकात जास्त आहे. मध्यम शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणारे छात्राध्यापक मध्यम वेळा जास्त प्रमाणात आहे. वर्तमान पत्रातील अन्य लेख वाचण्याचे कमी आणि क्वचित प्रमाण कनिष्ठ गुणवत्ता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकात जास्त आहे.

छात्राध्यापक मुले आणि छात्राध्यपक मुली यांच्यात वर्तमान पत्रातील अन्य लेख वाचनाच्या प्रमाणात विशेष फरक नाही.

प्रसार माध्यम प्रश्नावली व्दारे प्राप्त झालेल्या माहितीच्या आधारे तयार केलेल्या सारणीच्या साह्याने केलेल्या निरीक्षण व काढण्यात आलेल्या निष्कर्षावरून असे दिसून येते की उद्दिष्ट क्रमांक ५ हे साध्य झाले.

**उद्दिष्ट क्रमांक ६ :**छात्राध्यापकांनी मासिक या प्रसार माध्यमासाठी दिलेल्या वेळेचा आणि छात्राध्यापकांच्या शैक्षणिक संपादणूकीचा शोध घेणे.

वरील उद्दिष्ट साध्य करण्याकरीता प्रसार माध्यम प्रश्नावलीच्या साह्याने मिळालेल्या माहितीचे सारणी क्रमांक ५.६ मध्ये केलेले आहे.

## सारणी क्रमांक – ५.६

छात्राध्यापक मासिक या प्रसार माध्यमाकरीता दिलेल्या वेळेचे विश्लेषण.

| छात्राध्यापकांनी मासिक वाचना करीता दिलेला वेळ | छात्राध्यापकांचे शैक्षणिक संपादन | | | | | | | | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | उच्च शैक्षणिक संपादन (७०% च्या पुढे) | | | | मध्यम शैक्षणिक संपादन (६०% ते ६९%) | | | | निम्म शैक्षणिक संपादन (५०% ते ५९%) | | | | कनिष्ठ शैक्षणिक संपादन (नापास) | | | |
| | मुले ४ | टक्के | मुली २ | टक्के | मुले १२० | टक्के | मुली ६७ | टक्के | मुले १३७ | टक्के | मुली ५४ | टक्के | मुले १० | टक्के | मुली ६ | टक्के |
| जास्त (३ तासापेक्षा ) | २ | ५० | १ | ५० | ५७ | ४७.५० | २७ | ४०.२९ | ४९ | ३५.७६ | २३ | ४२.५९ | | | | |
| मध्यम (२ तास ते ३ तास) | २ | ५० | १ | ५० | ५२ | ४३.३३ | २९ | ४३.२८ | ७३ | ५३.२८ | २२ | ४०.७४ | १ | १० | १ | १६.६६ |
| कमी (१ तास ते २ तास) | | | | | १० | ८.३३ | ९ | १३.४३ | ११ | ८.०२ | ७ | १२.९६ | ६ | ६० | ३ | ५० |
| क्वचित (३० मि.) | | | | | १ | ०.८३ | २ | २.९८ | ४ | २.९१ | २ | ३.७० | ३ | ३० | २ | ३३.३३ |

**निरीक्षण :**

सारणी क्रमांक ५.६ हे छात्राध्यापकांच्या मासिक या प्रसार माध्यमाच्या वेळेशी आणि शैक्षणिक संपादणूकीशी संबंधित आहे. शिक्षणशास्त्र महाविद्यालयातील एकूण ६०० छात्राध्यापापैकी ४ छात्राध्यापक मुलांनी उच्च शैक्षणिक संपादन क्षमता प्राप्त केली आहे. यापैकी २ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच ५०% मुले मासिक वाचण्यासाठी जास्त वेळ देतात.

२ छात्राध्यापक मुले म्हणजे शे. ५०% मुले मासिक वाचण्यासाठी मध्यम वेळ देतात. उच्च शैक्षणिक संपादणूक प्राप्त करणाच्या छात्राध्यापक मुलापैकी एकही मुलगा मासिक वाचण्यासाठी कमी वेळ देत नाही किंवा क्वचित वेळ देत नाही हे प्रमाण ०.००% आहे. उच्च शैक्षणिक संपादन प्राप्त केलेल्या २ छात्राध्यापक मुली आहे. यापैकी छात्राध्यापक मुलगी म्हणजे शे. ५०% मुलगी जास्त वेळ मासिक वाचण्यासाठी देते. १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजेच शे. ५०% मुलगी मासिक वाचण्यासाठी मध्यम वेळ देते.

मध्यम शैक्षणिक संपादणूक प्राप्त करणारे एकूण १०७ छात्राध्याक आहे यापैकी १२० छात्राध्यापक मुले आणि ६७ छात्राध्यापक मुली आहे. १२० छात्राध्यापक मुलांपैकी ५७ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ४७.५०% मुले मासिक वाचण्यासाठी जास्त वेळ देतात. ५२ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ४३.३३% मासिक वाचण्यासाठी मध्यम वेळ देतात. १० छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ८.३३% मुले मासिक वाचण्यासाठी कमी वेळ देतात. १ छात्राध्यापक मुलगा म्हणजेच शे. ०.८३% मुलगा क्वचित मासिक वाचतो. ६७ छात्राध्यापक मुलीपैकी २७ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ४०.२९% मुली मासिक वाचण्यासाठी जास्त वेळ देतात. २९ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ४३.२३% मुली मासिक वाचण्यासाठी मध्यम वेळ देतात. ९ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. १३.४३% मुली मासिक वाचण्यासाठी कमी वेळ देतात २ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. २.९८% मुली मासिक वाचण्यासाठी क्वचित वेळ देतात.

निम्म शैक्षणिक गुणवत्ता प्राप्त करणारे एकूण १९१ छात्राध्यापक आहे. यापैकी १३७ छात्राध्यापक मुले आहे. यापैकी ४९ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ३५.७६% मुले मासिक वाचण्यासाठी जास्त वेळ देतात. ७३ छात्राध्यपक मुले म्हणजेच शे. ५३.२८% मुले मासिक वाचण्यासाठी मध्यम वेळ देतात. ११ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ८.०२% मुले मासिक वाचण्यासाठी कमी वेळ देतात. तर ४ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. २.९१% मुले मासिक

वाचण्यासाठी क्वचित वेळ देतात. एकूण ५४ छात्राध्यापक मुली पैकी २३ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ४२.५९% मुली मासिक वाचण्यासाठी जास्त वेळ देतात. २२ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ४०.७४% मुली मासिक वाचण्यासाठी मध्यम वेळ देतात. ७ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. १२.९६% मुली मासिक वाचण्यासाठी कमी वेळ देतात. २ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ३.७०% मुली क्वचित वेळ मासिक वाचण्यासाठी देतात.

कनिष्ठ शैक्षणिक संपादणूक मिळवणारे १६ छात्राध्यापक आहे. १० छात्राध्यापक मुले आहे. यापैकी एक छात्राध्यापक म्हणजेच शे. १०% मासिक वाचण्यासाठी मध्यम वेळ देतो. ६ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ६०% मुले मासिक वाचण्यासाठी कमी वेळ देतो. ३ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ३०% मुले मासिक वाचण्यासाठी क्वचित वेळ देतात. ६ छात्राध्यापक मुलीपैकी एक छात्राध्यापक मुलगी म्हणजे शे. १६.६६% मासिक वाचण्यासाठी मध्यम वेळ देते. ३ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ५०% मुली मासिक वाचण्यासाठी कमी वेळ देतात. २ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच ३३.३३% मुली मासिक वाचण्यासाठी क्वचित वेळ देतात.

**निष्कर्ष :**

वरील विवेचनावरून असा निष्कर्ष काढता येईल की मासिक वाचणाऱ्या छात्राध्यापकांची शैक्षणिक गुणवत्ता जास्त आहे. मासिक वाचण्यासाठी जे छात्राध्यापक मुले आणि मुली जास्त वेळ देतात त्यांची शैक्षणिक संपादणूक उच्च आहे. मध्यम शैक्षणिक संपादणूकमध्येही जास्त आणि मध्यम मासिक वाचण्यासाठी वेळ देणाऱ्या छात्राध्यापकांची शैक्षणिक गुणवत्ता चांगली आहे. निम्म शैक्षणिक गुणवत्ता आणि कनिष्ठ शैक्षणिक गुणवत्ता प्राप्त करणारे छात्राध्यापक मासिक वाचण्यासाठी कमी वेळ देतात.

प्रसार माध्यमातील मासिक या माध्यमांशी छात्राध्यापकांच्या संपर्काचा शैक्षणिक

संपादणूकीशी संबंध आहे. प्रसार माध्यम प्रश्नावली व्दारे प्राप्त झालेल्या माहितीच्या आधारे तयार केलेल्या सारणीच्या साह्याने केलेल्या निरीक्षण व काढण्यात आलेल्या निष्कर्ष वरून असे दिसून येते की उद्दिष्ट क्रमांक ६ हे साध्य झालेले आहे.

**उद्दिष्ट क्रमांक ७ :**छात्राध्यापकांनी मासिक याप्रसार माध्यमांतील विविध लेख वाचण्यासाठी दिलेल्या आणि छात्राध्यापकांच्या शैक्षणिक संपादणूकीचा शोध घेणे.

वरील उद्दिष्ट साध्य करण्याकरीता प्रसार माध्यम प्रश्नावलीच्या साह्याने मिळालेल्या माहितीचे सारणी क्रमांक ५-७ मध्ये विश्लेषण केलेले आहे.

## आलेख ५.३ : छात्राध्यापकांनी मासिके या प्रसारमाध्यमांना दिलेला वेळ आणि शैक्षणिक संपादणाशी संबंधीत आलेख

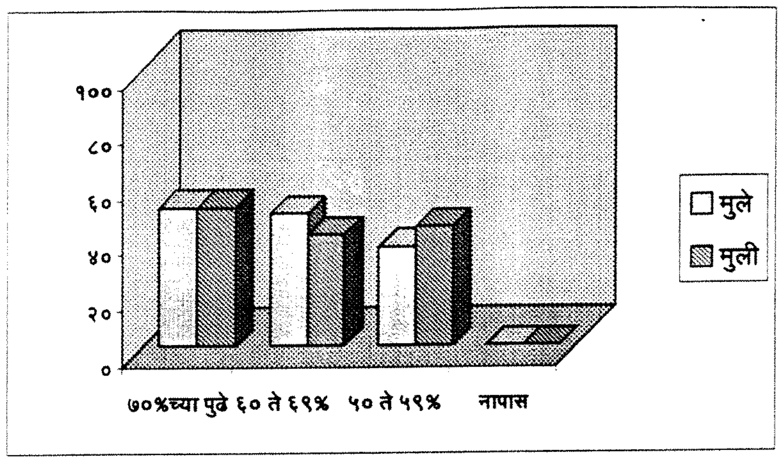


जास्त वेळ (तीन तासापेक्षा जास्त)

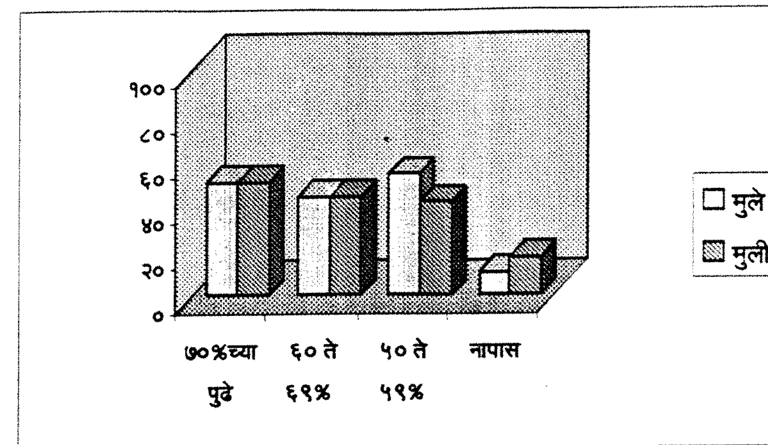


मध्यम वेळ (दोन तास ते तीन तास)

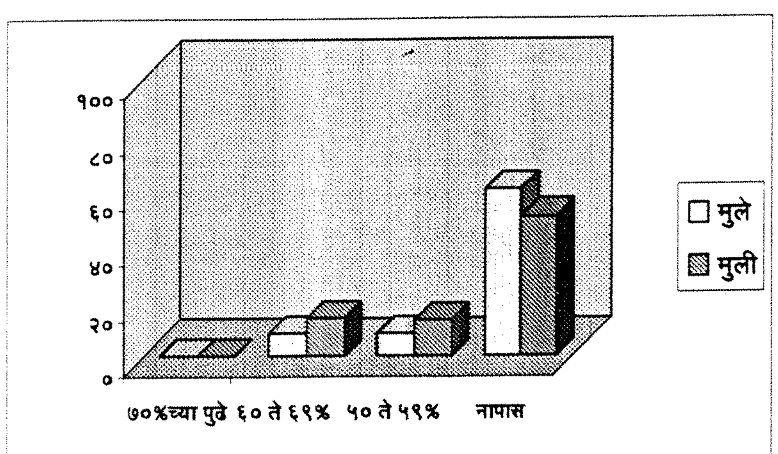


क्वचित वेळ (एक तास ते दोन तास)

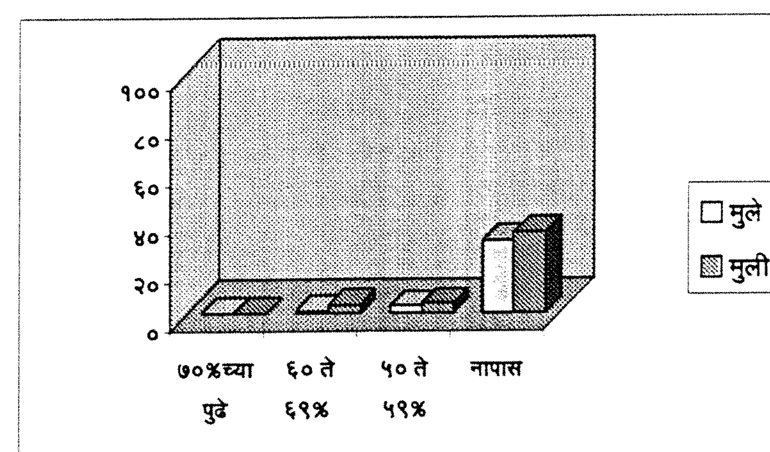


कमी वेळ (३० मिनिटे)

## सारणी क्रमांक ५.७

### छात्राध्यापकांच्या शैक्षणिक संपादणूकीनुसार मासिकातील (ITEMS) ना दिलेल्या वेळेचे विश्लेषण

| लिकातील विध वेळ → | | लघुकथा | | | | मुलाखती | | | | महिला विषयक लेख | | | | राजकीय लेख | | | | संपादकीय लेख | | | | जाहिराती | | | | विनोदी, गमतीदार चित्रपी | | | | अन्य लेख | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| मुले णेक णूक | छात्राध्यापकांनी मालिकेतील लेखांना दिलेला वेळ ↓ | मुले | टक्के | मुली | टक्के | मुले | टक्के | मुली | टक्के | मुले | टक्के | मुली | टक्के | मुले | टक्के | मुली | टक्के | मुले | टक्के | मुली | टक्के | मुले | टक्के | मुली | टक्के | मुले | टक्के | मुली | टक्के | मुले | टक्के | मुली | टक्के |
| उच्च | जा | १ | २५ | | | ३ | ७५ | १ | ५० | २ | ५० | २ | १०० | १ | २५ | | | १ | २५ | १ | ५० | | | | | ३ | ७५ | १ | ५० | २ | ५० | १ | ५० |
| | म | २ | ५० | २ | १०० | १ | २५ | १ | ५० | १ | २५ | | | ३ | ७५ | १ | ५० | २ | ५० | १ | ५० | १ | २५ | १ | ५० | १ | २५ | १ | ५० | १ | २५ | | |
| | क | १ | २५ | | | | | | | १ | २५ | | | | | १ | ५० | १ | २५ | | | २ | ५० | १ | ५० | | | | | १ | २५ | १ | ५० |
| | क्र | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | १ | २५ | | | | | | | | | | |
| | | ४ | १०० | २ | १०० | ४ | १०० | २ | १०० | ४ | १०० | २ | १०० | ४ | १०० | २ | १०० | ४ | १०० | २ | १०० | ४ | १०० | २ | १०० | ४ | १०० | २ | १०० | ४ | १०० | २ | १०० |
| मध्यम | जा | १६ | १३.३३ | ६ | ८.९५ | २७ | २२.५ | २३ | ३४.३२ | २८ | २३.३३ | १४ | २०.८९ | ३१ | २८.८३ | ७ | १०.४४ | २५ | २०.८३ | १३ | १९.४० | २९ | २४.१६ | ८ | ११.९४ | २६ | २१.६६ | ९ | ८.०५ | ९६ | ८० | ४५ | ६७.१६ |
| | म | ५६ | ४६.६६ | २८ | ४१.७९ | ७५ | ६२.५ | २० | ३०.८३ | ६६ | ५५ | ४३ | ६४.१७ | ४८ | ४० | ३२ | ४७.७६ | ४७ | ३९.१६ | २८ | ४१.७९ | ४३ | ३५.८३ | २५ | ३७.३१ | ७० | ५८.३३ | ३२ | ४७.७६ | २० | १६.६६ | २२ | ३२.८३ |
| | क | ३६ | ३० | ३३ | ४९.२५ | १७ | १४.१६ | ६ | ८.९५ | २४ | २० | १० | १४.९२ | ३९ | ३२.५ | २८ | ४१.७९ | ३८ | ३१.६६ | २१ | ३१.३४ | ४७ | ३९.१६ | ३४ | ५०.७४ | १९ | १५.८३ | २५ | ३७.३१ | ४ | ३.३३ | | |
| | क्र | १२ | १० | | | १ | ०.०३ | १ | ०.८३ | २ | १.६६ | | | २ | १.६६ | | | १० | ८.३३ | ५ | ७.४६ | १ | ०.८३ | | | ५ | ४.१६ | १ | १.४९ | | | | |
| | | १२० | १०० | ६७ | १०० | १२० | १०० | ६७ | १०० | १२० | १०० | ६७ | १०० | १२० | १०० | ६७ | १०० | १२० | १०० | ६७ | १०० | १२० | १०० | ६७ | १०० | १२० | १०० | ६७ | १०० | १२० | १०० | ६७ | १०० |
| निम्म | जा | १३ | ९.४८ | ४ | ७.४० | ३० | २१.८९ | १७ | ३१.४८ | ४३ | ३१.३८ | ११ | २०.३७ | १२ | ८.७५ | ८ | १४.८१ | १५ | १०.९४ | ११ | ५.९४ | २२ | १६.०५ | १७ | ३१.४८ | १९ | १३.८६ | १३ | ७.०२ | ७९ | ५७.६६ | ३९ | ७२.२५ |
| | म | ४८ | ३५ | २५ | ४६.२९ | ७७ | ५६.२० | २९ | ५३.७० | ७७ | ५६.२० | ३१ | ५७.४० | ४४ | ३२.११ | १३ | २४.०७ | ४५ | ३२.८४ | २४ | १२.९६ | ५५ | ४०.१४ | १६ | २९.६२ | ४९ | ३५.७६ | २२ | ११.८८ | ५५ | ४०.९६ | १२ | २२.२२ |
| | क | ६० | ४३.७९ | १८ | ३३.३३ | २४ | १७.५१ | ४ | ७.४० | १२ | ८.७५ | ११ | २०.३७ | ७८ | ५६.९३ | ३३ | ६१.११ | ६० | ४३.७९ | १३ | ७.०२ | ५६ | ४०.८१ | २१ | ३८.८८ | ६१ | ४४.५२ | १६ | ८.६४ | ३ | २.१८ | ३ | ५.५५ |
| | क्र | १६ | ११.६७ | ७ | १२.९६ | ६ | १०.४६ | ४ | ७.४० | ५ | ३.६४ | १ | १.८५ | ३ | २.१८ | | | १७ | १२.४० | ६ | ३.२४ | ४ | २.९१ | | | ८ | ५.८३ | ३ | १.६२ | | | | |
| | | १३७ | १०० | ५४ | १०० | १३७ | १०० | ५४ | १०० | १३७ | १०० | ५४ | १०० | १३७ | १०० | ५४ | १० | १३७ | १०० | ५४ | १०० | १३७ | १०० | ५४ | १०० | १३७ | १०० | ५४ | १०० | १३७ | १०० | ५४ | १०० |
| कनिष्ठ | जा | १ | १० | | | | | | | | | १ | १६.६६ | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| | म | ३ | ३० | | | | | १ | १६.६६ | २ | २० | ३ | ५० | १ | १० | | | १ | १० | | | | | १ | १६.६६ | १ | १० | १ | १६.६६ | १ | १० | २ | ३३.३३ |
| | क | २ | २० | २ | ३३.३३ | ३ | ३० | ४ | ६६.६६ | ३ | ३० | २ | ३३.३३ | | | | | ३ | ३० | १ | १६.६६ | ५ | ५० | २ | ३३.३३ | ५ | ५० | २ | ३३.३३ | ९ | ९० | ३ | ५० |
| | क्र | ४ | ४० | ४ | ६६.६६ | ७ | ७० | १ | १६.६६ | ५ | ५० | | | ९ | ९० | ६ | १०० | ६ | ६० | ५ | ८३.३३ | ५ | ५० | ३ | ५० | ४ | ४० | ३ | ५० | | | १ | १६.६६ |
| | | १० | १०० | ६ | १०० | १० | १०० | ६ | १०० | १० | १०० | ६ | १०० | १० | १०० | ६ | १०० | १० | १०० | ६ | १०० | १० | १०० | ६ | १०० | १० | १०० | ६ | १०० | १० | १०० | ६ | १०० |

**निरीक्षण :**

सारणी क्रमांक ५.७ हे छात्राध्यापकाच्या मासिकातील लेख आणि शैक्षणिक संपादणूकशी संबंधित आहे.

एकूण ४०० छात्राध्यापकापैकी २७१ छात्राध्यापक मुले आणि १२९ छात्राध्यापक मुलींच्या मासिकातील लेख आणि शैक्षणिक संपादणूकीशी असणारा संबंध अभ्यासताना उच्च शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकापैकी उच्च शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकापैकी १ छात्राध्यापक मुलगा म्हणजेच शे. २५% मासिकातील लघुकथा जास्त वाचतात. २ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच २ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. १००% मासिकातील लघुकथा मध्यम वेळा वाचतात. १छात्राध्यापक मुलगा म्हणजेच शे. २५% मासिकातील लघुकथा कमीवेळा वाचतात.

निम्म शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकापैकी १३ छात्राध्यापक म्हणजेच शे. ९.४८% आणि ४ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच ७.४०% मासिकातील लघुकथा जास्त वेळ वाचतात. ४८ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ३५% आणि २५ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ४६.२९% मासिकातील लघुकथा मध्यमवेळा वाचतात. ६० छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ४३.१९% १८ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ३३.३३% मासिकातील कमी वेळा वाचतात. १६ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ११.६७% आणि ७ छात्राध्यापक मुली म्हणजे शे. १२.९६% मासिकातील लघुकथा क्वचित वेळा वाचतात.

कनिष्ठ शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकापैकी १ छात्राध्यापक मुलगा म्हणजेच १०% मासिकातील जास्त वेळा वाचतो. ३ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ३०% मासिकातील लघुकथा कमी वेळा वाचतात २ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच २०% २ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ३३.३३% मासिकातील लघुकथा कमी वेळा वाचतात. ४ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच ४०% आणि ४ छात्राध्यपक मुली म्हणजे शे. ६६.६६%

मासिकातील लघुकथा क्वचित वेळा वाचतात.

**निष्कर्ष :**

वरील विवेचनावरून असा निष्कर्ष काढता येईल की मासिकातील लघुकथा जास्त प्रमाणात वाचणाऱ्या छात्राध्यपकांची शैक्षणिक गुणवत्ता उच्च आहे. मध्यम वेळ मासिकातील लघुकथा वाचणाऱ्या छात्राध्यापकांची शैक्षणिक गुणवत्ता उच्च आणि मध्यम आहे. उच्च आणि मध्यम शैक्षणिक गुणवत्तेच्या तुलनेत निम्म आणि कनिष्ठ शैक्षणिक गुणवत्ता असणारे छात्राध्यपक कमी किंवा क्वचित वेळा मालिकातील लघुकथा वाचतात.

छात्राध्यापक मुले आणि छात्राध्याक मुली यांच्या तुलनेत मासिकातील लघुकथा वाचण्याच्या प्रमाणात फारसा फरक नाही. छात्राध्यापक मुले आणि छात्राध्याक मुली यांच्यात मासिकातील लघुकथा वाचण्याच्या प्रमाणात विशेष फरक नाही.

मासिकातील मुलाखती आणि छात्राध्यापकांची शैक्षणिक संपादणूकीशी संबंध पहाताना उच्च शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकापैकी ३ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ७५% आणि १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजेच शे. ५०% मासिकातील मुलाखत वाचण्याचे प्रमाण जास्त आहे. १ छात्राध्यापक मुलगा म्हणजेच शे. २५% आणि १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजेच शे. ५०% मासिकातील मुलाखती मध्यम वेळ वाचतात.

मध्यम शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकापैकी २७ छात्राध्यापक म्हणजेच शे. २२.५% आणि २३ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ३४.३२% मालिकातील मुलाखती वाचण्याचे प्रमाण जास्त आहे. ७५ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ६२.५% आणि ३७ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ३०.८३% मासिकातील मुलाखती वाचण्याचे प्रमाण मध्यम आहे. १७ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. १४.१६% आणि ६ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ८.९५% मालिकातील मुलाखती कमी वेळा वाचतात. १ छात्राध्यापक मुलगा म्हणजेच शे. ०.८३ आणि १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजेच शे. १.४९% मासिकातील मुलाखती

क्वचित वाचते.

निम्म शैक्षणिक संपादणूक धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकापैकी ३० छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. २१.८९% आणि १७ छात्रध्यापक मुली म्हणजेच शे. ३१.४८% मासिकातील मुलाखती जास्त वेळ वाचतात. ७७ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ५६. २०% आणि २९ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ५३.७०% मासिकातील मुलाखती मध्यम वेळा वाचतात. २४ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे.१७.५१% आणि ४ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ७.४०% मासिकातील मुलाखती कमी वेळा वाचतात. ६ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. १०.४६% आणि ४ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ७.४०% मासिकातील मुलाखती क्वचित वाचतात.

कनिष्ठ शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकापैकी १ छात्राध्यापक मुलगी शे. १६.६६% मासिकातील मुलाखती मध्यम वाचतात. ३ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ३०% ४ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ६६.६६% मासिकातील मुलाखती कमी वेळा वाचतात. ७छात्राध्यापक मुले म्हणजेच ७०% आणि १ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. १६.६६% क्वचित मासिकातील मुलाखती वाचतात.

**निष्कर्ष :**

वरील विवेचनावरून असा निष्कर्ष काढता येईल की मासिकातील लेख जास्त आणि मध्यम वेळा वाचणाऱ्या छात्राध्यापकांना उच्च आणि मध्यम शैक्षणिक संपादन प्राप्त केले. मासिकातील लेख कमी व क्वचित वेळा वाचणाऱ्या छात्राध्यापकांचे प्रमाण कनिष्ठ शैक्षणिक संपादणूक प्राप्त करणारे छात्राध्यापक मासिकातील मुलाखती कमी कचित वेळा वाचतात. छात्राध्यापक मुलींच्या तुलनेत छात्राध्यापक मुले मासिकातील मुलाखती जास्त प्रमाणात वाचतात.

मासिकातील महिला विषयक लेख आणि छात्राध्यापकांची शैक्षणिक संपादणूकीशी

संबंध पहाता उच्च शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापका पैकी २ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच ५०% आणि २ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. १००% मासिकातील महिला विषयक लेख जास्त प्रमाणात वाचतात. १ छात्राध्यापक मुलगा म्हणजेच शे. २५% मध्यम वेळा महिला विषयक लेख वाचतो. १छात्राध्यापक मुलगा २५% महिला विषयक लेख कमी वेळा वाचतो.

मध्यम शैक्षणिक गुणवता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापका पैकी २८ छात्राध्यापक म्हणजेच शे. २३.३३% आणि १४ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. २०.८९% महिला विषयक लेख जास्त वेळा वाचतात. ६६ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ५५% आणि ४३ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच ६४.१७% मासिकातील महिला विषयक लेख मध्यम वेळ वाचतात. २४ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. २०% आणि १० छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. १४.९२% मासिकातील महिला विषयक लेख कमी वेळा वाचतात. २ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. १.६६% मासिकातील महिला विषयक लेख क्वचित वाचतात.

निम्म शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकापैकी ४३ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ३१.५८% आणि ११ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. २०.३७% मुली मासिकातील महिलाविषयक लेख जास्त वेळा वाचतात. ७७ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ५६.२०% आणि ३१ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ५७.४०% मासिकातील महिला विषयक लेख मध्यम वेळा वाचतात. १२ छात्राध्यापक मुले आणि ११ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. २०.३७% मासिकातील महिला विषयक लेख कमी वेळा वाचतात. ५ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ३.६४% आणि १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजेच १.८५% मासिकातील महिला विषयक लेख क्वचित वाचतात.

कनिष्ठ शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापक पैकी १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजेच शे. ६.६६% मासिकातील महिला विषयक लेख जास्त वेळा वाचते. २

छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. २०% आणि ३ छात्राध्यापक म्हणजेच शे. ५०% मासिकातील महिलाविषयक लेख जास्त वेळा वाचते. ३छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ३०% आणि २ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ३३.३३% मासिकातील महिला विषयक लेख कमी वेळा वाचतात. ५ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ५०% मासिकातील महिला विषयक लेख क्वचित वाचतात.

**निष्कर्ष :**

वरील विवेचनावरून असा निष्कर्ष काढता येईल की उच्च शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापक मुलीचे मासिकातील महिला विषयक लेख वाचण्याचे प्रमाण जास्त आहे.

कनिष्ठ शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या छात्राध्यपकांची महिला विषयक लेख वाचण्याचे प्रमाण क्वचित आहे. छात्राध्यापक मुलांच्या तुलनेत छात्राध्यापक मुली मासिकातील महिला विषयक लेख जास्त वाचतात.

**निरीक्षण :**

मासिकातील राजकीय लेख आणि छात्राध्यापकांची शैक्षणिक गुणवत्ता यांचा संबंध पहाता उच्च शैक्षणिक संपादणूक धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकापैकी १ छात्राध्यापक म्हणजेच शे. २५% मुले मासिकातील राजकीय लेख जास्त प्रमाणात वाचतात. ३ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. २५% १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजेच शे. ५०% राजकीय लेख मध्यम वेळा वाचते. १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजेच शे. ५०% राजकीय लेख कमी वेळ वाचतो.

मध्यम शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकापैकी छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. २५.८३ आणि ७ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. १०.४४% राजकीय लेख जास्त वेळ वाचतात. ४८ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ४०% आणि ३२ छात्राध्यापक

मुली म्हणजेच शे. ४७.७६% राजकीय लेख मध्यम वेळा वाचतात. ३९ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ३२.५% आणि २८ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ४१.७९% राजकीय लेख कमी वेळा वाचतात. २ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. १.६६% राजकीय लेख क्वचित वेळा वाचतात.

निम्म शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकापैकी १२ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ८.७५% आणि ८ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. १४.८१% राजकीय लेख जास्त प्रमाणात वाचतात. ४४ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ३२.११% आणि १३ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. २८.०७ राजकीय लेख नध्यम वेळा वाचतात. ७८ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ५६.९३% आणि ३३ छात्राध्यापक मुली मनहणजेच शे.६१.११% राजकीय लेख कमी वेळा वाचतात.

कनिष्ठ शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकापैकी १ छात्राध्यापक मुलगा म्हणजेच शे. १०% राजकीय लेख मध्यम वेळा वाचतो. ९ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ९०% आणि ६ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. १०% राजकीय लेख क्वचित वाचतात.

**निष्कर्ष :**

वरील विवेचनावरून असा निष्कर्ष काढता येईल कि, छात्राध्यापक मुलींच्या तुलनेत छात्राध्यापक मुलांचे राजकीय लेख वाचण्याचे प्रमाण जास्त आहे. उच्च शैक्षणिक गुणवत्ता आणि मध्यम शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणारे छात्राध्यापक राजकीय लेख निम्म आणि कनिष्ठ शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकाच्या तुलनेत जास्त वाचतात.

मासिकातील संपादकीय लेख आणि छात्राध्यापकांची शैक्षणिक संपादणूकीशी संबंध पहाताना उच्च शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकपैकी १ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. २५% व १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजेच शेकडा ५०% मासिकातील संपादकीय लेखांचे वाचन जास्त वेळा करतात. २ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शेकडा

५०% व १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजेच शेकडा ५०% मासिकातील संपादकीय लेखांचे वाचन मध्यम वेळा करतात. १ छात्राध्यापक मुलगी शे. २५% संपादकीय लेखांचे वाचन कमी वेळा करतात.

मध्यम शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकापैकी छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. २०.८३% व १३ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. १९.४०% मासिकातील संपादकीय लेखाचे वाचन जास्त वेळा करतात. ४७ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ३९.१६% व २८ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे.३९.१६% ल २८ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ४१.७९% मासिकातील संपादकीय लेखांचे मध्यम वेळा करतात. ३८ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ३१.६६% व २१ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ३१.३४% मासिकातील संपादकीय लेखांचे वाचन मध्यम वेळा करतात. १० छात्राध्यापक गुले म्हणजेच शे. ८.३३ व ५ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ५.४६% मासिकातील संपादकीय लेखांचे वाचन क्वचित वेळा करतात.

निम्म शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकांपैकी १५ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. १०.९४% व ११ मुली म्हणजेच शे. ५.९४% मासिकातील संपादकीय लेखांचे वाचन जास्त वेळा करतात. ४५ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ३२.८४% व २४ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. १२.९६% मासिकातील संपादकीय लेखांचे वाचन मध्यम वेळा करतात. ६० छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ४३.७९% व १३ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ७.०२% मासिकातील संपादकीय लेखांचे कमी वेळा वाचन करतात. १७ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. १२.४०% व ६ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ३.२४% मासिकातील संपादकीय लेखांचे वाचन क्वचित वेळा वाचन करतात.

कनिष्ठ शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकांपैकी १ छात्राध्यापक म्हणजेच शे. १०% मासिकातील संपादकीय लेखांचे वाचन मध्यम वेळा करतात. ३ छात्राध्यापक

मुले म्हणजेच शे. ३०% व १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजेच शे. १६.६६% संपादकीय लेखाचे वाचन कमी वेळा करतात. ६ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ६०% व ५ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ८३.३३% मासिकातील संपादकीय लेखांचे वाचन क्वचित करतात.

**निष्कर्ष :**

वरील विवेचनावरून असा निष्कर्ष काढता येईल की मासिकातील संपादकीय लेख वाचण्याचे प्रमाण उच्च शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकात अधिक प्रमाणात आहे. निम्म शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणारे आणि कनिष्ठ शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकात मासिकातील संपादकीय लेख वाचण्याचे प्रमाण अल्प म्हणजेच कमी किंवा क्वचित वेळा वाचतात.

छात्राध्यापक मुले आणि छात्राध्यापक मुली यांच्यात मासिकातील संपादकीय लेख वाचण्याच्या प्रमाणात विशेष फरक नाही.

**निरीक्षण :**

मासिकातील जाहिराती आणि छात्राध्यापकांचे शैक्षणिक संपादणूक यांचा संबंध पहाता उच्च शैक्षणिक संपादणूकी पैकी १ छात्राध्यापक मुलगा म्हणजेच शे. २५% आणि १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजेच शे. ५०% मासिकातील जाहिराती मध्यम वेळा पहातात. २ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ५०% आणि १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजेच शे. ५०% मासिकातील जाहिराती कमी वेळा पहातात. १ छात्राध्यापक मुलगा म्हणजेच शे. २५% मासिकातील जाहिराती क्वचित पहातो.

मध्यम शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकापैकी २९ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. २४.१६% आणि ८ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ११.९४% मासिकातील जाहिराती जास्त वेळा पहातात. ४३ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ३५.८३% आणि २५ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ३७.३१% मासिकातील जाहिराती मध्यम वेळ पहातात.

४७ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे.५०.७४% मासिकातील जाहिराती कमी वेळा पहातात. १ छात्राध्यापक मुलगा म्हणजेच शे. ०.८३% मासिकातील जाहिराती क्वचित पहातात.

निम्म शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकापैकी २२ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. १६.०५% आणि १७ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ३१.४८% मासिकातील जाहिराती जास्त वेळ पहातात. ५५ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ४०.१४% आणि १६ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. २९.६२% मासिकातील जाहिराती मध्यम वेळ पहातात. ५६ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ४०.८७% आणि २१ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ३८.८८% मासिकातील जाहिराती कमी वेळा पहातात. ४ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. २.९१ मासिकातील जाहिराती क्वचित पहातात.

कनिष्ठ शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकापैकी ५ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ५०% आणि २ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजेच शे.१६.६६% मध्यम वेळा मासिकतील जाहिराती पहातात. ५ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ५०% आणि २ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ३३.३३% मासिकातील जाहिराती कमी वेळा पहातात. ५ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ५०% आणि ३ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ५०% मासिकातील जाहिराती क्वचित पहातात.

**निष्कर्ष :**

वरील विवेचनावरून असा निष्कर्ष काढता येईल की उच्च शैक्षणिक गुणवत्ता आणि मध्यम शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणारे छात्राध्यापक, कनिष्ठ शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकाच्या तुलनेत कमी वेळा किंवा क्वचित वेळा मासिकातील जाहिरात वाचतात. निम्म आणि कनिष्ठ वेळा मासिकातील जाहिरात वाचतात. निम्म आणि कनिष्ठ शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणारे छात्राध्यापकांचे मासिकातील जाहिरात वाचण्याचश प्रमाण जास्त आहे.

छात्राध्यापक मुले आणि छात्राध्यापक मुली यांच्यात मासिकातील जाहिराती वाचण्याच्या प्रमाणात विशेष फरक नाही.

**निरीक्षण :**

मासिकातील विनोद, गंमतीदार, चित्रपट्टी आणि छात्राध्यापांची शैक्षणिक संपादणूक यांचा संबंध पहाता उच्च शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकापैकी ३ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ७५% १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजेच शे. ५०% जास्त वेळा मासिकातील विनोद आणि गंमतीदार चित्रपट्टी वाचते.

मध्यम शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकापैकी २६ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. २१.६६% आणि ९ छात्राध्यापक मुली शे. ८.९५% जास्त वेळा विनोद, गंमतीदार चित्रपट्टी वाचते. ७० छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ५८.३३% आणि ३२ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ४७.७६% मध्यम वेळा विनोद, गंमतीदार चित्रपट्टी वाचते. १९ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. १५.८३% मुले आणि २५ मुली म्हणजेच शे. ३७.३१% कमी वेळा विनोद, गंमतीदार चित्रपट्टी वाचते. ५ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ४.१६% आणि १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजेच शे. १.४९% मुली क्वचित वेळा विनोद, गंमतीदार चित्रपट्टी वाचते.

निम्म शैक्षणिक संपादणूक धारण करणाऱ्या छात्राध्यापांपैकी १९ छात्राध्यापक म्हणजेच शे. १३.८६% आणि १३ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ७.०२% मुली जास्त वेळा मासिकातील विनोद, गंमतीदार चित्रपट्टी वाचते. ४९ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ३५.७६% आणि २२ छात्राध्यापक मुली म्हणजे शे. ११.८८% मासिकातील मध्यम वेळा विनोद, गंमतीदार चित्रपट्टी वाचन करतात. ६१ छात्राध्यापक मुली म्हणजे शे. ८.६४% मासिकातील विनोद गंमतीदार चित्रपट्टी कमी वेळा वाचन करतात. ८ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ५.८३% आणि ३ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. १.६२% क्वचित वेळा मासिकातील विनोद,

गंमतीदार चित्रपट्टी वाचतात.

कनिष्ठ शैक्षणिक संपादणूक धारण करणाऱ्या छात्राध्यापक मुलांत पैकी १ छात्राध्यापक मुलगा म्हणजे १०% आणि १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजे शे.१६.६६% मुली मासिकातील विनोद, गंमतीदार चित्रपट्टी मध्यम वेळा वाचन करतात. ५ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच ५०% आणि २ छात्राध्यापक मुली म्हणजे शे ३३.३३% मासिकातील विनोद आणि गंमतीदार चित्रपट्टी लेखांचे कमी वेळा वाचन करतात. ४ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ४०% आणि ३ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ५० मासिकातील विनोद आणि गंमतीदार चित्रपट्टी क्वचित वाचन करतात.

**निष्कर्ष :**

वरील विवेचनावरून असा निष्कर्ष काढता येईल की, उच्च शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या छात्राध्यपकांचे मध्यम, निम्न आणि कनिष्ठ शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकाच्या तुलनेत मासिकातील विनोद आणि गंमतीदार चित्रपट्टी वाचण्याचे प्रमाण अधिक आहे. कनिष्ठ शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणारे छात्राध्यापक कमी किंवा क्वचित वेळा मासिकातील विनोद किंवा गंमतीदार चित्रपट्टी वाचतात. छात्राध्यापक मुलींच्या तुलनेत छात्राध्यापक मुलांचे वाचण्याचे प्रमाण जास्त आहे.

मासिकातील अन्य लेख आणि छात्राध्यपकांची शैक्षणिक संपादणूकीशी संबंध पहाताना उच्च शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकापैकी २ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ५०% १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजेच ५०% मासिकातील अन्य लेखांचे वाचन मध्यम वेळा करतात.

१ छात्राध्यापक मुलगा म्हणजेच शे. २५% मासिकातील अन्य लेखांचे वाचन कमी वेळा करतात. १ छात्राध्यापक मुलगा म्हणजेच शे. २५% व १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजेच शे. ५०% मासिकातील अन्य लेखांचे क्वचित वेळा वाचन करतात.

मध्यम शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकांपैकी ९६ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ८०% व ४५ मुली म्हणजेच शे. ६७.१६% मासिकातील अन्य लेखांचे वाचन जास्त वेळा करतात. २० छात्राध्यापाकमुले म्हणजेच १६.६६% व २२ मुली म्हणजे ३२.८३% मासिकातील अन्य लेखांचे वाचन मध्यम वेळा वाचन करतात. ४ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच ३.३३% मासिकातील अन्य लेखांचे वाचन कमी वेळा करतात.

निम्म शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकांपैकी ७९ छात्राध्यापक मुले म्हणजेचे. ५१.६६% व ३९ छात्राध्यापक मुली म्हणजे शेकडा ७२.२५% मासिकातील अन्य लेखांचे वाचन जास्त वेळा करतात. ५५ छात्राध्यापक मुले म्हणजे शे. ४०.९४% व १२ मुली म्हणजेच २२.२२% मासिकातील अन्य लेखांचे वाचन मध्यम वेळा करतात. ३ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. २.१८% व ३ मुली म्हणजेच शे. ५.५५% मासिकातील संपादकीय लेखांचे वाचन कमी वेळा करतात.

कनिष्ठ शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकांपैकी १ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच १०% व २ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ३३.३३% मासिकातील अन्य लेखांचे वाचन मध्यम वेळा वाचन करतात.

९ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच ९०% ३ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ५०% मासिकातील अन्य लेखांचे वाचन कमी वेळा करतात. १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजेच शे. १६.६६% मासिकातील अन्य लेखांचे वाचन क्वचित वेळा करतात.

**निष्कर्ष :**

वरील विवेचनावरून असा निष्कर्ष काढता येईल की, मध्यम आणि निम्म शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकांचे कनिष्ठ शैक्षणिक धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकांच्या तुलनेत मासिकातील अन्य लेख वाचण्याचे प्रमाण जास्त आहे. उच्च शैक्षणिक गुणवत्ता

धारण करणाऱ्या छात्राध्यपकाचे मासिकातील अन्य लेख वाचण्याचे कमी आणि क्वचित प्रमाण नाही.

छात्राध्यापक मुलांच्या तुलनेत छात्राध्यापक मुलींचे मासिकातील अन्य लेख वाचण्याचे प्रमाण जास्त आहे.

**परिकल्पनांचे परिक्षण :**

प्रसार माध्यमांचा संपर्क यांचा छात्राध्यापकांची शैक्षणिक संपादणूकीशी संबंध असतो.

कोल्हापूर जिल्ह्यातील शिक्षणशास्त्र महाविद्यालयातील छात्राध्यापकांचा प्रसार माध्यमाचा संपर्क आणि शैक्षणिक गुणवत्ता यामधील संबंध प्रतिशत प्रमाणे पाहिला.

छात्राध्यापकांचा प्रसार माध्यमाशी संपर्क आणि शैक्षणिक गुणवत्ता यामध्ये सार्थक संबंध आहे म्हणून ही परिकल्पना स्विकार्य ठरते.

## ५.२ अभ्यास सवयी प्रश्नावलीच्या साह्याने जमा झालेले माहितीचे विश्लेषण

छात्राध्यापकांचा अभ्यास सवयीशी असलेला संपर्क पाहण्याकरीता अभ्यास सवयी प्रश्नावली (म. न. पलसाने) शिक्षणशास्त्र महाविद्यालयातील छात्राध्यापकांकडून भरून घेतली त्याचे विश्लेषण पुढील प्रमाणे.

**उद्दिष्ट क्रमांक ८ :** छात्राध्यापकांनी अभ्यास सवयींना दिलेल्या वेळेचा शोध घेणे.

वरील उद्दिष्ट साध्य करण्याकरीता अभ्यास सवयी प्रश्नावलीच्या साह्याने मिळालेल्या माहितीचे सारणी क्रमांक ५.८ मध्ये विश्लेषण केलेले आहे.

**परिकल्पना-** २ अभ्यास सवयींचा छात्राध्यापकांच्या शैक्षणिक संपादणूकीशी संबंध असतो.

**सारणी क्रमांक** ५.८ सवयीना दिलेल्या वेळेचा शोध घेणे व छात्राध्यापकांच्या शैक्षणिक गुणवत्ता अभ्यास सवयींचा शोध घेणे.

दररोज अभ्यास करण्यासंबंधी छात्राध्यापक दिवसाच्या ठराविक वेळीच अभ्यास करण्यासंबंधी विषयीचे विश्लेषण.

## सारणी क्रमांक ५.८

### छात्राध्यापकाव्दारे अभ्यास करण्यासंबंधी दिलेल्या वेळेचे विश्लेषण

| छात्राध्यापक | अभ्यासासाठी दिलेला वेळ | दररोज अभ्यास करणे | | | | ठराविक वेळीच अभ्यास करणे | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | मुले | टक्के | मुली | टक्के | मुले | टक्के | मुली | टक्के |
| उच्च | नेहमी | ४ | १०० | २ | ५० | ४ | १०० | १ | २५ |
| | कधी कधी | | | | | | | १ | २५ |
| | क्वचित | | | | | | | | |
| एकूण | | ४ | | २ | | ४ | | २ | |
| मध्यम | नेहमी | १२० | ९९.९९ | ६७ | ९९.९९ | ९८ | ८१.६६ | ५१ | ७६.११ |
| | कधी कधी | | | | | २२ | १८.३३ | १६ | २३.८८ |
| | क्वचित | | | | | | | | |
| एकूण | | १२० | | ६७ | | १२० | | ६७ | |
| निम्म | नेहमी | ८० | ५८.३९ | २० | ३०.०३ | ५६ | ४०.८७ | २३ | ४२.५९ |
| | कधी कधी | ५१ | ४०.१४ | ३८ | ६२.९६ | ७७ | ५६.२० | २७ | ४९.९९ |
| | क्वचित | २ | १.४६ | | | ४ | २.९१ | ४ | ७.४० |
| एकूण | | १२० | | ६७ | | १२० | | ६७ | |
| कनिष्ठ | नेहमी | | | | | | | | |
| | कधी कधी | | | १ | १६.६६ | २ | २० | २ | ३३.३३ |
| | क्वचित | १० | १०० | ५ | ८३.३३ | ८ | ८० | ४ | ६६.६६ |
| एकूण | | १० | | ६ | | १० | | ६ | |

सारणी क्रमांक ५.८ ही छात्राध्यापकाच्या अभ्यास करताना वेगवेगळ्या क्लृप्त्यांचा वापर व शैक्षणिक संपादणूकी संबंधित आहेत. शिक्षणशास्त्र महाविद्यालयात एकूण ४०० छात्राध्यापकापैकी २७१ मुले व १२९ मुली आहेत. पैकी उच्च गुणवत्ता प्राप्त करणारे ६ छात्राध्यापक आहेत त्यामध्ये ४ छात्राध्यापक मुले व २ छात्राध्यापक मुली आहेत. मध्यम शैक्षणिक संपादन करणारे एकूण १८७ छात्राध्यापक आहेत. यापैकी १२० छात्राध्यापक

मुले व ६७ छात्राध्यापक मुली आहेत. निम्न शैक्षणिक संपादन प्राप्त करणारे एकूण १९१ छात्राध्यापक आहेत. यापैकी १३७ छात्राध्यापक मुले आणि ५४ छात्राध्यापक मुली आहेत.कनिष्ठ शैक्षणिक संपादन प्राप्त करणारे एकूण १६ छात्राध्यापक आहेत. यापैकी १० मुले आणि ६ मुली आहेत.

सारणी क्रमांक ५.८ ही छात्राध्यापकाच्या शैक्षणिक संपादणूकीनुसार अभ्यास करण्यासाठी दररोज दिलेल्या वेळेसंबंधी आहे.

शिक्षणशास्त्र महाविद्यालयातील एकूण ४०० छात्राध्यापकापैकी उच्च शैक्षणिक संपादणूक प्राप्त करणाऱ्या छात्राध्यापकापैकी ४ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शेकडा १००% व २ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शेकडा ५०% या नेहमी अभ्यासासाठी वेळ देतात.

मध्यम शैक्षणिक संपादणूक प्राप्त करणाऱ्या १२० छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शेकडा ९९.९९% व ६७ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शेकडा ९९.९९% नेहमी अभ्यासासाठी वेळ देतात.

निम्न शैक्षणिक संपादणूक धारण करणाऱ्या १३७ छात्राध्यापक मुलापैकी ८० छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शेकडा ५८.३९% व २० छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शेकडा ३७.०३% नेहमी अभ्यास करतात. व ५५ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शेकडा ४०.१४% व ३४ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शेकडा ६२.९६% कधी कधी अभ्यास करतात. २ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शेकडा १.४५% क्वचित अभ्यासास वेळ देतात.

कनिष्ठ शैक्षणिक संपादणूक धारण करणाऱ्या ६ मुलीपैकी १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजेच शेकडा १६.६६% मुली अभ्यासासाठी कधी कधी वेळ देतात.

१०छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शेकडा १००% व ५ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शेकडा ८३.३३% अभ्यासासाठी क्वचित वेळ देतात.

**निष्कर्ष :**

नेहमी जे छात्राध्यापक मुले आणि मुली अभ्यास सवयीसाठी जास्त वेळ देतात. त्यांची शैक्षणिक गुणवत्ता क्वचित वेळ कनिष्ठ शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणारे छात्राध्यापक अभ्यास सवयींना वेळ देतात.

**निष्कर्ष :**

सारणी क्रमांक ५.८ ही छात्राध्यापकाच्या शैक्षणिक संपादणूकीनुसार अभ्यास करण्यासाठी दिलेल्या ठराविक वेळेसंबंधी आहे.

उच्च शैक्षणिक संपादणूक धारण करणारे ४ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शेकडा १००% व १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजेच शेकडा २५% अभ्यासासाठी नेहमी ठराविक वेळ देतात. १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजेच शेकडा २५% अभ्यासासाठी कधी कधी ठराविक वेळ देतात.

मध्यम शैक्षणिक संपादणूक धारण करणाऱ्या छात्राध्यापक मुलांपैकी ९८ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शेकडा ८१.६६% व ५१ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शेकडा ७६.११% या नेहमी अभ्यासासाठी ठराविक वेळ देतात.

२२ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शेकडा १८.३३व १६ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शेकडा २३.८८% या अभ्यासासाठी कधी कधी ठराविक वेळ देतात.

निम्न शैक्षणिक संपादणूक धारण करणाऱ्या छात्राध्यापक मुलांपैकी एकूण ५६ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शेकडा ४०.८७% व २३ मुली म्हणजेच शेकडा ४२.५९% अभ्यासासाठी नेहमी ठराविक वेळ देतात. ७७ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच ५६.२०% व २७ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शेकडा ४९.९९% अभ्यासासाठी कधी कधी ठराविक वेळ देतात. ४ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शेकडा २.९१% व ४ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शेकडा ७.४०% या अभ्यासासाठी क्वचित ठराविक वेळ देतात.

कनिष्ठ शैक्षणिक संपादणूक धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकांपैकी २ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शेकडा २०% व २ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शेकडा ३३.३३% अभ्यासासाठी कधी कधी ठराविक वेळ देतात. ८ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शेकडा ८०% व ४ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शेकडा ६६.६६ मुली अभ्यासाठी क्वचित ठराविक वेळ देतात.

**निष्कर्ष :**

नेहमी जे छात्राध्यापक ठराविक वेळी अभ्यासाला वेळ देतात त्यांची शैक्षणिक गुणवत्ता उच्च आणि मध्यम आहे. कधी कधी जे छात्राध्यापक अभ्यासाला ठराविक वेळ देतात त्यांची निम्न शैक्षणिक गुणवत्ता आहे.क्वचित वेळ कनिष्ठ शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणारे छात्राध्यापक ठराविक वेळ अभ्यासाला देतात.

**उद्दिष्ट क्रमांक ९ :** छात्राध्यापकांनी विविध क्लृप्त्या, गृहपाठ,वाचन,परीक्षेसाठी दिलेला वेळ व शैक्षणिक संपादणूकीचा शोध घेणे.

उद्दिष्ट क्रमांक ९ साध्य करण्यासाठी अभ्यास सवयी प्रश्नावलीच्या साहय्याने मिळालेल्या माहितीचे विश्लेषण सारणी क्रमांक ५.९,५.१०,५.११ मध्ये केलेले आहे. ते पुढील प्रमाणे

**परिकल्पना २ :** अभ्यास सवयींचा छात्राध्यापकांच्या शैक्षणिक संपादणूकीशी संबंध असतो.

# सारणी क्रमांक ५.९

## छात्राध्यापकांचया गृहपाठ व वाचनासंबंधी अभ्यास सवयीचे विश्लेषण

| छात्राध्यापकांचा गृहपाठ व वाचनासंबंधी अभ्यास सवयी → | | दररोज गृहपाठ करतो | | | | भवितव्याच्या दृष्टीने अभ्यासाचे महत्त्व | | | | वाचताना टिपणे उतरून घेतो | | | | काय वाचले हे आठवतो | | | | घरी आल्यावर टिपणे एकत्र करतो | | | | परीक्षेनंतर काही गोष्टी चुकल्यात का पाहतो | | | | अभ्यास सवयीत सुधारणा करतो | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| छ.शैक्षणिक गुणवत्ता ↓ | [illegible] | मुले | टक्के | मुली | टक्के | मुले | टक्के | मुली | टक्के | मुले | टक्के | मुली | टक्के | मुले | टक्के | मुली | टक्के | मुले | टक्के | मुली | टक्के | मुले | टक्के | मुली | टक्के | मुले | टक्के | मुली | टक्के |
| उच्च | नेहमी | ३ | ७५ | २ | ५० | २ | ५० | २ | ५० | ४ | १०० | २ | १०० | ४ | १०० | १ | २५ | १ | २५ | २ | ५० | ४ | १०० | २ | ५० | ३ | ७५ | १ | २५ |
| | कधी कधी | १ | २५ | | | २ | ५० | | | | | | | | | १ | २५ | ३ | ७५ | | | | | | | १ | २५ | १ | २५ |
| | क्वचित | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| एकूण | | ४ | | २ | | ४ | | २ | | ४ | | २ | | ४ | | २ | | ४ | | २ | | ४ | | २ | | ४ | | २ | |
| मध्यम | नेहमी | ११५ | ९५.८३ | ६७ | ९९.९९ | ३६ | २९.९९ | ७ | १०.४५ | [illegible] | ६६.६६ | ५७ | ८५.०७ | ५९ | ४९.१६ | २८ | ४१.७९ | ९२ | ७६.६६ | ४९ | ७३.१३ | ९१ | ७५.८३ | ४८ | ७१.६४ | ११३ | ९४.१६ | ६५ | ९७.०१ |
| | कधी कधी | ५ | ४१.६६ | | | ८२ | ६८.३३ | ४९ | ७३.१३ | ४० | ३३.३३ | १० | १४.९२ | ५९ | ४९.१६ | ३४ | ५०.७४ | २८ | २३.३३ | १८ | २६.८६ | २२ | १८.३३ | १८ | २६.८६ | ७ | ४.८६ | २ | २.९८ |
| | क्वचित | १ | १६.६६ | | | २ | १.६६ | १ | १.४९ | | | | | १ | १६.६६ | ५ | ७.४६ | | | | | ७ | ५.८३ | १ | १.४९ | | | | |
| एकूण | | १२० | | ६७ | | १२० | | ६७ | | १२० | | ६७ | | १२० | | ६७ | | १२० | | ६७ | | १२० | | ६७ | | १२० | | ६७ | |
| निम्न | नेहमी | ६७ | ४८.९० | ३१ | ५७.४० | ६ | ४.३७ | | | [illegible] | २४.८१ | ४ | ७.४० | | | १ | १.८५ | ३५ | २५.५४ | ९ | १६.६६ | १९ | १३.८६ | | | ३९ | २८.४६ | १२ | २२.२२ |
| | कधी कधी | ६६ | ४८.१७ | २३ | ४२.५९ | ५७ | ४१.६० | २ | ६.६६ | [illegible] | ७०.८० | ४९ | ९०.७४ | ७४ | ५४.०१ | १८ | ३३.३३ | ९६ | ७०.०७ | ४२ | ७७.७७ | ८७ | ६३.५० | ४२ | ७७.७७ | ८८ | ६४.२३ | ४० | ७४.०७ |
| | क्वचित | ४ | २.९१ | | | ७४ | ५४.०१ | ४५ | ८३.३३ | ६ | ४.३७ | १ | १.८५ | ६३ | ४५.९८ | ३५ | ६४.८१ | ६ | ४.३७ | ३ | ५.५५ | ३१ | २२.६२ | १२ | २२.२२ | १० | ७.२९ | २ | ३.७० |
| एकूण | | १३७ | | ५४ | | १३७ | | ५४ | | १३७ | | ५४ | | १३७ | | ५४ | | १३७ | | ५४ | | १३७ | | ५४ | | १३७ | | ५४ | |
| कनिष्ठ | नेहमी | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| | कधी कधी | | | ४ | ६६.६६ | | | | | [illegible] | [illegible] | | | २ | २० | | | | | | | ३ | ३० | १ | १६.६६ | | | ३ | ४९.९९ |
| | क्वचित | १० | १०० | २ | ३३.३३ | १० | १०० | ६ | ९९.९९ | [illegible] | [illegible] | ६ | ९९.९९ | ८ | ८० | ६ | ९९.९९ | १० | १०० | ६ | ९९.९९ | ७ | ७० | ५ | ८३.३३ | १० | १०० | ३ | ४९.९९ |
| | | १० | | ६ | | १० | | ६ | | [illegible] | | ६ | | १० | | ६ | | १० | | ६ | | १० | | ६ | | १० | | ६ | |

**सारणी ५.९** छात्राध्यापकाव्दारा अभ्यास करताना गृहपाठ व वाचन यांच्या दिलेल्या वेळेचा आणि छात्राध्यापक शैक्षणिक संपादणाशी संबंधीत आहे.

**निरीक्षण:-**

उच्च शैक्षणिक संपादणूक क्षमता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकांपैकी ३ छात्राध्यापक म्हणजेच शेकडा ७५% व २ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ५०% दररोज नेहमी गृहपाठ करतात. १ छात्राध्यापक मुलगा म्हणजेच २५% कधी कधी गृहपाठ करतो.

मध्यम शैक्षणिक संपादणूक क्षमता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकांपैकी ११५ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ९५.८३% व ६७ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ९९.९९% नेहमी दररोज गृहपाठ करतात.

५ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ४१.६६% व कधी कधी गृहपाठ करतात. १ छात्राध्यापक मुलगा म्हणजेच शे. ४१.६६ % क्वचित गृहपाठ करतो.निम्न शैक्षणिक संपादणूक क्षमता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकांपैकी ६७ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे.४८.९०% व ३१ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ५७.४०% नेहमी गृहपाठ करतात.

६६ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ४८.१७% व कधी कधी गृहपाठ करतात. २३ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे.४२.५९% कधी कधी गृहपाठ करतो.

४ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. २.९१% व छात्राध्यापक मुले क्वचित गृहपाठ करतात.

कनिष्ठ शैक्षणिक संपादणूक क्षमता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकांपैकी ४ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे.६६.६६% कधी कधी गृहपाठ करतात.१० छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. १००% व २ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे.३३.३३% क्वचित अभ्यास करता.

**निष्कर्ष :**

छात्राध्यापकांच्या गृहपाठासंबंधी अभ्यास सवयी आणि शैक्षणिक संपादणूक या संबंधित निष्कर्ष.

नेहमी गृहपाठ करणारे छात्राध्यापक मुले आणि मुलींची उच्च शैक्षणिक गुणवत्ता आणि मध्यम शैक्षणिक गुणवत्ता प्रमाण जास्त आहे. नेहमी गृहपाठ न करणारे छात्राध्यापक मुले आणि छात्राध्यापक मुलींना निम्न आणि कनिष्ठ शैक्षणिक गुणवत्ता धारण केलेली आहे.

नेहमी गृहपाठ करणारे छात्राध्यापक उच्च शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करतात.

**निरीक्षण:**

उच्च शैक्षणिक संपादणूक क्षमता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकांपैकी २ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ५०% च २ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ५०% नेहमी भवितव्याच्या दृष्टिने अभ्यासाचे महत्व आहे. २ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ५०% कधी कधी भवितव्याच्या दृष्टिने अभ्यासाचे महत्व आहे.

जास्त प्रमाणात आहे

मध्यम शैक्षणिक संपादणूक क्षमता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकांपैकी ३६ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. २९.९९% व १७ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. २५.३७% नेहमी भवितव्याच्या दृष्टिने अभ्यासाचे महत्व आहे.

८२ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे.६८.३३% व ४९ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ७३.१३% कधी कधी भवितव्याच्या दृष्टिने अभ्यासाचे महत्व आहे.

२ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे.१.६६% व १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजेच शे.१.४९% क्वचित भवितव्याच्या दृष्टिने अभ्यासाचे महत्व आहे.

निम्न शैक्षणिक संपादणूक क्षमता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकांपैकी ६ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ४.३७% नेहमी भवितव्याच्या दृष्टिने अभ्यासाचे महत्व आहे.

५७ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ४१.६०% व ९ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे.

६.६६% कधी कधी भवितव्याच्या दृष्टिने अभ्यासाचे महत्व आहे. ७४ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ५४.०१% व ४५ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ८३.३३% भवितव्याच्या दृष्टिने अभ्यासाचे महत्व आहे.

कनिष्ठ शैक्षणिक संपादणूक क्षमता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकांपैकी १० छात्राध्यापक मुले म्हणजे १००% व ६ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच ९९.९९% क्वचित भवितव्याच्या दृष्टिने अभ्यासाचे महत्व आहे.

**निष्कर्ष :**

नेहमी भवितव्याच्या दृष्टीने अभ्यासाचे महत्व जाणून घेणारी अभ्यास सवयी असणारे छात्राध्यापक मुले आणि मुलींचे उच्च शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करण्याचे प्रमाण जास्त आहे. कधी कधी आणि क्वचित भवितव्याच्या दृष्टीने अभ्यासाचे महत्व जाणून घेणारे छात्राध्यापकांना निम्म आणि कनिष्ठ शैक्षणिक गुणवत्ता प्राप्त झाली.

नेहमी भवितव्याच्या दृष्टीने अभ्यास केल्यामुळे उच्च शैक्षणिक गुणवत्ता प्राप्त होते.

**निरीक्षण:**

उच्च शैक्षणिक संपादणूक क्षमता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकांपैकी ४ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच १००% व २ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच १००% वाचताना नेहमी टिपणे उतरून घेतो.

मध्यम शैक्षणिक संपादणूक क्षमता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकांपैकी ८० छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ६६.६६% व ५७ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ८१.०७% वाचताना नेहमी टिपणे उतरून घेतो.

४० छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ३३.३३% व १० छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. १४.९२% वाचताना कधी कधी टिपणे उतरून घेतो.

निम्न शैक्षणिक संपादणूक क्षमता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकांपैकी ३४ छात्राध्यापक

मुले म्हणजेच शे. २४.८१ % व ४ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ७.४०% वाचताना नेहमी टिपणे उतरून घेतो.

९७ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ७०.८०% व ४९ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ९०.७४% वाचताना टिपणे उतरून घेतो.

१६ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ४.३७% व १ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. १.८५% वाचताना टिपणे उतरून घेतो.

कनिष्ठ शैक्षणिक संपादणूक क्षमता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकांपैकी ५ छात्राध्यापक म्हणजेच शे. ५०% वाचताना कधी कधी टिपणे उतरून घेतो. ५ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच ५०% व ६ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच ९९.९९% वाचताना टिपणे उतरून घेतो.

**निष्कर्ष :**

वाचताना नेहमी टिपणे उतरून घेणाऱ्या छात्राध्यापक मुले आणि मुलींचे उच्च शैक्षणिक गुणवत्ता प्रमाण सर्वात जास्त आहे. नेहमी वाचताना टिपणे उतरून घेणारे छात्राध्यापकांची शैक्षणिक गुणवत्ता उच्च आणि मध्यम आहे. कधी कधी आणि क्वचित वाचताना टिपणे उतरून घेण्याचे प्रमाण असणाऱ्या छात्राध्यापकांची शैक्षणिक गुणवत्ता कनिष्ठ आहे.

**निरीक्षण :**

उच्च शैक्षणिक संपादणूक क्षमता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकांपैकी ४ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच १००% व १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजेच शे.२५% नेहमी काय वाचले ते आठवतो. १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजेच १ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे.२५% कधी कधी काय वाचले ते आठवतो.

मध्यम शैक्षणिक संपादणूक क्षमता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकांपैकी ५९ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ४९.१६% व २८ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ४१.७९%

नेहमी काय वाचले ते आठवतो.

५९ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ४९.१६% व ३४ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ५९.७४% कधी कधी काय वाचले ते आठवतो.

१ छात्राध्यापक मुलगा म्हणजेच शे. १६.६६% व ५ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ७.४६% क्वचित काय वाचले ते आठवतो.

निम्न शैक्षणिक संपादणूक क्षमता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकांपैकी १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजेच शे. १.८५% नेहमी काय वाचले ते आठवतो.

७४ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ५४.०१ व १८ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ३३.३३% कधी कधी काय वाचले ते आठवतो.

६३ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ४५.९८% व ३५ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ६४.८१% क्वचित काय वाचले ते आठवतो.

कनिष्ठ शैक्षीणक संपादणूक क्षमता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकांपैकी २ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. २०% कधी कधी काय वाचले ते आठवतो. ८ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच ८०% व ६ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच ९९.९९% क्वचित काय वाचले ते आठवतो.

**निष्कर्ष :**

नेहमी वाचताना काय वाचले हे आठवण्याचा छात्राध्यापकांची शैक्षणिक गुणवत्ता प्रमाण उच्च आणि मध्यममध्ये जास्त आहे. कधी कधी वाचताना काय वाचले हे आठवणाचा छात्राध्याकांची शैक्षणिक गुणवत्ता निम्म आहे. क्वचित वेळा वाचताना काय वाचले हे आठवण्याचा छात्राध्यापकांची शैक्षणिक गुणवत्ता कनिष्ठ आहे.

**निरीक्षण:-**

उच्च शैक्षणिक संपादणूक क्षमता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकांपैकी १छात्राध्यापक मुलगा म्हणजेच शे. २५% व २ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे.५०% नेहमी घरी आल्यावर टिपणे एकत्र करतो. ३ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच ७५% कधी कधी घरी आल्यावर टिपणे एकत्र ~~करते~~. करतात

मध्यम शैक्षणिक संपादणूक क्षमता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकांपैकी ९२ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ७६.६६% व ४९ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे.७३.१३% नेहमी घरी आल्यावर टिपणे एकत्र ~~करते~~. करतात

२८ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. २३.३३% व १८ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. २६.८६% कधी कधी घरी आल्यावर टिपणे एकत्र ~~करतो~~. करतात.

निम्न शैक्षणिक संपादणूक क्षमता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकांपैकी ३५ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. २५.५४% व १९ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे.१३.८६% नेहमी घरी आल्यावर टिपणे एकत्र ~~करतो~~. करतात.

९६ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ७०.०७% व ४२ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ७७.७७% कधी कधी घरी आल्यावर टिपणे एकत्र ~~करती~~. करतात.

६ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ४.३७% व ३ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ५.५५% क्वचित घरी आल्यावर टिपणे एकत्र ~~करतो~~. करतात.

कनिष्ठ शैक्षणिक संपादणूक क्षमता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकांपैकी १० छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे.१००% व ६ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे.९९.९९% क्वचित घरी आल्यावर टिपणे एकत्र ~~करतो~~. करतात.

**निष्कर्ष :**

नेहमी घरी आल्यावर टिपणे एकत्र करणे या अभ्यास सवयी असणाऱ्या उच्च शैक्षणिक

संपादणूक असणाऱ्या छात्राध्यापक मुलां पेक्षा छात्राध्यापक मुलींचे प्रमाण जास्त आहे. कनिष्ठ शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करण्याचा छात्राध्यापक मुलांना क्वचित प्रसंगी घरी आल्यावर टिपणे एकत्र करतात.

**निरीक्षण:-**

उच्च शैक्षणिक संपादणूक क्षमता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकांपैकी ४ छात्राध्यापक म्हणजेच शे.१००% व २ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे.५०% नेहमी परीक्षेनंतर काही गोष्टी चुकल्यात का पाहतो.

मध्यम शैक्षणिक संपादणूक क्षमता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकांपैकी ९१ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे.७५.८३% व ४८ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे.७१.६४% नेहमी परीक्षेनंतर काही गोष्टी चुकल्यात का पाहतो.

२२ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे.१८.३३% व १८ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे.२६.८६% कधी कधी परीक्षेनंतर काही गोष्टी चुकल्यात का पाहतो.

७ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे.५.८३% व १ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे.१.४९% क्वचित परीक्षेनंतर काही गोष्टी चुकल्यात का पाहतो.

निम्न शैक्षणिक संपादणूक क्षमता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकांपैकी १९ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे.१३.८६%नेहमी परीक्षेनंतर काही गोष्टी चुकल्यात का पाहतो.

८७ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे.६३.५०% व ४२ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे.७७.७७% कधी कधी परीक्षेनंतर काही गोष्टी चुकल्यात का पाहतो.

३१ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे.२२.६२% व १२ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे.२२.२२% क्वचित परीक्षेनंतर काही गोष्टी चुकल्यात का पाहतो.

कनिष्ठ शैक्षणिक संपादणूक क्षमता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकांपैकी ३ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे.३०% व १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजेच शे. १६.६६%

कधी कधी परीक्षेनंतर काही गोष्टी चुकल्यात का पाहतो.

७ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे.७०% व ५ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे.८३.३३% क्वचित परीक्षेनंतर काही गोष्टी चुकल्यात का पाहतो.

**निष्कर्ष :**

नेहमी परीक्षेनंतर कांही गोष्टी चुकल्यात का हे पहाणाऱ्या छात्राध्यापकांचे प्रमाण उच्च आणि मध्यम शैक्षणिक गुणवत्ता जास्त प्रमाणात धारण करतात. निम्न आणि कनिष्ठ शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणारे छात्राध्यापक मुले आणि मुली परीक्षेनंतर कांही गोष्टी चुकल्यात का हे पहाण्याचे प्रमाण अल्प आहे.

**निरीक्षण :**

उच्च शैक्षणिक संपादणूक क्षमता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकपैकी ३ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ७५% व १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजेच २५% मी अभ्यास सवयीत सुधारणा करतो. १ छात्राध्यापक मुलगा म्हणजेच २५% व १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजेच २५% कधी कधी अभ्यास सवयीत सुधारणा करतात.

मध्यम शैक्षणिक संपादणूक धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकांपैकी ११३ छात्राध्यापकमुले म्हणजेच शे ९४.१६ % व ६५ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ९७.०१ % नेहमी अभ्यास सवयीत सुधारणा करतात.

७ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ४.८६ % व २ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. २.९८% कधी कधी अभ्यास सवयी सुधारणा करतात.

निम्मे शैक्षणिक संपादणूक क्षमता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकांपैकी ३९ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. २८. ४६ % व १२ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. २२.२२ % नेहमी अभ्यास सवयीत सुधारणा करतात.

८८ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच २८.४६% व १२ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच

२२.२२% कधी कधी अभ्यास सवयीत सुधारणा करतात.

१० छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ७.२९ % व १२ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच २२.२२ % कधी कधी अभ्यास सवयीत सुधारणा करतात.

१० छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ७.२९ % व २ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ३.७० % क्वचित अभ्यास सवयीत सुधारणा करतात.

कनिष्ठ शैक्षणिक संपादणूक क्षमता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकांपैकी ३ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ४९.९९% कधी कधी अभ्यास सवयीत सुधारणा करतात. १० छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे १०० % व ३ छात्राध्यापक मुली शे. ४९ ९९% क्वचित अभ्यास सवयीत सुधारणा करतात.

**निष्कर्ष :**

नेहमी अभ्यास सवयीत सुधारणा करण्याच्या छात्राध्यापक मुले आणि छात्राध्यापक मुलींची शैक्षणिक गुणवत्ता प्रमाण उच्च आणि मध्यम मध्ये जास्त आहे. कनिष्ठ शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करण्याच्या छात्राध्यापक मुले आणि मुलींचे घरी आल्यावर अभ्यास सवयीत सुधारणा करण्याचे प्रमाण अल्प आहे.

**सारणी क्रमांक ५.१० :** छात्राध्यापकांव्दारा अभ्यास करताना वेगवेगळ्या क्लृप्त्यांच्या वापराविषयीचे विश्लेषण केलेले आहे.

## सारणी क्रमांक ५.१०

### छात्राध्यापकाव्दारा अभ्यास करताना वेगवेगळ्या क्लृप्त्यांच्या वापराविषयीचे विश्लेषण

| छात्राध्यापकांची गृहपाठ व वाचनासंबंधी अभ्यास सवयी → | | प्रकरण वाचण्यापूर्वी सारांश वाचतो | | | | मुद्दा समजण्यासाठी काळजीपूर्वक वाचन | | | | वाचताना पुटपुटतो | | | | साहित्याचे भाग पाहून पाठांतर | | | | न समजल्यास पाठांतर करत नाही | | | | अभ्यासाची वारंवार उजळणी करतो | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| छ. शैक्षणिक गुणवत्ता ↓ | छ. अभ्यास सवयीसाठी दिलेला वेळ | मुले | टक्के | मुली | टक्के | मुले | टक्के | मुली | टक्के | मुले | टक्के | मुली | टक्के | मुले | टक्के | मुली | टक्के | मुले | टक्के | मुली | टक्के | मुले | टक्के | मुली | टक्के |
| उच्च शैक्षणिक संपादणूक | नेहमी | २ | ५० | १ | २५ | ३ | ७५ | २ | ५० | ४ | १०० | २ | ५० | ४ | १०० | २ | ५० | ३ | ७५ | २ | ५० | ३ | ७५ | १ | २५ |
| | कधी कधी | २ | ५० | १ | २५ | १ | २५ | | | | | | | | | | | १ | २५ | | | १ | २५ | १ | २५ |
| | क्वचित | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| एकूण | | ४ | | २ | | ४ | | २ | | ४ | | २ | | ४ | | २ | | ४ | | २ | | ४ | | २ | |
| मध्यम | नेहमी | ८५ | ७०.८३ | ३२ | ५३.३३ | ८० | ६६.६६ | ३३ | ५५.०० | ८५ | ७०.८३ | ३० | ५०.०० | ७६ | ६३.३३ | ४२ | ७०.०० | ६९ | ५७.५० | २९ | ४८.३३ | १०० | ८३.३३ | ५० | ८३.३३ |
| | कधी कधी | ३५ | २९.१६ | ३५ | ५२.२३ | ३४ | २८.३३ | २५ | ४१.६६ | ३३ | २७.५० | ३० | ५०.०० | ४१ | ३४.१६ | १७ | २८.३३ | ५१ | ४२.५० | ३१ | ५१.६६ | १७ | १४.१६ | ९ | १५.०० |
| | क्वचित | | | १ | १.६६ | ६ | ५.०० | २ | ३.३३ | २ | १.६६ | | | ३ | २.५० | १ | १.६६ | | | | | ३ | २.५० | १ | १.६६ |
| एकूण | | १२० | | ६० | | १२० | | ६० | | १२० | | ६० | | १२० | | ६० | | १२० | | ६० | | १२० | | ६० | |
| निम्न | नेहमी | ३० | २१.८९ | १६ | २९.६२ | ३१ | २२.६२ | २ | ३.७० | १४ | १०.२१ | १२ | २२.२२ | ३७ | २७.०७ | ७ | १२.९६ | २९ | २१.१६ | १२ | २२.२२ | ५८ | ४२.३३ | ३२ | ३८.८८ |
| | कधी कधी | १०३ | ७५.१८ | ३५ | ६४.८१ | ८७ | ६३.५० | ३२ | ५९.२५ | ९३ | ६७.८८ | ३२ | ५९.२५ | १०१ | ७३.७२ | ४० | ७४.०७ | १०३ | ७५.१८ | ४२ | ७७.७७ | ६४ | ४६.७१ | २१ | ४९.९९ |
| | क्वचित | ४ | २.९१ | ३ | ५.५५ | १९ | १३.८६ | २० | ३७.०३ | ३० | २१.८९ | १० | १८.५१ | १४ | १०.२१ | ७ | १२.९६ | ५ | ३.६४ | | | १५ | १०.९४ | ६ | ११.११ |
| एकूण | | १३७ | | ५४ | | १३७ | | ५४ | | १३७ | | ५४ | | १३७ | | ५४ | | १३७ | | ५४ | | १३७ | | ५४ | |
| कनिष्ठ | नेहमी | | | | | | | १ | १६.६६ | | | | | १ | १० | | | | | १ | १६.६६ | १ | १० | | |
| | कधी कधी | १ | १० | १ | १६.६६ | | | १ | १६.६६ | | | | | १ | १० | | | ३ | ३० | १ | १६.६६ | ३ | ३० | २ | ३३.३३ |
| | क्वचित | ९ | ९० | ५ | ८३.३३ | १० | १०० | ४ | ६६.६६ | १० | १०० | ६ | ९९.९९ | ८ | ८० | ६ | ९९.९९ | ७ | ७० | ४ | ६६.६६ | ६ | ६० | ४ | ६६.६६ |
| एकूण | | १० | | ६ | | १० | | ६ | | १० | | ६ | | १० | | ६ | | १० | | ६ | | १० | | ६ | |

**निरीक्षण सारणी क्रमांक :**

छात्राध्यापकाद्वारा अभ्यास करताना वेगवेगळ्या क्लप्त्यांच्या वापर व त्यांची शैक्षणिक संपादक प्राप्त करण्यासाठी दिलेल्या वेळेसंबधी आहे.

उच्च शैक्षणिक संपादणूक प्राप्त करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकांपैकी २ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शेकडा ५० % व १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजेच शेकडा २५ % प्रकरण वाचण्यापूर्वी नेहमी सारांश वाचते. तसेच २ छात्राध्यापक म्हणजेच शे. ५० % व १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजेच शे. २५ % प्रकरण वाचण्यापूर्वी कधी कधी सारांश वाचते.

मध्यम शैक्षणिक संपादणूक प्राप्त करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकांपैकी ८५ छात्राध्यापक मुळे म्हणजेच शे. ७०. ८३% व ३१ मुली म्हणजेच शे. ४६.२६% प्रकरण वाचण्यापूर्वी नेहमी सारांश वाचते. ३५ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. २९.१६ व ३५ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ५२।२३% प्रकरण वाचण्यापूर्वी कधी कधी सारांश वाचते. १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजेच शे. १.४९% प्रकरण वाचण्यापूर्वी क्वचित सारांश वाचते.

निम्म शैक्षणिक संपादणूक प्राप्त करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकांपैकी ३० छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. २१.८९ व १६ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच २९.६२% प्रकरण वाचण्यापूर्वी नेहमी सारांश वाचतात. १०३ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ७५.१८% व ३५ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ६४.८१% प्रकरण वाचण्यापूर्वी कधी कधी सारांश वाचतात. ४ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. २.९१ % व ३ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ५.५५% प्रकरण वाचण्यापूर्वी क्वचित सारांश वाचते.

कनिष्ठ शैक्षणिक संपादणूक प्राप्त करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकांपैकी १ छात्राध्यापक मुलगा म्हणजेच १० % व १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजेच १६.१६% प्रकरण वाचण्यापूर्वी कधी कधी सारांश वाचते. ९ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ९० % व ५ मुली म्हणजेच शे. ८३.३३% प्रकरण वाचण्यापूर्वी क्वचित सारांश वाचतात.

सारणी

**निष्कर्ष :**

छात्राध्यापकांव्दारा अभ्यास करताना वेगवेगळ्या व्युपयांच्या वापराविषयी अभ्यास सवयी आणि शैक्षणिक गुणवत्ता संबंधित निष्कर्ष.

नेहमी आणि कधी कधी प्रकरण वाचण्यापूर्वी सारांश वाचनाचा छात्राध्यापकांची शैक्षणिक गुणवत्ता प्रमाण उच्च मध्यम आणि निम्ममध्ये जास्त आहे. क्वचित वेळा प्रकरण वाचण्यापूर्वी सारांश वाचण्याचे प्रमाण कनिष्ठ शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापक जास्त आहे.

**निरीक्षण :**

उच्च शैक्षणिक संपादणूक प्राप्त करणाऱ्या छात्राध्यापकपैकी ३ मुले म्हणजेच शे. ७५ % व २ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शेकडा ५० % मुद्दा समजण्यासाठी नेहमी काळजीपूर्वक वाचन करतात.

१ छात्राध्यापक मुलगा म्हणजेच शेकडा % २५ मुद्दा समजण्यासाठी कधी कधी काळजीपूर्वक वाचन करतात.

मध्यम शैक्षणिक संपादणूक प्राप्त करणाऱ्या छात्राध्यापकांपैकी ८४ मुले म्हणजेच शेकडा २४.९९ % व ३३ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे ४९.२५% मुद्दा समजण्यासाठी नेहमी काळजीपूर्वक वाचन करतात.

३० छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. २४.९९ % व ३२ छात्राध्यापक मुली म्हणजे शे. ४७.७६% मुद्दा समजण्यासाठी कधी कधी काळजीपूर्वक वाचन करतात.

६ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ४.९९% वर छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. २.९८% मुद्दा समजण्यासाठी क्वचित काळजीपूर्वक वाचन करतात.

निम्न शैक्षणिक संपादणूक क्षमता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकांपैकी २९ छात्राध्यापक

मुले म्हणजेच शे. १५.३२% व ८ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. १४.८१ मुद्दा समजण्यासाठी नेहमी काळजीपूर्वक वाचन करतात.

८७ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ६३.५०% व २९ छात्राध्यापकमुले म्हणजेच शे. ५३.७०% मुद्दा समजण्यासाठी कधी कधी काळजीपूर्वक वाचन करतात.

२९ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. २१.१६ % व १७ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ३१.४८ % मुद्दा समजण्यासाठी क्वचित काळजीपूर्वक वाचन करतात.

कनिष्ठ शैक्षणिक संपादणूक क्षमता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकांपैकी १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजेच श. १६.६६% मुद्दा समजण्यासाठी नेहमी काळजीपूर्वक वाचन करते. १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजेच शे. १६.६६% मुद्दा समजण्यासाठी कधी कधी काळजीपूर्वक वाचन करते. १० छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. १००% व ४ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच श. ६६.६६% मुद्दा समजण्यासाठी क्वचित काळजीपूर्वक वाचन करतात.

**निष्कर्ष :**

नेहमी आणि कधी कधी मुद्दा समजण्यासाठी काळजीपूर्वक वाचन करणाऱ्या छात्राध्यापकांची शैक्षणिक गुणवत्ता उच्च आणि मध्यम आहे. हे प्रमाण निम्म आणि कनिष्ठ शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापक मुले आणि मुलीमध्ये अल्प आहे.

**निरीक्षण:**

उच्च शैक्षणिक संपादणूक प्राप्त करणाऱ्या छात्राध्यापकपैकी ४ मुले म्हणजेच शे. १००% व २ मुली म्हणजेच शेकडा ५० % वाचताना नेहमी पुटपुटतात.

मध्यम शैक्षणिक संपादणूक प्राप्त करणाऱ्या छात्राध्यापकपैकी ८१ मुले म्हणजेच शेकडा ६७.४९% व ३४ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ५०.७४%वाचताना नेहमी पुटपुटतात.

३७ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ३०.८३% व ३३ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच

शे. २७.४९ % वाचताना कधी कधी पुटपुटतात.

२ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. १.६६ % वाचताना क्वचित पुटपुटतात.

निम्न शैक्षणिक संपादणूक क्षमता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकपैकी १४ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. १०.२१% व १२ छात्राध्यापक मुली म्हणजच शे. २२.२२% वाचताना नेहमी पुटपुटतात.

९३ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ६७.८८ % व ३२ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ५९.२५% वाचताना कधी कधी पुटपुटतात.

३० छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. २१.८९ व १० छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. १८.५१ वाचताना क्वचित पुटपुटतात.

कनिष्ठ शैक्षणिक संपादणूक क्षमता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकांपैकी १० छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. १०० % व ६ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ९९.९९% वाचताना क्वचित पुटपुटतात.

**निष्कर्ष :**

वाचताना पुटपुट करणे या अभ्यास सवयी असण्याचा छात्राध्यापकांची शैक्षणिक गुणवत्ता उच्च, मध्यम आणि निम्ममध्ये जास्त आहे. हे प्रमाण कनिष्ठ शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकात क्वचित वेळा यामध्ये जास्त आहे.

**निरीक्षण :**

उच्च शैक्षणिक संपादणूक धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकांपैकी ४ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शेकडा ५० % नेहमी साहित्याचे भाग पाडून वाचन करतात.

मध्यम शैक्षणिक संपादणूक क्षमता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकांपैकी ७६ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ६२.६८ % साहित्याचो भाग पाडून नेहमी पाठांतर करतात.

४१ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ३४.१६%व २४ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे.

३५.८२% कधी कधी साहित्याचे भाग पाडून वाचन करतात.

३ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. २.४९% व १ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ४.४९% क्वचित साहित्याचे भाग पाडून वाचन करतात.

निम्न शैक्षणिक संपादणूक क्षमता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकांपैकी २२ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. १६.०५ % व ७ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. १२.९६% नेहमी साहित्याचे भाग पाडून वाचन करतात.

१०१ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ७३.७२% व ४० छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शेकडा ७४.०७ % कधी साहित्याचे भाग पाडून वाचन करतात.

१४ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. १०.२१%व ७ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शेकडा १२.९६% क्वचित साहित्याचे भाग पाडून वाचन करतात.

कनिष्ठ शैक्षणिक संपादणूक धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकांपैकी १ छात्राध्यापक मुलगा म्हणजेच शेकडा १० % नेहमी साहित्याचे भाग पाडून वाचन करतो. १ छात्राध्यापक मुलगा म्हणजेच शे. १०% कधी कधी साहित्याचे भाग पाडून वाचन करतो. ८ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ८० % व ६ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ९९.९९% क्वचित साहित्याचे भाग पाडून वाचन करतात.

**निष्कर्ष :**

नेहमी साहित्याचे भाग पाडून पाठांतर करण्याचा छात्राध्यापकांची शैक्षणिक गुणवत्ता प्रमाण उच्च मध्य जास्त आहे. मध्यम शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापक मुलां पेक्षा मुलींचे प्रमाण नेहमीमध्ये जास्त आहे. नेहमी साहित्याचे भाग पाडून पाठांतर करण्याचा अभ्यास सवयीत कनिष्ठ शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करण्याऱ्या छात्राध्यापकांत हे प्रमाण अल्प आहे.

**निरीक्षण :**

उच्च शैक्षणिक संपादणूक धावूण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकांपैकी ३ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ७५ % व २ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ५० % नेहमी न समजल्यास पाठांतर करत नाहीत. १ छात्राध्यापक मुलगा म्हणजे व शे. २५ % कधी कधी न समजल्यास पाठांतर करत नाही.

मध्यम शैक्षणिक संपादणूक क्षमता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकांपैकी ६९ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ५७.४९% व २९ छात्राध्यापक मुली म्हणेच शे. ४३.२८% नेहमी न समजल्यास पाठांतर करीत नाहीत.

५१ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ४२.४९% व ३८ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ५६.७१% कधी कधी न समजल्यास पाठांतर करीत नाहीत.

निम्न शैक्षणिक संपादणूक क्षमता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकांपैकी २९ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. २१.१६ % व १२ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे.२२.२२% नेहमी न समजल्यास पाठांतर करीत नाहीत.

१०३ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ७५.१८% व ४२ छात्राध्यापक मुली म्हणजे शेकडा ७७.७७% कधी कधी न समजल्यास पाठांतर करत नाहीत.

५ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ३.६४ % क्वचित न समजल्यास पाठांतर करत नाहीत.

कनिष्ठ शैक्षणिक संपादणूक धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकांपैकी १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजेच शे. १६.६६ % नेहमी न समजल्यास पाठांतर करत नाही. ३ छात्राध्यापक मुलगा म्हणजेच शे. ३० % व १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजे शे. १६.१६ % कधी कधी न समजल्यास पाठांतर करत नाही. ७ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ७० % व ४ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ६६.६६ % क्वचित न समजल्यास पाठांतर करत नाहीत.

**निष्कर्ष :**

नेहमी न समजल्यास पाठांतर न करण्याचे प्रमाण असणारे छात्राध्यापक मुले आणि मुलींची शैक्षणिक गुणवत्ता उच्च आणि मध्यम आहे. निम्न आणि कनिष्ठ शैक्षणिक गुणवत्ता प्राप्त करण्याऱ्या छात्राध्यापकात हे प्रमाण अल्प आहे.

**निरीक्षण :**

उच्च शैक्षणिक संपादणूक क्षमता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकांपैकी ३ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ७५ % व १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजेच शे. २५ % नेहमी अभ्यासाची वारंवार उजळणी करतात. १ छात्राध्यापक मुलगा म्हणजेच २५ % व १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजेच २५ % कधी कधी अभ्यासाची उजळणी करतात.

मध्यम शैक्षणिक संपादणूक क्षमता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकांपैकी १०० छात्राध्यापक मुले म्हणजे शे. ८३.३३ % व ५७ छात्राध्यापक मुले म्हणजे शे. ८५.०७% नेहमी अभ्यासकची वारंवार उजळणी करतात. १७ छात्राध्यापक मले म्हणजेच शे. १४.१६ व ९ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. १३.४३% कधी कधी अभ्यासाची वारंवार उजळणी करतात. ३ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. २.४९ % व १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजेच शे. १.४९% क्वचित अभ्यासाची वारंवार उजळणी करतात.

निम्न शैक्षणिक संपादणूक क्षमता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकांपैकी ५८ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ४२.३३ % व २१ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ३८.८८% नेहमी अभ्यासाची वारंवार उजळणी करतात. ६४ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ४६.७१% व २७ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ४९.९९% कधी कधी अभ्यासाची वारंवार उजळणी करतात. १५ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. १०.९४% व ६ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ११.११% क्वचित अभ्यासाची वारंवार उजळणी करतात.

कनिष्ट शैक्षणिक संपादणूक क्षमताधारण करणाऱ्या छात्राध्यापकांपैकी १ छात्राध्यापक

मुलगा म्हणजेच १० % नेहमी अभ्यासाची वारंवार उजळणी करतो. ३ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ३० % व २ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ३३.३३ कधी कधी अभ्यासकाची वारंवार उजळणी करतात. ६ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ६० % व ४ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ६६.६६ % अभ्यासकाची क्वचित उजळणी करतात.

**निष्कर्ष :**

नेहमी आणि कधी कधी अभ्यासाची वारंवार उजळणी करणाऱ्या छात्राध्यापकांची शैक्षणिक गुणवत्ता उच्च आणि मध्यम मध्ये जास्त आहे. क्वचित वेळा कनिष्ठ शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणारे छात्राध्यापक मुले आणि मुली अभ्यासाची वारंवार उजळणी करतात.

**सारणी क्रमांक ५.११:** छात्राध्यापकांव्दारा परीक्षेची तयारी करण्यासंबंधी असणाऱ्या अभ्यास सवयीचे विश्लेषण केलेले आहे.

## सारणी क्रमांक ५.११

### छात्राध्यापकांव्दारा परीक्षेची तयारी करण्यासंबंधी असणाऱ्या अभ्यास सवयींचे विश्लेषण

| छात्राध्यापकांची गृहपाठ व वाचनासंबंधी अभ्यास सवयी → | | सुरवातीला प्रश्नपत्रिका वाचता | | | | क्रमाने उत्तरे लिहीतो | | | | वेळेची विभागणी करतो | | | | उत्तराची कच्ची रूपरेखा तयार करतो | | | | चाचणीच्या निकालाची योग्य दखल घेतो | | | | निकालावरून कच्चे विषय शोधतो | | | | कच्चे विषय सुधारण्याचा प्रयत्न करतो | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| छ.शैक्षणिक गुणवत्ता ↓ | छ. अभ्यास सवयींसाठी दिलेला वेळ | मुले | टक्के | मुली | टक्के | मुले | टक्के | मुली | टक्के | मुले | टक्के | मुली | टक्के | मुले | टक्के | मुली | टक्के | मुले | टक्के | मुली | टक्के | मुले | टक्के | मुली | टक्के | मुले | टक्के | मुली | टक्के |
| उच्च | नेहमी | २ | ५० | २ | ५० | ४ | १०० | २ | ५० | ३ | ७५ | २ | ५० | ४ | १०० | १ | २५ | ३ | ७५ | २ | ५० | ४ | १०० | १ | २५ | ३ | ७५ | २ | ५० |
| | कधी कधी | २ | ५० | | | | | | | १ | २५ | | | | | १ | २५ | १ | २५ | | | | | १ | २५ | १ | २५ | | |
| | क्वचित | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| एकूण | | ४ | | २ | | ४ | | २ | | ४ | | २ | | ४ | | २ | | ४ | | २ | | ४ | | २ | | ४ | | २ | |
| मध्यम | नेहमी | ९९ | ८२.४९ | ५१ | ७६.११ | १०२ | ८४.९४ | ५७ | ८५.०७ | ७७ | ६४.१६ | ४३ | ६४.१७ | ९४ | ७८.३३ | ६३ | ९४.०२ | ८१ | ६७.४९ | ५९ | ८८.०५ | ८६ | ७१.६६ | ५२ | ७७.६१ | ६१ | ५०.८३ | ३३ | ४९.२५ |
| | कधी कधी | १३ | १०.८३ | १५ | २२.३८ | १४ | ११.६६ | १० | १४.२ | ३८ | ३१.६६ | १६ | २३.८८ | २४ | १९.९९ | ४५९७ | | ३६ | ३०.८३ | ६ | ८.९५ | ३० | २४.९९ | १५ | २२.३८ | ५८ | ४८.३३ | ३४ | ५०.७४ |
| | क्वचित | ८ | ६.६६ | १ | १.४९ | ४ | ३.३३ | | | ५ | ४.१६ | ८ | ११.९४ | २ | १.६६ | | | २ | १.६६ | २ | २.९८ | ४ | ३.३३ | | | १ | ०८३ | | |
| एकूण | | १२० | | ६७ | | १२० | | ६७ | | १२० | | ६७ | | १२० | | ६७ | | १२० | | ६७ | | १२० | | ६७ | | १२० | | ६७ | |
| निम्न | नेहमी | २० | १४.५९ | ७ | १२.९६ | ३८ | २७.७३ | १३ | २४.०७ | २७ | १९.७० | २ | ३.७० | ६४ | ४६.७१ | २३ | ४२.५९ | १६ | ११.६७ | ९ | १६.६६ | ४७ | ३४.३० | १२ | २२.२२ | ३५ | २५.५४ | ७ | १२.९६ |
| | कधी कधी | १०७ | ७८.१० | ४१ | ७५.९२ | ६२ | ४५.२५ | ३२ | ५९.४० | ७१ | ५१.८२ | २९ | ५३.७० | ५३ | ३८.६८ | ३१ | ५७.४० | ८० | ५८.३९ | ३१ | ५७.४० | ७९ | ५७.६६ | ३० | ५५.५५ | ९६ | ७०.०७ | ४३ | ७९.६२ |
| | क्वचित | १० | ७.२९ | ६ | ११.११ | ३७ | २७ | १० | १८.५१ | ३९ | २८.४६ | २३ | ४२.५९ | २० | १४.५९ | | | ४१ | २९.९२ | १४ | २५.९२ | २१ | १५.३२ | १२ | २२.२२ | ६ | ४.३४ | ४ | ७.४० |
| एकूण | | १३७ | | ५४ | | १३७ | | ५४ | | १३७ | | ५४ | | १३७ | | ५४ | | १३७ | | ५४ | | १३७ | | ५४ | | १३७ | | ५४ | |
| कनिष्ठ | नेहमी | | | | | | | | | | | १ | १६.६६ | | | | | | | | | १ | १० | | | १ | १० | १ | १६.६६ |
| | कधी कधी | १ | १० | १ | १६.६६ | | | | | ३ | ३० | १ | १६.६६ | २ | २० | २ | ३३.३३ | | | ३ | ४९.९९ | १ | १० | | | ३ | ३० | | |
| | क्वचित | ९ | ९० | ५ | ८३.३३ | १० | १०० | ६ | ९९.९९ | ७ | ७० | ४ | ६६.६६ | ८ | ८० | ४ | ६६.६६ | १० | १०० | ३ | ४९.९९ | ८ | ८० | ६ | ९९.९९ | ६ | ६० | ५ | ८३.३३ |
| | | १० | | ६ | | १० | | ६ | | १० | | ६ | | १० | | ६ | | १० | | ६ | | १० | | ६ | | १० | | ६ | |

**परीक्षेची तयारी :**

उच्च शैक्षणिक संपादणूक क्षमताधारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकांपैकी २ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ५०% व २ छात्राध्यापक मुली ५०% नेहमी सुरवातीला प्रश्नपत्रिका वाचतो. २ छात्राध्यापक मुले म्हणजे शे. ५० % कधी कधी प्रश्नपत्रिका वाचतात.

मध्यम शैक्षणिक संपादणूक क्षमताधारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकांपैकी ९९ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ८२.४९ % व ५१ छात्राध्यापक मुली ७६.११ % नेहमी सुरूवातीला प्रश्नपत्रिका वाचतात. १३ छात्राध्यापक मुले म्हणजे शे. १०.८३ % व १५ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. २२.३८% कधी कधी प्रश्नपत्रिका वाचतात.

८ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ६.६६ % व १ छात्राध्यापक मुली १.४९ % क्वचित सुरूवातीला प्रश्नपत्रिका वाचतात.

निम्न शैक्षणिक संपादणूक क्षमता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकांपैकी २० छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. १४.५९ % व ७ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. १२.९६% नेहमी सुरूवातीला प्रश्नपत्रिका वाचतात.

१०७ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ७८.१० % व ४१ छात्राध्यापक मुली ७५.९२% कधी कधी सुरूवातीला प्रश्नपत्रिका वाचतात.

१० छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ७.२९ % व ६ छात्राध्यापक मुली ११.११% क्वचित सुरूवातीला प्रश्नपत्रिका वाचतात.

कनिष्ठ शैक्षणिक संपादणूक क्षमता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकांपैकी १ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. १० व १ छात्राध्यापक मुली १६.६६ % कधी कधी सुरूवातीला प्रश्नपत्रिका वाचतात. ९ छात्राध्यापक मुले म्हणजे शे. ९० % व ५ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ८३.३३% क्वचित सुरूवातीला प्रश्नपत्रिका वाचतात.

**निष्कर्ष :**

छात्राध्यापकांव्दारा परीक्षेची तयारी करण्यांसाठी असणाऱ्या अभ्यास सवयी आणि शैक्षणिक संपादणूक संबंधित निष्कर्ष.

नेहमी सुरूवातीला प्रश्न पत्रिका वाचण्याचा छात्राध्यापकांचे उच्च शैक्षणिक गुणवत्तामध्ये हे प्रमाण जास्त आहे. कचित वेळा सुरूवातीला प्रश्नपत्रिका वाचण्याचे प्रमाण कनिष्ठ शैक्षणिक गुणवता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकात आहे.

**निरीक्षण :**

उच्च शैक्षणिक संपादणूक क्षमता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकांपैकी ४ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. १०० % व २ छात्राध्यापक मुली ५० % नेहमी क्रमाने उत्तर लिहितात.

मध्यम शैक्षणिक संपादणूक क्षमता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकांपैकी १०२ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ८४.९४ % व ५७ छात्राध्यापक मुली ८५.०७ % नेहमी क्रमाने उत्तर लिहितात. १४ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. १६.६६ % व १० छात्राध्यापक मुली १४.९२% कधी कधी क्रमाने उत्तर लिहितात.

निम्न शैक्षणिक संपादणूक क्षमता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकांपैकी ३८ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. २७.७३ % व १३ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. २४.०७% नेहमी क्रमाने उत्तर लिहितात.

६२ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ४५.२५ % व ३१ छात्राध्यापक मुली ५४.४० % कधी कधी क्रमाने उत्तर लिहितात.

३७ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. २७% व १० छात्राध्यापक मुली १८.५१ % क्वचित क्रमाने उत्तर लिहितात.

कनिष्ठ शैक्षणिक संपादणूक क्षमात धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकांपैकी १० छात्राध्यापक

मुले म्हणजेच शे. १००% व ६ छात्राध्यापक मुली ९९.९९ % वर्गावेत क्रमाने उत्तर लिहितात.

**निष्कर्ष :**

. नेहमी क्रमाने उत्तरे लिहणारे छात्राध्यापक मुले आणि मुलांची शैक्षणिक गुणवत्ता उच्च आणि माध्यममध्ये जास्त आहे. हे प्रमाण कनिष्ठ शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करण्याच्या छात्राध्यापकात अल्प आहे.

**निरीक्षण :**

उच्च शैक्षणिक संपादणूक क्षमता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकांपैकी ३ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ७५ % व २ छात्राध्यापक मुली ५० % नेहमी वेळेची विभागणी करतात. १ छात्राध्यापक मुल म्हणजेच शे. २५ % कधी कधी वेळेची विभागणी करतात.

मध्यम शैक्षणिक संपादणूक क्षमता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकांपैकी ७७ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ६४.१६ % व ४३ छात्राध्यापक मुली ६४.१७ % नेहमी वेळेची विभागणी करतात. ३८ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ३१.६६ % व १६ छात्राध्यापक मुली २३.८८% कधी कधी वेळेची विभागणी करतात.

५ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ४.१६% व ८ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ११.९४% क्वचित वेळेची विभागणी करतात.

निम्न शैक्षणिक संपादणूक क्षमता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकांपैकी २७ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. १५.७० % व २ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ३.७०% नेहमी वेळेची विभागणी करतात.

७१ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ५१.८२ % व २९ छात्राध्यापक मुली ५३.७०% कधी कधी वेळेची विभागणी करतात.

३९ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. २८.४६% व २३ छात्राध्यापक मुली ४२.५९% क्वचित वेळेची विभागणी करतात.

कनिष्ठ शैक्षणिक संपादणूक क्षमात धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकांपैकी १ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. १६.६६% नेहमी वेळेची विभागणी करतो ३ छात्राध्यापक मुले म्हणजे ३० व १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजे १६.६६ % कधी कधी वेळेची विभागणी करतात. ७ छात्राध्यापक मुलगा ७० % व ४ छात्राध्यापक मुली म्हणजे शे. ६६.६६ % क्वचित वेळेची विभागणी करतात.

**निष्कर्ष :**

नेहमी वेळेची विभागणी करणाच्या छात्राध्यापक मुले आणि मुलींची शैक्षणिक गुणवत्ता उच्च, मध्यम आणि निम्म आहे. कचित वेळा वेळेचे विभागणी करणारे छात्राध्यापकांची शैक्षणिक गुणवत्ता कनिष्ठ आहे.

**निरीक्षण :**

उच्च शैक्षणिक संपादणूक क्षमता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकांपैकी ४ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. १०० % व १ छात्राध्यापक मुलगी शे. २५ % नेहमी उतराची कच्ची रूपरेखा तयार करतात. १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजेच शे. २५ % कधी कधी उत्तराची कच्ची रूपरेखा तयार करतात.

मध्यम शैक्षणिक संपादणूक क्षमता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकांपैकी ९४ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ७८.३३% व ६३ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ९४.०२% नेहमी उत्तराची कच्ची रूपरेखा तयार करतात. २४ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. १९.९९% व ४ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ५.९७% कधी कधी उत्तराची कच्ची रूपरेखा तयार करतात. २ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. १.६६% क्वचित उत्तराची कच्ची रूपरेखा तयार करतात.

निम्न शैक्षणिक संपादणूक क्षमता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकांपैकी ६४ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ४६.७१ % व २३ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ४२.५९% नेहमी उत्तराची कच्ची रूपरेखा तयार करतात.

५३ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ३८.६८ % व ३१ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच ५७.४०% कधी कधी उत्तराची कच्ची रूपरेखा तयार करतात.

२० छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. १४.५९% व क्वचित उत्तराची कच्ची रूपरेखा तयार करतात.

कनिष्ठ शैक्षणिक संपादणूक क्षमात धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकांपैकी २ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. २०% व २ छात्राध्यापक मुली म्हणजे शे.३३.३३ % कधी कधी उत्तराची कच्ची रूपरेखा तयार करतात.४ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ६६.६६ % १०छात्राध्यापक मुले म्हणजे शे.१०० % उत्तराची कच्ची रूपरेखा तयार करतात.

**निष्कर्ष :**

नेहमी उत्तराची कच्ची रूपरेषा तयार करण्याचा छात्राध्यापकांची शैक्षणिक गुणवत्ता उच्च आणि मध्यम आहे. हे प्रमाण निम्म शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापक कधी कधी आणि क्वचितमध्ये जास्त आहे. कनिष्ठ शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापक मुले आणि मुली क्वचित वेळा उत्तराची कच्ची रूपरेषा तयार करतात.

**निरीक्षण :**

उच्च शैक्षणिक संपादणूक क्षमात धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकांपैकी ३ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ७५% व २ छात्राध्यापक मुले म्हणजे शे.५० % नेहमी चाचणीच्या निकालाची योग्य दखल घेतात. १ छात्राध्यापक मुलगा म्हणजेच शे. २५% कधी कधी चाचणीच्या निकालाची योग्य दखल घेतात.

मध्यम शैक्षणिक संपादणूक क्षमात धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकांपैकी ८१

छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ६७.४९% व ५९ छात्राध्यापक मुली म्हणजचे शे.८८.०५ % नेहमी चाचणीच्या निकालाची योग्य दखल घेतात. ३७ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ३०.८३% व ६ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ८.९५% कधी कधी चाचणीच्या निकालाची योग्य दखल घेतात.

२ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. १.६६% व २ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. २.९८% क्वचित चाचणीच्या निकालाची योग्य दखल घेतात.

निम्न शैक्षणिक संपादणूक क्षमात धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकांपैकी १६ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ११.६७% व ९ छात्राध्यापक मुली म्हणजचे शे.१६.६६ % नेहमी चाचणीच्या निकालाची योग्य दखल घेतात. ८० छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ५८.३९% व ३१ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ५७.४०% कधी कधी चाचणीच्या निकालाची योग्य दखल घेतात.

४१ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे.२९.९२% व १४ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. २५.९२% क्वचित चाचणीच्या निकालाची योग्य दखल घेतात.

कनिष्ठ शैक्षणिक संपादणूक क्षमात धारण करणाऱ्या छात्राध्यापकांपैकी ३ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ४९.९९% कधी कधी चाचणीच्या निकालाची योग्य दखल घेतात.१० छात्राध्यापक मुले म्हणजचे शे.१००% व ३ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ४९.९९% क्वचित चाचणीच्या निकालाची योग्य दखल घेतात.

**निष्कर्ष :**

नेहमी चाचणींच्या निकालाची योग्य दखल घेणाऱ्या छात्राध्यापक मुले आणि मुलींची शैक्षणिक गुणवत्ता उच्च आणि मध्यम आहे. हे प्रमाण क्वचित वेळा कनिष्ठ शैक्षणिक गुणवत्ता धारण करणाऱ्या छात्राध्यापक मुले आणि मुलींत आहे.

**निरीक्षण :**

उच्च शैक्षणिक संपादणूक क्षमता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकांपैकी ४ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. १००% व १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजेच २५% नेहमी निकालावरून कच्चे विषय शोधतो. १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजेच शे. २५% कधी कधी निकालावरून कच्चे विषय शोधतो.

मध्यम शैक्षणिक संपादणूक क्षमता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकांपैकी ८६ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ७१.६१% व ५२ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे.७७.६१% नेहमी निकालावरून कच्चे विषय शोधतो. ३० छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. २४.९९% व १५ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. २२.३८% कधी कधी निकालावरून कच्चे विषय शोधतो.४ छात्राध्यापक मले म्हणजेच शे. ३.३३% क्वचित निकालावरून कच्चे विषय शोधतो.

निम्न शैक्षणिक संपादणूक क्षमता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकांपैकी ४७ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ३४.३०% व १२ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे.२२.२२% नेहमी निकालावरून कच्चे विषय शोधतो. ७९ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ५७.६६% व ३० छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ५५.५५% कधी कधी निकालावरून कच्चे विषय शोधतो. २१ छात्राध्यापक मले म्हणजेच शे. १५.३२% व १२ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. २२.२२% क्वचित निकालावरून कच्चे विषय शोधतो.

कनिष्ठ शैक्षणिक संपादणूक क्षमता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकांपैकी १ छात्राध्यापक मुलगा हणजेच शे. १०% नेहमी निकालावरून कच्चे विषय शोधतो. १मुलगा म्हणजेच शे. १०% कधी कधी निकालावरून कच्चे विषय शोधतो. ८ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ८०% व ६ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ९९.९९% क्वचित निकालावरून कच्चे विषय शोधतो.

**निष्कर्ष :**

नेहमी निकालावरून कच्चे विषय शोधणाऱ्या छात्राध्यापकांची शैक्षणिक गुणवत्ता उच्च आणि मध्यम आहे. कधी कधी आणि क्वचित वेळा निकालावरून कच्चे विषय शोधणारे छात्राध्यापक निम्न आणि शैक्षणिक गुणवत्तामध्ये जास्त आहे.

**निरीक्षण:-**

उच्च शैक्षणिक संपादणूक क्षमता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकांपैकी ३ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ७५% व २ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजेच ५०% नेहमी कच्चे विषय सुधारण्याचा प्रयत्न करतात. १ छात्राध्यापक मुलगा म्हणजेच शे. २५% कधी कधी निकालावरून कच्चे विषय सुधारण्याचा प्रयत्न करतो.

मध्यम शैक्षणिक संपादणूक क्षमता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकांपैकी ६१ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ५०.८३% व ३३ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे.४९.२५% नेहमी कच्चे विषय सुधारण्याचा प्रयत्न करतात. ५८ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ४८.३३% व ३४ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ५०.७४% कधी कधी कच्चे विषय सुधारण्याचा प्रयत्न करतात.१ छात्राध्यापक मुलगा म्हणजेच शे. ०.८३% क्वचित कच्चे विषय सुधारण्याचा प्रयत्न करतात.

निम्न शैक्षणिक संपादणूक क्षमता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकांपैकी ५ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. २५.५४% व ७ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे.१२.९६% नेहमी कच्चे विषय सुधारण्याचा प्रयत्न करतात. ९६ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ७०.०७% व ४३ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ७९.६२% कधी कधी कच्चे विषय सुधारण्याचा प्रयत्न करतात.६ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे.४.३७% व४ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ७.४०% क्वचित कच्चे विषय सुधारण्याचा प्रयत्न करतो.

कनिष्ठ शैक्षणिक संपादणूक क्षमता धारण करणाऱ्या एकूण छात्राध्यापकांपैकी १

छात्राध्यापक मुलगा म्हणजेच शे. १०% व १ छात्राध्यापक मुलगी म्हणजेच शे.१६.६६% नेहमी कच्चे विषय सुधारण्याचा प्रयत्न करतात. ३ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ३०% कधी कधी कच्चे विषय सुधारण्याचा प्रयत्न करतात.६ छात्राध्यापक मुले म्हणजेच शे. ६०% व ५ छात्राध्यापक मुली म्हणजेच शे. ८३.३३% क्वचित कच्चे विषय सुधारण्याचा प्रयत्न करतात.

**निष्कर्ष :**

नेहमी कच्चे विषय सुधारण्याचा प्रयत्न करणारे छात्राध्यापक मुले आणि मुलींची शैक्षणिक गुणवत्ता उच्च आणि मध्यम आहे. क्वचित वेळा कच्चे विषय सुधारण्याचा प्रयत्न करणाऱ्या छात्राध्यपकांची शैक्षणिक गुणवत्ता कनिष्ठ आहे.

**उद्दिष्ट क्रमांक :** ९ अभ्यास सवयी प्रश्नावली व्दारे प्राप्त झालेल्या माहितीच्या आधारे तयार केलेल्या सारणीच्या साह्याने केलेले निरीक्षण व काढण्यात आलेल्या निष्कर्षा वरून असे दिसून येते की उद्दिष्ट क्रमांक ९ हे साध्य झालेले आहे.

## ५.३ परिकल्पनांचे परिक्षण :

छात्राध्यापकांची अभ्यास सवयी आणि त्यांची शैक्षणिक संपादणूक या संबंध पहाण्यासाठी परिकल्पनाचे परिक्षण

कोल्हापूर जिल्ह्यातील शिक्षणशास्त्र महाविद्यालयातील छात्राध्यापकाच्या अभ्यास सवयी आणि त्यांची शैक्षणिक संपादणूक या मधील संबंध टक्केवारीच्या विश्लेषणातून केले.

छात्राध्यापकांची अभ्यास सवयी आणि शैक्षणिक संपादणूक यामध्ये सार्थक संबंध आहे म्हणून ही परिकल्पना स्विकार्य ठरते.

| अ. क्र. | परिकल्पना | परिक्षण |
|---|---|---|
| १ | प्रसार माध्यमाचा संपर्क यांचा छात्राध्यापकांच्या शैक्षणिक संपादणूकीशी संबंध असतो. | स्विकार्य |
| २ | अभ्यास सवयींच्या छात्राध्यापकांच्या शैक्षणिक संपादणूकीशी संबंध असतो. | स्विकार्य |

सारणी क्रमांक ५.९,५.१०,५.११ वरून असे दिसते की शिक्षणशास्त्र महाविद्यालयातील छात्राध्यापकांचा प्रसार माध्यमांशी संपर्क आणि शैक्षणिक संपादणूक क्षमता यामध्ये सार्थक संबंध असतो.म्हणून परिकल्पना स्विकार्य ठरते.

तसेच शिक्षण शास्त्र महाविद्यालयातील छात्राध्यापकांची अभ्यास सवयी आणि शैक्षणिक संपादणूक क्षमता यामध्ये सार्थक संबंध असतो म्हणून परिकल्पना स्विकार्य ठरते.

## ५.४ समारोप :

सदर प्रकरणात संशोधन सामग्रीचे विश्लेषण व अर्थ निर्वचन या विषयीचे विवेचन पाहिजे. पुढील प्रकरणात सारांश, निष्कर्ष व शिफारसी यांचा उहापोह केला आहे.